

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелерін, капиталының мөлшерін және Ашық валюталық позицияны есептеу қағидалары мен оның лимиттерін белгілеу туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 13 қыркүйектегі № 170 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылғы 12 қазанда № 15886 болып тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2026 жылғы 28 сәуірдегі № 85 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.04.2026 № 85 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы қаулы 25.09.2017 бастап қолданысқа енгізіледі

Ескерту. Бұйрықтың тақырыбы жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

"Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 42-бабының 3-тармағына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:

Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Мыналар:

1) осы қаулыға 1-қосымшаға сәйкес Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталының мөлшері;

2) осы қаулыға 2-қосымшаға сәйкес Ашық валюталық позицияны есептеу қағидалары мен оның лимиттері белгіленсін.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Мына:

1) "Пруденциялық нормативтердің және сақталуға міндетті өзге де нормалар мен белгілі бір күнге банк капиталының мөлшері лимиттерінің нормативтік

мәндерін және есептеу әдістемесін және Банктің ашық валюталық позициясын есептеу қағидаларын және лимиттерін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 30 мамырдағы № 147 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13919 болып тіркелген, 2016 жылғы 26 шілдеде "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған);

2) "Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне банк қызметін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 8 тамыздағы № 188 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 14263 болып тіркелген, 2016 жылғы 5 қазанда Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкінде жарияланған) 2-тармағының күші жойылды деп танылсын.

3. Қаржы нарығының әдіснамасы департаменті (Әбдірахманов Н.А.) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Заң департаментімен (Сәрсенова Н.В.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулы мемлекеттік тіркелген күннен бастап күнтізбелік он күн ішінде оның қазақ және орыс тілдеріндегі қағаз және электрондық түрдегі көшірмесін " Республикалық құқықтық ақпарат орталығы" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкінде ресми жариялау және оған енгізу үшін жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

4. Қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғау және сыртқы коммуникациялар басқармасы (Терентьев А.Л.) осы қаулы мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оның көшірмесін мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

5. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары О.А. Смоляковқа жүктелсін.

6. Осы қаулы 2017 жылғы 25 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялануға жатады.

Ұлттық Банк

Төрағасы

Д. Ақышев

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының

Ұлттық экономика министрлігі

Статистика комитетінің төрағасы

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталының мөлшері

Ескерту. 1-қосымшаның тақырыбы жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталының мөлшері (бұдан әрі – Нормативтер) "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Банктер туралы заң) сәйкес әзірленді және пруденциялық нормативтердің және банктің сақтауы міндетті өзге де нормалар мен лимиттердің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелерін, капиталының мөлшерін белгілейді.

Банктерге және олардың еншілес ұйымдарына арналған, шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде есептелетін нормативтік мәндер Банктер туралы заңның 42-бабына сәйкес белгіленеді.

Нормативтік мәндер үтірден кейін үш таңбалы санмен көрсетіледі.

Банктердің міндетті сақтауы үшін пруденциялық нормативтердің және банктің сақтауы міндетті өзге де нормалары мен капиталы мөлшері лимиттерінің құрамына:

- банктің жарғылық және меншікті капиталының ең төмен мөлшері;
- меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенті;
- бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері;
- өтімділік коэффициенттері;
- өтімділікті және тұрақты қорландыру неттосын өтеу коэффициенттері;

Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелеріне банктердің капиталдандыруы;

банк қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті кіреді.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-1. Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің рейтингтік бағаларынан басқа қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) сондай-ақ, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8318 болып тіркелген, "Болу қажеттілігі қаржы ұйымдарының, Қазақстан Республикасының бейрезиденті-банктері филиалдарының, Қазақстан Республикасының бейрезиденті-сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары филиалдарының қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін заңды тұлғалар және елдер үшін ең төменгі рейтингіні, осы рейтингіні беретін рейтингтік агенттіктер тізбесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 24 желтоқсандағы № 385 қаулысымен белгіленген Moody's Investors Service (Мудис Инвесторс Сервис), Fitch (Фич) агенттіктерінің және Нормативтердің 1-2-тармағында белгіленген талап сақталған жағдайда, Нормативтердің 1-3-тармағында белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін рейтингтік агенттіктердің (бұдан әрі – басқа рейтингтік агенттіктер) бағаларын таниды.

Ескерту. Әдістеме 1-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-2. Нормативтерді есептеу кезінде Нормативтердің 1-3-тармағында белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін рейтингтік агенттіктер берген ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтер халықаралық рейтингтік шкала бойынша тек рейтингтің шетелдік нысандарына қатысты пайдаланылады.

Ескерту. Әдістеме 1-2-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-3. 1-3. Нормативтердің мақсаттары үшін уәкілетті орган мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін рейтингтік агенттіктердің рейтингтік бағаларын таниды:

1) рейтингтік агенттік шығу елінде реттелуге жатады және рейтингтік агенттіктің бағалауы пруденциялық реттеу шеңберінде танылады;

2) рейтингтік агенттіктің меншікті капиталының ең аз мөлшері кемінде 600 000 000 (алты жүз миллион) теңгеге баламалы соманы құрайды;

3) объективтілік, тәуелсіздік және жауапкершілік:

рейтингтік агенттік қолданатын әдіснама сенімді болып табылады және тарихи және (немесе) дефолт туралы күтілетін деректер негізінде тексеруге

жатады, сондай-ақ рейтинг берілетін тұлғаның өзіне қабылдаған қаржылық міндеттемелерін орындау қабілетін айқындайтын барлық негізгі сандық және сапалық факторлардың толық сипаттамасын, сондай-ақ олардың кредиттік рейтингтерге және кредиттік рейтингтер бойынша болжамдарға әсерін сипаттауды қамтиды;

рейтингтік агенттікті мемлекеттік органдар немесе мемлекеттік органдардағы лауазымды адамдар, квазимемлекеттік сектор субъектілері және рейтингтік агенттіктің қызметіне араласпайтын және рейтингтерді беру процестеріне ықпалы жоқ саяси партиялар бақыламайды;

рейтингтік агенттіктің акцияларының кемінде 10 (он) пайызын тікелей иеленетін және рейтингтік агенттіктің рейтингтік қызметіне ықпалы жоқ тұлғаларды қоспағанда, рейтингтік агенттік рейтинг беретін, растайтын немесе қайта қарайтын заңды тұлғалар рейтингтік агенттіктің үлестес тұлғалары болып табылмайды;

рейтингтік агенттіктің рейтингтік әрекеттерге қатысатын рейтингтік талдаушылары рейтингтік әрекеттерді жүзеге асыру күніне дейін соңғы 3 (үш) жыл ішінде рейтинг берілетін тұлғамен еңбек немесе іскерлік қатынастарда тұрмайды және тұрмаған, сондай-ақ рейтинг берілетін тұлғаның немесе рейтинг берілетін тұлғаны бақылауды жүзеге асыратын немесе осындай тұлғаға елеулі ықпал ететін тұлғалардың бағалы қағаздарын, өзге де қаржы құралдарын немесе өзге де мүлкін тікелей немесе жанама, оның ішінде жақын туыстары арқылы иеленбейді;

рейтингтік агенттіктің ішкі аудит немесе ішкі бақылау, оның ішінде рейтингтік агенттіктің директорлар кеңесіне есеп беретін ішкі аудит функцияларын жүзеге асыратын қызметі бар;

рейтингтік агенттікте директорлар кеңесінің кемінде үштен бірі, бірақ кемінде екі мүшесі рейтингтік әрекеттерді, рейтингтік агенттіктің қызметтерін жарнамалауды және клиенттерді тарту жөніндегі өзге де іс-қимылдарды жүзеге асырмайтын тәуелсіз мүшелер болып табылады;

рейтингтік агенттіктің әрбір акционерінің акцияларын (жарғылық капиталға қатысу үлестерін) тікелей немесе жанама иелену үлесі осы рейтингтік агенттіктің дауыс беретін акцияларының жалпы санының 50 (елу) пайызынан аспайды, егер акционер қаржы ұйымы болып табылған жағдайда, тікелей иелену үлесі 10 (он) пайыздан аспайды;

рейтингтік агенттіктің ішкі рәсімдері ақпаратты заңсыз пайдаланудың және жария етудің алдын алу шараларын көздейді және ақпараттың қорғалуын және құпиялылығын қамтамасыз етеді;

4) ақпараттың ашықтығы және оны жария ету:

рейтингтік агенттік рейтингтік агенттіктің интернет-ресурсында мына:

рейтингтік агенттік рейтингті айқындау кезінде қолданатын әдіснама;

соңғы жыл ішінде берілген кредиттік рейтингтердің, сондай-ақ соңғы аяқталған күнтізбелік жылдың соңындағы жағдай бойынша олардан түскен ақшалай түсімдердің үлесі рейтингтік агенттік түсімінің жылдық көлемінде 5 (бес) және одан да көп пайызды құраған рейтинг берілетін тұлғалардың және өзге де тұлғалардың тізімі туралы ақпаратты жария етуді қамтамасыз етеді;

5) рейтингтердің сенімділігі:

рейтингтік агенттік рейтингтік қызметті кемінде соңғы 5 (бес) жыл тұрақты негізде жүзеге асырады;

рейтингтік агенттік кредиттік рейтингті берген және қайта қараған ұйымдар саны кемінде отыз, оның ішінде соңғы 3 (үш) жылда кемінде жиырма, оның ішінде кемінде бесеуі қаржы ұйымдары болды;

рейтингтік агенттіктің рейтинг тағайындаумен тікелей айналысатын қызметкерлерінің тиісті білімі, дағдылары мен тәжірибесі бар;

рейтингтік шешім қабылдайтын органның (бұдан әрі – рейтингтік комитет) қатысушысы болып табылатын, рейтингтік шешімдер қабылдау процесіне қатысатын кемінде бір қызметкердің рейтингтік агенттікте не талдамалық агенттікте не зерттеу орталығында не қаржы нарығында қызметті жүзеге асыратын қаржы ұйымында не аудиторлық ұйымда кемінде екі жыл жұмыс тәжірибесі бар;

рейтингтік комитеттің құрамында рейтинг берілетін тұлға және (немесе) оның қаржылық міндеттемелері немесе қаржы құралдары (бұдан әрі – рейтинг объектісі) үшін жетекші рейтингтік талдаушыны, рейтингтік комитеттің төрағасын және қаралып отырған рейтинг объектісі жатпайтын, рейтинг объектілері түрінде маманданған бір рейтингтік талдаушыны қоса алғанда, кемінде бес рейтингтік талдаушы болады (егер рейтингтік агенттік рейтинг объектілерінің әр түріне қатысты рейтингтер беру жөніндегі қызметті жүзеге асырған жағдайда);

рейтингтік агенттік берілген рейтингтерді мониторингтеуді тұрақты негізде жүзеге асырады, сондай-ақ рейтинг берілетін тұлғаның қаржылық жағдайындағы, корпоративтік басқаруындағы немесе қызметінің өзге де аспектілеріндегі өзгерістерге, макроэкономикалық жағдайлардың немесе қаржы нарығы жағдайларының өзгеруіне байланысты өзгертін факторларға уақтылы ден қоюды қамтамасыз етеді, бұл рейтинг берілген немесе ол соңғы қайта қаралған күннен немесе рейтингтік агенттік қолданатын әдіснама соңғы қайта қаралған күннен бастап күнтізбелік 1 (бір) жылдан кешіктірілмей рейтингтердің нақты жаңартуларымен расталады.

Рейтингтік агенттік уәкілетті органға растайтын құжаттарды қоса бере отырып, пруденциялық реттеу мақсаттары үшін рейтингтік агенттіктің рейтингтік бағаларын қабылдау туралы сұрау салу жібереді.

Рейтингтік агенттік осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келген кезде уәкілетті орган ресми интернет-ресурста рейтингтік агенттіктің оның рейтингтік бағаларын қабылдау туралы сұрау салуын алған күннен бастап 30 (отыз) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде рейтингтік агенттік және рейтингтік агенттіктердің рейтингтік шкалаларының салыстырмалылығы туралы мәліметтерді жариялайды.

Рейтингтік агенттік қолданатын әдіснамаларды уәкілетті орган рейтингтік агенттік уәкілетті органға алғаш рет жүгінген кезде және жылына кемінде 1 (бір) рет валидациялайды.

Рейтингтік агенттік қолданатын әдіснамаларға өзгерістер енгізген кезде рейтингтік агенттік 10 (он) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде осындай өзгерістердің себептері мен салдарын көрсете отырып, уәкілетті органға ақпарат жібереді.

Ескерту. Әдістеме 1-3-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

2. Нормативтерде мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) баланстық құн – бухгалтерлік баланста қарыз бойынша қалыптастырылған провизиялар (резервтер) шегерілгеннен кейін танылатын қарыз сомасы;

2) инвестициялық қарыз (кредит) – мынадай талаптарға сәйкес келетін қарыз (кредит):

қарыз (кредит) мерзімі 5 (бес) және одан көп жылды құрайды;

қарыз (кредит) шартының талаптарымен толық мерзімінен бұрын өтеуге тыйым белгіленген. Қарызды ішінара өтеу қарыз алушының бизнес-жоспарында көзделген мерзімде және тәртіппен жүзеге асырылады;

қарыз (кредит) заңды тұлғаға материалдық өндірісті, өндірістік және көлік инфрақұрылымын құруға, кеңейтуге және жаңғыртуға бағытталған іс-шаралар кешенін іске асыруды көздейтін оның бизнес-жоспарына сәйкес беріледі;

3) кепілдің тұрақсыз түрлері – болашақта түсетін мүлік және ақша (Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жасасқан мемлекеттік-жекешелік әріптестік келісімшарты бойынша, жағдайлары Нормативтердің 2-1-тармағында көзделген банктік қарыз шарты бойынша кепіл болып табылатын инвестициялық шығындардың өтемақысын есепке жатқызуға арналған шотқа аударылатын ақша

түсімі бойынша мемлекеттік серіктестікке қойылатын талап құқықтарын, сондай-ақ Нормативтердің 2-2-тармағында көзделген талаптарға сәйкес келгенде банктік қарыз шарты бойынша кепіл болып табылатын офтейк-келісімшарты бойынша болашақта түсетін ақшаны қоспағанда), оның ішінде үлестік қатысу шарттары бойынша (мемлекеттің қатысуы бар компаниялармен (квазимемлекеттік сектор субъектілерімен) жасалған шарттар бойынша келіп түсетін ақшаны қоспағанда), сақтандыру шарттары (Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "BB+" төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осындай деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент сақтандыру ұйымдарымен, экспортты қолдауға мемлекеттік кепілдік берілген Қазақстанның Экспорттық несие агенттігімен, (Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтинг агенттігінің кемінде "A" рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес сақтандыру ұйымдарымен жасалған, міндеттемелерді шартсыз және кері қайтарусыз орындау туралы тармақтары бар сақтандыру шарттарын, жағдайлары Нормативтердің 2-1-тармағында көзделген сақтандыру шарттарын қоспағанда), жеке немесе заңды тұлғалардың кепілдіктері (Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "BB+" төмен емес кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осындай деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың кепілдіктерін, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің "B-" төмен емес кредиттік рейтингі бар Екінші деңгейдегі банктердің кепілдіктерін, сондай-ақ ұлттық басқарушы холдингтер және олардың еншілес ұйымдары берген кепілдіктерді қоспағанда), материалдық емес активтер, жарғылық капиталға қатысу үлестері немесе Қазақстан Республикасының сауда-саттықты ұйымдастырушыларының және (немесе) халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылардың ресми тізіміне енгізілмеген бағалы қағаздар (айналым қаражатын қаржыландырумен байланысты емес мақсаттарға берілген қарыздар бойынша берешегінің есептелген сыйақыларды, салықтық есептеулерді және есептелген амортизацияны (EBITDA) (ЕБИТДА) төлеу жөніндегі шығыстарды шегергенге дейінгі пайдасына қатынасы 4-тен аспайтын заңды тұлғалардың кепілмен қамтамасыз етуге қабылданған жарғылық капиталына қатысу үлестерін және (немесе) бағалы қағаздарын қоспағанда), қағазға басып шығарылған астық қолхаттары (Нормативтердің 2-3-тармағында көзделген талаптарға сәйкес келетін астық қолхаттары бойынша талап ету құқықтарын қоспағанда), Қазақстан Республикасынан тыс жердегі кепілмен қамтамасыз ету (көрсетілген елдердің кепілмен қамтамасыз етудің тиісінше ресімделуін растайтын құқығына сәйкес банктің заң консультанттарының немесе еншілес ұйымдары

мамандарының қорытындысы болған кезде Еуразиялық Экономикалық Одақ елдеріндегі кепілмен қамтамасыз етуін қоспағанда);

4) кепілсіз тұтынушылық қарыз – мыналарды:

берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін жылжымайтын мүлікке құқықтар кепілімен, міндетті мемлекеттік тіркелуге тиіс жылжымалы мүлік кепілімен қамтамасыз етілген қарыздарды;

тіркелуге тиіс, берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін эмиссиялық бағалы қағаздар бойынша құқықтар кепілімен қамтамасыз етілген қарыздарды;

берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін тұрғын үй құрылысына үлестік қатысу шарттары бойынша талап ету құқығы кепілімен қамтамасыз етілген қарыздарды;

берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін ақша қамтамасыз ету болатын қарыздарды;

білім беруді кредиттеу жүйесі шеңберінде берілетін қарыздарды;

тұрғын үй құрылысы жинақ ақшасы жүйесінің шеңберінде берілетін қарыздарды қоспағанда, тұтынушылық банктік қарыз;

5) қарыз – банктің банктік қарыз, лизингтік, факторингтік, форфейтингтік операцияларды жүзеге асыруы, вексельдерді есепке алу және бұрын берілген банктік қарыздар бойынша дебиторлық берешек;

6) қарыз алушы – қарыз (кредит) шартын жасасқан жеке немесе заңды тұлға;

7) провизиялар (резервтер) – қарыздың құнсыздануына құрылған резервтер;

8) бірлесіп қарыз алушы – қарыз алушымен бірге қарыз (кредит) шартына қол қоятын және қарыз (кредит) шарты бойынша алған ақшаны қайтару бойынша міндеттемелерді орындауға ортақ жауап беруші ретіндегі жеке немесе заңды тұлға;

9) тұрақты AQR – тәуекелге бағдарланған қадағалау шеңберінде жүзеге асырылатын банктер активтерінің және шартты (ықтимал) міндеттемелерінің сапасын жыл сайын бағалау;

10) off-take (офф-тейк) келісімшарты – өндіруші (жеткізуші) мен тапсырыс берушінің арасындағы жеткізудің құны, саны (көлемі) және мерзімдері бойынша алдын ала келісілген талаптармен болашақта жеткізілетін тауарларды және (немесе) көрсетілетін қызметтерді сату туралы келісім;

11) SREP – банктің бизнес моделін, капитал тәуекелдерін, өтімділік тәуекелін, корпоративтік басқару жүйесін бағалауды сандық және сапалық талдау жолымен тәуекелге бағдарланған қадағалау шеңберінде жүзеге асырылатын банктер қызметіндегі тәуекелдер мен кемшіліктерді бағалаудың жыл сайынғы қадағалау процесі.

Ескерту. 2-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.08.2024 № 63 (20.08.2024 бастап қолданысқа

енгізіледі); өзгеріс енгізілді - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.07.2025 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

2-1. Банк мемлекеттік-жекешелік әріптестік шарты шеңберінде заңды тұлғамен банктік қарыз шартын жасайды және ол мынадай талаптарға сәйкес келеді:

мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобасын іске асырудың инвестициялық кезеңі 36 (отыз алты) айдан аспайды. Инвестициялық кезең банктік қарыз шартын (кредит желісін беру (ашу) туралы келісім) жасасқан күннен бастап инвестициялық шығындардың өтемақысы төлемінің басталған күні аралығы болып табылады;

мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобасын қарыз (кредит желісінің шеңберінде берілген қарыз) сомасы шеңберінде кезең-кезеңмен қаржыландыру мынадай тәртіппен жүзеге асырылады:

кезең-кезеңмен қаржыландыру сомасы инвестициялық кезеңнің төрттен бірінде жалпы қарыз (кредит желісінің шеңберінде берілген қарыз) мөлшерінің 30 (отыз) пайызынан аспайды;

кезең-кезеңмен қаржыландыру сомасы инвестициялық кезеңнің жартысында жалпы қарыз (кредит желісінің шеңберінде берілген қарыз) мөлшерінің 50 (елу) пайызынан аспайды;

құрылыс нысанына техникалық қадағалауды мемлекеттік-жекешелік әріптестік шарты негізінде банк таңдаған заңды тұлға жүзеге асырады.

Standard & Poor's рейтингтік агенттігінің немесе басқа рейтингтік агенттіктердің "BB+" төмен емес рейтингі бар сақтандыру ұйымымен жасалған сақтандыру шарты сақтандырушының пайда алушыға (банкке) сақтандыру төлемінен (сақтандыру төлемін) бас тартуға (жүзеге асырмауға) мүмкіндік беретін мынадай:

сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) шығындардың орнын толтыру туралы талаптары сақтандыру сомасының мөлшерінен асатын;

залал немесе шығындар ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті улану, әскери іс-қимылдар, азаматтық соғыс, түрлі сипаттағы халық толқулары, жаппай тәртіпсіздік немесе ереуілдер нәтижесінде пайда болған;

банктік қарыз шарты жарамсыз болып танылған;

сақтандырушының жазбаша келісімінсіз банктік қарыз шартына, кепіл шартына, кепілдік шартына немесе кепілдемеге айтарлықтай өзгерістер енгізген;

пайда алушының (банктің) сақтандырушыға сақтандыру нысаны, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдарлары туралы жалған мәліметтер хабарлаған;

пайда алушы (банк) залал үшін жауапты тұлғадан немесе үшінші тараптан өтеу шығынын толық алған;

пайда алушы (банк) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуының мән-жайын тексеруге және келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі жасаған;

пайда алушы (банк) сақтанушыға, оның ішінде сот немесе соттан тыс тәртіпте қарыз шарты бойынша өзінің талап ету құқықтарынан бас тартқан жағдайлардан ғана тұрады.

Сақтандыру шартында сот жарамсыз деп таныған кепіл шартын есепке алмай (шегеріп) сақтандыру төлемін жүзеге асыру талаптарын көрсетуге жол беріледі. Бұл жағдайда сақтандыру шарты сот жарамсыз деп таныған кепіл шартын шегере отырып қамтамасыз ету ретінде ескеріледі.

Банк қамтамасыз ету ретінде қабылдаған кезде сақтандыру шарты сөзсіз франшизаны шегере отырып қабылданады.

Ескерту. 1-тарау 2-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 196 (ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-2. офтейк-келісімшарты бойынша болашақта түсетін ақша мынадай талаптар сақталған жағдайларда:

1) мыналар тапсырыс беруші болғанда:

дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 50 (елу) пайызынан астамы мемлекетке немесе ұлттық басқарушы холдингке тікелей немесе жанама тиесілі заңды тұлға, не;

мемлекеттік мекеме, не;

облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы;

Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) рейтингтік агенттігінің немесе басқа рейтингтік агенттіктердің "BB-" төмен емес рейтингі бар заңды тұлға, не;

ірі жүйе құраушы кәсіпорын, не;

осы тармақшаның екінші, үшінші, төртінші, бесінші және алтыншы абзацтарында көрсетілген тұлғалар соңғы 2 (екі) жыл ішінде кірісінің кем дегенде 70 (жетпіс) пайызын қалыптастыратын заңды тұлға;

2) келісімшарттың талаптарында әлеуетті өнім беруші келісімшарт бойынша қабылдаған міндеттемелерді тиісінше орындаған кезде тапсырыс берушінің әлеуетті өнім берушінің алдындағы өзінің міндеттемелерін міндетті орындауы көзделгенде;

3) әлеуетті өнім беруші - қарыз алушының кредиттік бюроның деректері бойынша соңғы 2 (екі) жылда күнтізбелік 60 (алпыс) күннен асатын мерзімді мерзімі өткен берешегінің болмауымен көрінетін оң кредиттік тарихы болғанда.

Нормативтердің мақсаты үшін ірі жүйе құраушы кәсіпорындарға мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін кәсіпорындар жатады:

өнімді сатудан (қызмет көрсетуден) түскен түсім – соңғы 2 (екі) жылда жыл сайын кемінде 50 (елу) миллиард теңге;

салық аударымдары – соңғы 2 (екі) жылда жыл сайын кемінде 3 (үш) миллиард теңге.

2021 жылғы 1 шілдеден бастап қоса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде мынадай талаптар сақталған жағдайда:

агент банк Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтинг агенттіктерінің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банк болып табылса;

агент банктің қаржыландыру үлесі синдикатталған қарыз шарты бойынша қаржыландыру сомасының кемінде 50 (елу) пайызын құраса;

синдикатталған қарыз шарты бойынша қаржыландыру сомасы өндірістік объектілерді салу бойынша инвестициялық мақсаттарға бөлінсе;

қаржыландырылатын жобада жобалық компанияның шығынсыздығы және құрылыс объектісі пайдалануға енгізілгеннен кейінгі және қаржыландыру мерзімі аяқталғанға дейінгі кезеңде операциялық және қаржылық қызметтен оң ақша ағындары көзделсе;

синдикатталған қарыз шарты бойынша қаржыландыру сомасы кемінде 7 (жеті) жыл мерзімге берілсе, синдикатталған қарыз шарты бойынша қамтамасыз ету болып табылатын мүлік кепілдің тұрақты емес түрлерінен алынып тасталады.

Ескерту. 1-тарау 2-2-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 31.05.2019 № 82 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен

2-3. Астық қолхаттары бойынша талап ету құқықтары мынадай талаптар сақталған жағдайда кепілдің тұрақты емес түрлерінен алып тасталады:

1) астық қолхаттары бойынша дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 100 (жүз) пайызы тікелей немесе жанама түрде мемлекетке немесе ұлттық басқарушы холдингке тиесілі заңды тұлғаның не;

астық қолхаты бойынша кепіл болып табылатын мүлік (астық) Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "B+" төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру ұйымдарымен жасалған міндеттемелердің сөзсіз және қайтарып алынбайтын орындалуы туралы тармақтары бар сақтандыру шартымен немесе талаптары Нормативтердің 2-1-тармағында көзделген сақтандыру шартымен

камтамасыз етілген, бұл ретте сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының сақтандыру шарты бойынша жауапкершілігінің бір бөлігі Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша "B+" төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар қайта сақтандыру ұйымдарында қайта сақтандыруға берілген;

2) астық қолхатының мерзімі (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11839 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 26 маусымдағы № 4-1/573 бұйрығымен бекітілген астықты сақтау қағидаларында белгіленген астық қолхатын ұстаушыға тиесілі астықты сақтаудың шекті жол берілген мерзімінен аспайды;

3) астық қолхатын шығарған астық қабылдау кәсіпорны (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11595 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 16 сәуірдегі № 4-1/339 бұйрығымен бекітілген Астық қолхаттарын шығара отырып, қойма қызметі бойынша қызметтер көрсету жөніндегі қызметке қойылатын біліктілік талаптары және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесіне сәйкес келеді.

Ескерту. 1-тарау 2-3-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-тарау. Банктің жарғылық және меншікті капиталдарының ең төмен мөлшері

3. Жаңадан құрылатын банк үшін жарғылық және меншікті капиталдардың ең төмен мөлшері 10 000 000 000 (он миллиард) теңге мөлшерінде белгіленеді.

4. Банктің меншікті капиталының ең төмен мөлшері мынадай тәртіппен белгіленеді:

тұрғын үй құрылыс жинақ банкі үшін 4 000 000 000 (төрт миллиард) теңге мөлшерде;

басқа банктер үшін 10 000 000 000 (он миллиард) теңге мөлшерінде.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 21.09.2020 № 82 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5. Банк акционерлерден меншікті акцияларды, егер мұндай құнын төлеп сатып алу уәкілетті орган белгілеген кез келген пруденциялық нормативтерді және сақталуы міндетті өзге де нормалар мен банк капиталының мөлшері лимиттерінің бұзылуына алып келмейтін жағдайда сатып алады.

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3-тарау. Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті

6. Банктің меншікті капитал жеткіліктілігі мынадай коэффициенттермен:

1) k_1 негізгі капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

негізгі капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасымен;

2) k_{1-2} бірінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

бірінші деңгейдегі капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасымен;

3) k_2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

меншікті капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекелі ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасымен сипатталады.

k_1 , k_{1-2} және k_2 коэффициенттерінің есебіне қабылданатын тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес қалыптастырылған резервтер шегеріле отырып қосылады.

Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері Нормативтерге **2-қосымшаға** сәйкес Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес белгіленген мәндердің сомасы ретінде айқындалады.

k_1 , k_{1-2} және k_2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндері Нормативтерге 2-қосымшаға сәйкес Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес белгіленген мәндер мен SREP нәтижелері немесе SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысының сомасы ретінде айқындалады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірмеген банктерге қатысты қолданылады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейінгі аралықты құрайды.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірген банктерге қатысты қолданылады.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 6 (алты) пайызына дейін аралықты құрайды.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP пен тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы жыл сайын белгіленеді. SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тиісті үстемеақының жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне қосымша меншікті капитал буферлерінің мынадай мәндері белгіленеді:

консервациялық буферге қойылатын талап тұрақты негізде орындалады және мыналарды құрайды:

барлық банк үшін:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2 (екі) пайыз;

2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 1 (бір) пайыз;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 2 (екі) пайыз;

2024 жылғы 1 қаңтардан бастап – 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

жүйелік маңызы бар банктер үшін:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - 3 (үш) пайыз;

2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 2 (екі) пайыз;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 3 (үш) пайыз;

енгізу мөлшері мен мерзімдері "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 51-2-бабы төртінші бөлігінің 1-1)

тармақшасына, "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 42-1-бабы 1-тармағының үшінші бөлігіне сәйкес Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген макропруденциалдық нормативтермен және лимиттермен, олардың нормативтік мәндерімен және есеп айырысу әдістемесімен айқындалатын контрциклдік буфер және секторлық контрциклдік буфер;

жүйелік буфер, жүйелік маңызы бар деп танылған банктерге есептелуіне қойылатын талаптар Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 19925 болып тіркелген, "Қаржы ұйымдарын жүйелік маңызы бар ұйымдар қатарына жатқызу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 23 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес осындай деп танылған жүйелік маңызы бар банктерге қолданылатын жүйелік буфер. Жүйелік буферге қойылатын талап 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап тұрақты негізде орындалады және тәуекелдер ескеріле отырып мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер сомасының 1 (бір) пайызын құрайды;

қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша уәкілетті орган айқындаған, банктердің оқиғалардың дамуының болжамды (стрестік) сценарийлеріне қаржылық орнықтылығы тәуекелдерін қамтитын қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер. Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер мөлшерінің диапазоны кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейін құрайды.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер жыл сайын белгіленеді және буфердің жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Егер k1, k1-2 және k2 банк капиталы жеткіліктілігі коэффициенттерінің нақты мәндері осы тармақтың төртінші бөлігінде көрсетілген капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндерінен төмен болмаса, бірақ бұл ретте көрсетілген коэффициенттердің кез келгені меншікті капиталдың буферлерін есепке ала отырып, капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің белгіленген мәндерінен төмен болса, онда банктің бөлінбеген таза кірісін пайдалануға "Акционерлік қоғамдар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, дивидендтер төлеуді және акцияларды кері сатып алуды тоқтату бөлігінде Нормативтерге 3-қосымшаға сәйкес Бөлінбеген таза кірісті шектеудің ең төмен мөлшеріне сәйкес шектеу қойылады.

Меншікті капиталдың буферлерін есепке ала отырып, меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне тізбесі Нормативтердің 10-

тармағында белгіленген негізгі капитал құрауыштарының есебінен қол жеткізіледі.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы және SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы меншікті капиталға белгіленеді және (k1) негізгі капитал есебінен кемінде 56,25 (елу алты бүтін жүзден жиырма бес) пайызға, (k1-2) бірінші деңгейдегі капитал есебінен кемінде 75 (жетпіс бес) пайызға өтеледі, оның тізбесі Нормативтердің 10-тармағында белгіленген.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер негізгі капиталға белгіленеді.

Нормативтердің талаптарына сәйкес есептелген меншікті капитал буферлерінің мөлшері бухгалтерлік есепте көрсетілмейді.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын және стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буферді, капиталдың контрциклдік буферін және капиталдың секторлық контрциклдік буферін қоспағанда, меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің және меншікті капитал буферлерінің мәндерін уәкілетті орган 3 (үш) жылда кемінде 1 (бір) реттен жиі емес қайта қарайды.

Ескерту. 6-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

7. Меншікті капитал бірінші деңгейдегі капитал мен екінші деңгейдегі капиталдың сомасы ретінде есептеледі.

Ескерту. 7-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8. Нормативтердің мақсаттары үшін Standard & Poor's агенттігінің ұзақмерзімді кредиттік рейтингтік бағаларынан басқа уәкілетті орган басқа да рейтингтік агенттіктердің ұзақмерзімді кредиттік рейтингтік бағаларын да таниды.

Нормативтердің мақсаттары үшін мынадай ұйымдар халықаралық қаржы ұйымдарына жатады:

Азия даму банкі (the Asian Development Bank);

Африка даму банкі (the African Development Bank);

Еуропа Кеңесінің Даму Банкі (the Council of Europe Development Bank);

Еуразия даму банкі (Eurasian Development Bank);

Еуропа қайта құру және даму банкі (the European Bank for Reconstruction and Development);

Еуропа инвестициялық банкі (the European Investment Bank);
Ислам даму банкі (the Islamic Development Bank);
Жеке секторды дамыту жөніндегі ислам корпорациясы (ICD);
Америкааралық даму банкі (the Inter-American Development Bank);
Халықаралық даму қауымдастығы;
Халықаралық қаржы корпорациясы (the International Finance Corporation);
Халықаралық қайта құру және даму банкі (the International Bank for Reconstruction and Development);
Халықаралық валюта қоры;
Инвестициялық дауларды реттеу жөніндегі халықаралық орталық;
Инвестициялар кепілдігінің көпжақты агенттігі;
Скандинавия инвестициялық банкі (the Nordic Investment Bank).

Ескерту. 8-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

9. Банктер туралы заңның 8-бабы 4-тармағының мақсаттары үшін меншікті капиталды есептеген кезде банктің инвестициялары 2011 жылғы 1 шілдеден бастап заңды тұлғаның жиынтық мөлшері банктің бірінші деңгейдегі капиталы мен екінші деңгейдегі капиталы сомасының 10 (он) пайызынан асатын реттелген борышына салым болып табылады.

10. Бірінші деңгейдегі капитал негізгі капитал мен қосымша капитал сомасы ретінде есептеледі:

1) негізгі капитал:

Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін төленген жай акциялардың;

қосымша төленген капиталдың;

өткен жылдардың бөлінбеген таза пайдасының;

ағымдағы жылдың бөлінбеген таза пайдасының;

Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6793 болып тіркелген Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2011 жылғы 31 қаңтардағы № 3 қаулысымен бекітілген Екінші деңгейдегі банктердегі, ипотекалық ұйымдардағы, "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамындағы және Қазақстан Республикасының бейрезидент - банктердің филиалдарындағы бухгалтерлік есептің үлгі шот жоспарының (бұдан әрі – Үлгі шот жоспары) 3510 "Резервтік капитал" баланстық шотындағы қалдықтар сомасы ретінде айқындалатын жинақталған ашып көрсетілген резервтің;

мынадай:

меншікті сатып алынған жай акцияларды;

гудвиллді қоса алғанда, материалдық емес активтерді;

өткен жылдардың шығындарын және ағымдағы жылдың шығындарын;
алынатын уақыт айырмаларына қатысты танылған, кейінге қалдырылған салық активтері бөлігін қоспағанда, кейінге қалдырылған салық активін;

басқа да қайта бағалау бойынша резервтерді;

активтерді секьюритилендіру бойынша транзакциялармен байланысты сатулардан түскен кірістерді реттеуіш түзетулер шегеріледі. Осындай кірістерге секьюритилендіру талаптарына қарай алынған болашақта толық немесе ішінара кірісті күтумен байланысты болашақтағы кезеңдердің кірісі жатады;

қаржы міндеттемесі бойынша кредиттік тәуекелдің өзгеруіне байланысты осындай міндеттеменің әділ құнының өзгеруінен түсетін кірістерді немесе болатын шығындарды;

үстеме капиталдан шегерілетін, бірақ оның деңгейінің жеткіліксіз болуына байланысты негізгі капиталдан шегерілетін реттеуіш түзетулер шегеріледі;

Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестициялар шегеріледі.

2) Қосымша капиталға Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген, сәйкес келетін мерзімсіз шарттар қосылады, соның нәтижесінде бірмезгілде бір тұлғада қаржы активі және қаржылық міндеттеме немесе заңды тұлғаның барлық міндеттемелерін басқа тұлғадан шегергеннен кейін қалған активтер үлесіне оның құқығын растайтын өзге қаржы құралы (бұдан әрі - мерзімсіз қаржы құралдары), сондай-ақ Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген, сәйкес келетін, ақысы төленген артықшылықты акциялар қосылады.

Қосымша капитал мөлшері мынадай реттеуіш түзетулер сомасына азаяды:

банктің меншікті мерзімсіз қаржы құралдарына тікелей не жанама тәсілмен салынған инвестициялары;

банктің меншікті сатып алынған артықшылықты акциялары;

Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестициялар;

екінші деңгейдегі капиталдан шегерілуі тиіс, бірақ оның деңгейінің жеткіліксіз болуына байланысты қосымша капиталдан шегерілетін реттеуіш түзетулер.

Банктің қосымша капитал сомасы шегеруді жүзеге асыру үшін жеткіліксіз болса, қалған бөлік банктің негізгі капиталынан шегеріледі.

2022 жылғы 1 наурыздан бастап пайда болған теріс қайта бағалау түрінде өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын Қазақстан Республикасының Үкіметі және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарының және

Ресей Федерациясының эмитенттердің бағалы қағаздарының құнын қайта бағалау резервтері негізгі капитал сомасын есептеуге 12 (он екі) ай ішінде кезең-кезеңмен мынадай талаптарға сәйкес:

2022 жылғы 1 наурыздан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 10 (он) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 сәуірден бастап - теріс қайта бағалау сомасының 15 (он бес) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 мамырдан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 маусымнан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 25 (жиырма бес) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 шілдеден бастап - теріс қайта бағалау сомасының 30 (отыз) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 тамыздан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 40 (қырық) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 қыркүйектен бастап - теріс қайта бағалау сомасының 50 (елу) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 қазаннан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 60 (алпыс) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 қарашадан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 70 (жетпіс) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 желтоқсаннан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 90 (тоқсан) пайызы мөлшерінде;

2023 жылғы 1 ақпаннан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 100 (жүз) пайызы мөлшерінде қосылады.

Ескерту. 10-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 90 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

10-1. 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап Нормативтердің 10-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген негізгі капиталдың есебіне:

негізгі құралдарды қайта бағалау резервтері және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері;

басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қарыздардың құнын қайта бағалау резервтері қосылады.

Ескерту. Әдістеме 10-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 14.02.2025 № 6 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

11. Капиталдан банктің қаржылық есептілігін жасаған кезде ХҚЕС сәйкес қаржылық есептілігі шоғырландырылмайтын заңды тұлғалардың акцияларына (жарғылық капиталға қатысу үлестері) банк инвестицияларын, мерзімсіз қаржы құралдарын, реттелген борышты (бұдан әрі – қаржы құралдары) шегеру, сондай-ақ кейінге қалдырылған салық активтерін шегеру мынадай тәртіппен жүзеге асырылады:

егер банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) кемінде 10 (он) пайызына ие қаржы ұйымдарының қаржы құралдарына банктің инвестициялары жиынтығында Нормативтердің 10-тармағында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталының 10 (он) пайызынан асатын болса, инвестициялардың жалпы сомасындағы жай акцияларға инвестициялар үлесіне көбейтілген артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызына ие қаржы ұйымының жай акцияларына банктің инвестициялары жиынтығында Нормативтердің 10-тармағында және осы тармақтың екінші абзацында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталының 10 (он) пайызынан асатын болса, артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бөлігі Нормативтердің 10-тармағында және осы тармақтың екінші абзацында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталының 10 (он) пайызынан асатын болса, артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызына ие қаржы ұйымының жай акцияларына банктің инвестициялары және шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бөлігі және осы тармақтың екінші, үшінші және төртінші абзацтарында көрсетілген негізгі капиталдан шегерілуі тиіс сома жиынтығында Нормативтердің 10-тармағында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталы айырмасының 17, 65 (он жеті бүтін жүзден алпыс бес) пайызынан асатын болса, артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

осы тармақтың бесінші абзацына сәйкес есептелген артылған сома осы тармақтың екінші, үшінші және төртінші абзацтарында көрсетілген негізгі капиталдан шегерілуге тиіс сомаға азаяды;

осы тармақтың екінші абзацында көрсетілген қаржы құралдарына инвестицияларды шегеру қаржы құралдарына инвестициялардың жалпы сомасына шаққандағы инвестициялардың үлесіне қарай меншікті капиталдың тиісті деңгейінен жүзеге асырылады;

осы тармақтың төртінші, бесінші және алтыншы абзацтарына сәйкес шегеруді есептеу мақсатында кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің және өзге де кейінге қалдырылған салық активтерінің арасында тепе-тең негізде гудвилді қоса алғанда материалдық емес активтерді есептемегенде, кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің сомасына азаяды;

банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызына ие қаржы ұйымдарының мерзімсіз қаржы құралдарына банктің инвестициясы қосымша капиталдан шегерілуге тиіс.

егер қосымша капитал сомасы шегеруге жеткіліксіз болса, сома банктің негізгі капиталынан шегеріледі;

заңды тұлғаның шығарылған акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызына ие қаржы ұйымдарының реттелген борышына банктің инвестициялары екінші деңгейдегі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер екінші деңгейдегі капитал сомасы шегеруге жеткіліксіз болса, сома банктің бірінші деңгейдегі капиталынан шегеріледі;

меншікті капитал есебінен шегерілмейтін инвестициялар Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

Ескерту. 11-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

12. 2015 жылғы 1 қаңтарға дейін тартылған, Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келмейтін мерзімсіз қаржы құралдары қосымша капиталға мынадай талаптарға сәйкес:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 50 (елу) пайызы мөлшерінде;

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде қосылады;

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап мерзімсіз қаржы құралдарының сомасы қосымша капитал есебінен алып тасталады.

Меншікті капиталдың есебіне мерзімсіз қаржы құралдарының төленген сомасы банктің нақты алған ақшасы мөлшерінде қосылады.

Ескерту. 12-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

13. Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келмейтін банктің төленген артықшылықты акциялары қосымша капиталға мынадай талаптарға сәйкес:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 50 (елу) пайызы мөлшерінде;

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде қосылады;

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап төленген артықшылықты акциялардың сомасы қосымша капитал есебінен алып тасталады.

Меншікті капиталдың есебіне төленген артықшылықты акциялар сомасы банктің нақты алған ақшасы мөлшерінде қосылады.

Ескерту. 13-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

14. Банк уәкілетті органға банктің уәкілетті органы бекіткен мерзімсіз қаржы құралдарын шығару шартының немесе талаптарының көшірмелерін береді. Мерзімсіз қаржы құралдары банктің меншікті капиталының есебіне банктің мерзімсіз қаржы құралдарын шығару шарты немесе талаптары Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкестігі туралы уәкілетті органның жазбаша растауымен қосылады.

Ескерту. 14-тармақ жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

15. Екінші деңгейдегі капитал:

банктің сатып алынған меншікті реттелген борышы шегерілген реттелген борыштың;

Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестициялар шегерілген сомасы ретінде есептеледі.

Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауға жататын банк үшін екінші деңгейдегі капиталға реттелген борыш сот шешімімен айқындалған қайта құрылымдау жүргізу мерзімі аяқталған күнінен бастап 5 (бес) жыл ішінде банктің сатып алынған меншікті реттелген борышы шегеріле отырып, бірінші деңгейдегі капитал сомасының 75 (жетпіс бес) пайызынан аспайтын сомада қосылады.

2015 жылғы 1 қаңтарға дейін тартылған, Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келмейтін реттелген борыш мөлшері екінші деңгейдегі капитал есебіне мынадай талаптарға сәйкес:

ұлттық валютада:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 50 (елу) пайызы мөлшерінде;

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде қосылады;

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасы екінші деңгейдегі капитал есебінен алып тасталады;

шетел валютасында:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 60 (алпыс) пайызы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 40 (қырық) пайызы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде қосылады;

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап шетел валютасындағы реттелген борыш сомасы екінші деңгейдегі капитал есебінен алып тасталады.

2015 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша өтеу мерзімі кемінде 5 (бес) жылды құрайтын реттелген борыш мөлшері 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қосылатын мөлшерде екінші деңгейдегі капитал есебіне қосылуы жалғасады және жыл сайын 1 қаңтардағы жағдай бойынша реттелген борыш сомасының 20 (жиырма) пайызына төмендейді.

Ескерту. 15-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

16. Бірінші және екінші деңгейдегі капиталдың мақсаттары үшін ағымдағы жылдың немесе өткен жылдардың бөлінбеген таза пайдасының (зиянының) есебіне Үлгі шот жоспарының "Резервтерді (провизияларды) түзету шоты" 3300-шотында 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көрсетілген мынадай мөлшердегі дебет қалдығы (бұдан әрі – дебет қалдығы) қосылмайды:

2013 жылы - дебет қалдығы сомасының 83,3 (сексен үш бүтін оннан үш) пайызы;

2014 жылы - дебет қалдығы сомасының 66,6 (алпыс алты бүтін оннан алты) пайызы;

2015 жылы - дебет қалдығы сомасының 50 (елу) пайызы;

2016 жылы - дебет қалдығы сомасының 33,3 (отыз үш бүтін оннан үш) пайызы;

2017 жылы - дебет қалдығы сомасының 16,6 (он алты бүтін оннан алты) пайызы.

Нормативтердің мақсаттары үшін "Резервтерді (провизияларды) түзету шоты" 3300-шотындағы дебет қалдығы деп 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құрылған резервтер (провизиялар) мен ХҚЕС-ке сәйкес 2012 жылғы 31 желтоқсанда қалыптасқан резервтер арасындағы теріс айырманың сомасы түсініледі.

Ескерту. 16-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

17. Банктің реттелген борышы - бұл Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда бегіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін банктің қамтамасыз етілмеген міндеттемесі.

Ескерту. 17-тармақ жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

18. Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауды жүзеге асыратын (асырған) банктер меншікті капитал есебіне банктің меншікті сатып алынған акцияларын шегергенде төленген жарғылық капиталы сомасының 15 (он бес)

пайызынан аспайтын көлемде, қайта құрылымдау шегінде шығарылған (сатып алынған) қаржы құралдарының есептелген амортизациясын ескергендегі әділ құндарының арасындағы теріс айырманы өз қалауына қарай қосады.

19. Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтерді, шартты және ықтимал міндеттемелерді есептеу Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне, Нормативтерге 5-1-қосымшаға сәйкес Борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндеріне және Нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесіне сәйкес жүргізіледі. Борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндерін есептеу 2020 жылғы 1 қаңтардан кейін берілген кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша жүзеге асырылады.

Активтерді, шартты және ықтимал міндеттемелерді тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу мақсаттары үшін активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер ХҚЕС-ке сәйкес құрылған резервтер сомасына азайтылады.

Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін шартты және ықтимал міндеттемелер Нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесіне сәйкес есептелген шартты және ықтимал міндеттемелер сомасының банк кредиттік тәуекелдер көтеретін тәуекелдің Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесінде көрсетілген қарсы агенттің санатына сәйкес келетін дәрежесіне көбейтіндісі ретінде айқындалады.

Своптар, фьючерстер, опциондар, форвардтар көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құнының және олар бойынша кредиттік тәуекел сомасын Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесінде көрсетілген қарсы агент санатына сәйкес келетін тәуекел дәрежесіне көбейту жолымен кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелер есебіне қосылады.

Своп, фьючерс, опцион және форвард операциялары бойынша кредиттік тәуекел көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық құнының Нормативтердің 7-қосымшасына сәйкес Туынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел

коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген және көрсетілген қаржы құралдарын өтеу мерзімімен айқындалатын кредиттік тәуекел коэффициентіне көбейтіндісі ретінде есептеледі.

Орталық контрагенттің қатысуымен олар бойынша есептеу "төлемге қарсы жеткізілім" қағидаты бойынша жүзеге асырылатын бағалы қағаздар бойынша спот мәмілелер, және (немесе) олар бойынша есептеу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша жүзеге асырылатын валюта нарығындағы шетел валютасымен спот мәмілелер Нормативтерге 7-1-қосымшаға сәйкес спот мәмілелер бойынша Кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген талаптар мен міндеттемелер арасындағы оң айырманы кредиттік тәуекел коэффициентіне көбейту арқылы, егер төлемдер есептеу күнінен кейін бес жұмыс күні ішінде жүргізілмеген жағдайда, кредиттік тәуекел дәрежесі ескеріле отырып сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне енгізіледі.

Орталық контрагенттің қатысуымен олар бойынша есептеу "төлемге қарсы жеткізілім" қағидаты бойынша емес жүзеге асырылатын бағалы қағаздар бойынша спот мәмілелер, және (немесе) олар бойынша есептеу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша емес жүзеге асырылатын валюта нарығындағы шетел валютасымен спот мәмілелер, егер банк мәміленің бірінші бөлігін жасаған, бірақ мәміленің екінші бөлігі Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған банк активтерінің кестесінде көрсетілген контрагенттің тиісті санатының тәуекел дәрежесі бойынша сараланған талап мөлшерінде ол жасалған жұмыс күнінің соңына дейін аяқталмаған жағдайда, кредиттік тәуекел дәрежесі ескеріле отырып сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне енгізіледі.

Есептеу күнінің мерзімдері бойынша талаптар бұзылмаған жоғарыда көрсетілген спот мәмілелерге қатысты кредиттік тәуекел дәрежесі 0 (нөлге) тең.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құны (ауыстыру құны):

сатып алуға арналған мәмілелер бойынша - қаржы құралының номиналды келісімшарттық құнынан осы қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнының асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының ағымдағы нарықтық құны оның номиналды келісімшарттық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады;

сатуға арналған мәмілелер бойынша - қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнынан осы қаржы құралының номиналды келісімшарттық құнының асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының номиналды келісімшарттық құны оның ағымдағы нарықтық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Бивалюталық қаржы құралдары (талабы мен міндеттемесі түрлі шетел валюталарында көрсетілген қаржы құралдары) бойынша ауыстыру құны есептілікті құру күніне белгіленген бағам бойынша айқындалған міндеттемелердің теңгемен баламасынан талаптардың теңгемен баламасының асу шамасы ретінде айқындалады. Егер талаптардың теңгемен баламасының шамасы міндеттемелердің теңгемен баламасынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны бухгалтерлік есептің тиісті шоттарында мәмілелер жасалған күні көрсетілген қаржы құралдарының құнын білдіреді. Бивалюталық қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны ретінде банктің талаптары құрылатын валюта алынады.

Сатылған опциондар кредиттік тәуекел ескеріле отырып сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

Активтердің, шартты және ықтимал талаптардың және міндеттемелердің нарықтық тәуекелді есептегендегі есебі Нормативтердің, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 және 34-тармақтарына сәйкес жүргізіледі.

Операциялық тәуекелдің есебі Нормативтердің 35-тармағына сәйкес жүргізіледі.

Меншікті капитал жеткіліктілігінің k_1 , k_1-2 және k_2 коэффициенттерін есептеу кезінде салымдардың тәуекел дәрежесі бойынша сараланатын активтердің мөлшерінен банк кастодиан шарты негізінде сақтауға қабылдаған инвестицияланбаған қаражат қалдығы алып тасталады.

Меншікті капитал буферлерін қоса алғанда, k_1 , k_1-2 және k_2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндерін сақтау бойынша нормативтердің талаптары Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауды жүзеге асыратын (жүзеге асырған), ірі акционері "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы болып табылатын банктерге, сондай-ақ, егер уәкілетті орган мақұлдаған банктің қаржылық орнықтылығын арттыру, оның қаржылық жай-күйінің нашарлауына және банк қызметімен байланысты тәуекелдердің ұлғаюына жол бермеу жөніндегі ерте ден қою шараларын көздейтін іс-шаралар жоспарында k_1 , k_1-2 және k_2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенттері және меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері қолданыста болатын мерзім айқындалса, жүйелік маңызы бар банктің өлшемшарттарына сәйкес келетін банктерге қолданылмайды.

Ескерту. 19-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

20. Шартты және ықтимал міндеттемелер есебіне орындалуы банктің үшінші тұлғалар алдындағы міндеттемелерін орындауына байланысты және банктің қосымша кредиттік тәуекелдері туындамайтын банктің шартты және ықтимал міндеттемелері кірмейді.

21. Нарықтық тәуекелді (валюталардың айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекелді қоспағанда) есептегендегі активтердің, шарттың және ықтимал талаптар және міндеттемелердің есебіне банктер нарықтық немесе әділ құн бойынша есепке алатын және мына талаптардың кез-келгеніне сәйкес келетін активтері, шартты және ықтимал талаптары мен міндеттемелері (бұдан әрі – нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары) қосылады:

1) көрсетілген кезеңдегі сатып алу құны мен сату құны арасындағы айырмадан кіріс алу үшін сатып алынған жылдан кейінгі 3 (үш) жыл ішінде сату мақсатында сатып алынған;

2) нарықтық тәуекелі бар басқа қаржы құралдары бойынша нарықтық тәуекелдерді хеджирлеу мақсатында сатып алынған.

22. Нарықтық тәуекел ескерілген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер 13,3-ке тең келтіру коэффициентінің:

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел;

нарықтық құнның өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел;

валюталардың айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел сомасының көбейтіндісі ретінде есептеледі.

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 13,3-ке тең.

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 12,5-ке тең.

23. Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел есебі ерекше пайыздық тәуекел мен жалпы пайыз тәуекелінің сомасын білдіреді.

24. Ерекше пайыздық тәуекел Нормативтердің 25-тармағына сәйкес ерекше пайыздық тәуекел коэффициенттері бойынша мөлшерленген сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позициялар сомасын білдіреді.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары мынадай талаптарға сәйкес келетін қаржы құралдары болып табылады:

бір эмитент шығарған;

тең кірістілік мөлшері бар;

нарықтық құн сол бір ғана валютамен көрсетілген;
өтелгенге дейін тең мерзімі бар.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позиция (ұзақ немесе қысқа) мыналардың:

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, оның ішінде сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдарын сатуға арналған талап етулерді білдіретін қаржы құралдарының сомасы;

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдарының сатуға арналған міндеттемелерді білдіретін қаржы құралдарының сомасы арасындағы айырманы білдіреді.

Опциондар есепті кезеңнің соңғы жұмыс күніндегі жағдай бойынша қалыптасқан опциондардың нарықтық құны мөлшеріндегі ашық позицияның (ұзақ немесе қысқа) есебіне қосылады.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позиция (ұзақ немесе қысқа) көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құны айқындалған валюталар бойынша есептеледі.

Ескерту. 24-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

25. Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позициялар ерекше пайыздық тәуекел коэффициенттері бойынша мынадай тәртіппен мөлшерленеді:

1) 0 (нөл) пайыздық коэффициент бойынша – Қазақстан Республикасының Үкіметі және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – Ұлттық Банк) шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары, Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдігі бар бағалы қағаздар, тәуелсіз рейтингі Standard & Poor's агенттігінің "AA-" төмен емес немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері және орталық банктері шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамы шығарған бағалы қағаздар түріндегі, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары;

2) 0,25 (нөл бүтін жүзден жиырма бес) пайыз коэффициенті бойынша - Қазақстан Республикасының жергілікті атқару органдары шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары, тәуелсіз рейтингі Standard &

Roof's рейтингтік агенттігінің "А+" пен "BBB-" аралығындағы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейіндегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері және орталық банктері шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар, халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар, Қазақстан Республикасының сауда-саттықты ұйымдастырушыларының және Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылардың ресми тізіміне енгізілген бағалы қағаздар түріндегі өтеу мерзімі 6 (алты) айдан кем сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары;

3) 1 (бір) пайыздық коэффициент бойынша - осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, өтеу мерзімі 6 (алты) айдан 24 (жиырма төрт) айға дейінгі қаржы құралдары;

4) 1,6 (бір бүтін оннан алты) пайыздық коэффициент бойынша - осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, өтеу мерзімі 24 (жиырма төрт) айдан асатын қаржы құралдары;

5) 8 (сегіз) пайыздық коэффициент бойынша - осы тармақтың 1), 2), 3) және 4) тармақшаларында көрсетілгенді қоспағанда, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары.

Туынды қаржы құралдары ерекше пайыздық тәуекел есебіне қосылмайды.

Ескерту. 25-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 10.09.2019 № 151 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

26. Жалпы пайыздық тәуекел:

әр уақыт аралығындағы мөлшерленген жабық позициялар сомасының 10 (он) пайызының;

1-аймақтың мөлшерленген жабық позициясы мөлшерінің 40 (қырық) пайызының;

2-аймақтың мөлшерленген жабық позициясы мөлшерінің 30 (отыз) пайызының;

3-аймақтың мөлшерленген жабық позициясы мөлшерінің 30 (отыз) пайызының;

1 және 2-аймақтар аралығындағы мөлшерленген жабық позиция мөлшерінің 40 (қырық) пайызының;

2 және 3-аймақтар аралығындағы мөлшерленген жабық позиция мөлшерінің 40 (қырық) пайызының;

1 және 3-аймақтар аралығындағы мөлшерленген жабық позиция мөлшерінің 100 (жүз) пайызының;

қалған мөлшерленген ашық позиция мөлшерінің 100 (жүз) пайызының сомасын білдіреді.

27. Мөлшерленген позициялар мынадай тәртіппен есептеледі:

1) сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдары бойынша ашық позиция мөлшерін айқындау.

Ашық позицияның мөлшерін айқындау кезінде сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдары (фьючерстік келісімшарттар, форвардтық келісімшарттар, пайыздық мөлшерлемедегі форвардтық келісімшарт) (бұдан әрі – сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты туынды қаржы құралдары) мөлшері тиісті базистік активтердің нарықтық құнымен көрсетілетін ұзақ және қысқа позициялардың комбинациясы ретінде қарастырылады.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты туынды қаржы құралдарын өтеу мерзімі туынды қаржы құралдарын жеткізуге немесе орындауға дейінгі мерзім мен олардың базистік активінің айналыста болу мерзімінің сомасы ретінде есептеледі (базистік активті жеткізу талабы бар туынды қаржы құралының жағдайында - ұзақ позицияға қосылатын туынды қаржы құралын өтегенге дейінгі мерзім қосылады, ал базистік активті жеткізу міндеттемесі бар туынды қаржы құралының жағдайында - қысқа позицияға қосылатын туынды қаржы құралын өтегенге дейінгі мерзім қосылады).

Своп ашық позициясының мөлшерін айқындау кезінде келісімшарттар базистік активтер айқындайтын өтеу мерзімдері бар тиісті базистік активтермен көрсетілген ұзын және қысқа позициялардың комбинациясы ретінде қаралады.

Ашық позицияны есептеу кезінде мынадай талаптарға сәйкес келетін борыштық бағалы қағаздарды сатып алуға арналған талапты немесе сатуға міндеттемені білдіретін, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты мерзімді туынды қаржы құралдары арасындағы өзара қарама-қарсы позициялар есепке алынуы мүмкін:

борыштық бағалы қағаздарды бір эмитенттің шығаруы;

борыштық бағалы қағаздардың белгілі бір шетел валютасындағы немесе теңгедегі нарықтық құнының тең болуы;

борыштық бағалы қағаздардың құбылмалы сыйақы мөлшерлемесінің тең болуы;

борыштық бағалы қағаздардың өтегенге дейінгі мерзімінің тең болуы;

2) ашық позицияларды уақыт аралықтары бойынша бөлу Нормативтерге 9-қосымшаға сәйкес Ашық позицияларды уақыт аралықтары бойынша бөлуге және мынадай талаптарға сәйкес жүзеге асырылады:

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне, белгіленген сыйақы мөлшерлемесіне байланысты қаржы құралдары кезекті төлем жасау күніне дейін қалған мерзімге қарай уақыт аралықтары бойынша бөлінеді;

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне, өзгермелі сыйақы мөлшерлемесіне байланысты қаржы құралдары сыйақы мөлшерлемесін қайта қарау күніне дейін қалған мерзімге қарай уақыт аралықтары бойынша бөлінеді;

орындалу мерзімі 2 (екі) уақыт аралығының шегінде тұрған қаржы құралдары неғұрлым ерте уақыт аралығына бөлінеді;

конвертацияланбайтын артықшылықты акциялар уақыт аралықтары бойынша дивидендтерді төлеу мерзіміне қарай бөлінеді, ал дивидендтер төлеу туралы ақпарат болмаған жағдайда, уақыт аралығы есептілік жасалған күннен бастап жылдық дивидендтерді төлеудің заңды тұлға белгілеген күніне дейін айқындалады;

3) әр уақыт аралығы ішінде барлық ұзақ және қысқа ашық позициялар қосылады;

4) әр уақыт аралығы бойынша жиынтықты ұзақ және жиынтықты қысқа позициялар уақыт аралығына сәйкес келетін коэффициент бойынша мөлшерленеді;

5) мөлшерленген ашық және мөлшерленген жабық позициялар әр уақыт аралығы бойынша айқындалады.

Әр уақыт аралығының мөлшерленген ұзақ және қысқа позициялары өзара есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға тиіс әр уақыт аралығы бойынша мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялар бөліктерінің сомасы уақыт аралығының мөлшерленген жабық позициясын білдіреді. Өзара есепке алынуға тиіс емес немесе өзара есепке алынбай қалған мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялардың бөлігі уақыт аралығының мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позицияларын жасай отырып жиынтықталады.

Уақыт аралығына мына аймақтар бойынша топталады:

1-аймақ кемінде 1 (бір) жылдық 4 (төрт) уақыт аралығынан тұрады, оның ішінде кемінде 1 (бір) ай, 1(бір) айдан 3 (үш) айға дейін, 3 (үш) айдан 6 (алты) айға дейін, 6 (алты) айдан 12 (он екі) айға дейін;

2-аймақ 1 (бір) жыл мен 4 (төрт) жыл аралығындағы 3 (үш) уақыт аралығынан тұрады, оның ішінде 1 (бір) жылдан 2 (екі) жылға дейін, 2 (екі) жылдан 3 (үш) жылға дейін, 3 (үш) жылдан 4 (төрт) жылға дейін;

3-аймақ 4 (төрт) жылдан асатын 6 (алты) уақыт аралығынан тұрады, оның ішінде 4 (төрт) жылдан 5 (бес) жылға дейін, 5 (бес) жылдан 7 (жеті) жылға дейін, 7 (жеті) жылдан 10 (он) жылға дейін, 10 (он) жылдан 15 (он бес) жылға дейін, 15 (он бес) жылдан 20 (жиырма) жылға дейін, 20 (жиырма) жылдан астам.

Әрбір аймақтың уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялар өзара есепке алынуға жатады. Толық өзара есепке алынуға жататын әрбір аймақтағы уақыт аралықтарының ұзақ немесе қысқа позициялары бөліктерінің сомасы аймақтың мөлшерленген жабық позициясын білдіреді.

Өзара есепке алынуға жатпайтын немесе өзара есепке алынбай қалған әрбір аймақтағы түрлі уақыт аралықтарының мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позицияларының бөлігі әрбір аймақтың мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позицияларын құрай отырып жинақталады;

б) аймақтар арасындағы мөлшерленген ашық және жабық позициялар айқындалады.

1-аймақтың мөлшерленген ұзақ (қысқа) позициясы 2-аймақтың мөлшерленген қысқа (ұзақ) позициясымен есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға жатқан 1-аймақтың және 2-аймақтың мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялары мөлшерлері бөліктерінің сомасы 1 және 2-аймақтардың арасындағы мөлшерленген жабық позицияны білдіреді.

2-аймақтың мөлшерленген ұзақ (қысқа) позициясы 3-аймақтың мөлшерленген қысқа (ұзақ) позициясымен өзара есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға жататын 2-аймақтың және 3-аймақтың мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялары мөлшерлері бөліктерінің сомасы 2 және 3-аймақтардың арасындағы мөлшерленген жабық позицияны білдіреді.

1-аймақтың мөлшерленген ашық ұзақ (қысқа) позициясы 3-аймақтың мөлшерленген қысқа (ұзақ) позицияларымен өзара есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға жататын 1-аймақтың және 3-аймақтың мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялары мөлшерлері бөліктерінің сомасы 1 және 3-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияны білдіреді.

Аймақтар арасындағы өзара есепке алынғаннан кейін қалған мөлшерленген ашық позициялар қалған мөлшерленген ашық позицияны құрай отырып жиынтықталады.

Жалпы пайыздық тәуекелді есептеу Нормативтерге 10-қосымшаға сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 27-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

28. Базалық активі акциялар немесе акциялардың индекстері болып табылатын акциялардың нарықтық құнының және туынды қаржы құралдарының нарықтық құнының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы

құралдары бойынша тәуекелді есептеу акциялардың ерекше тәуекелінің және акциялардың жалпы тәуекелінің сомасын білдіреді.

Акциялардың ерекше тәуекелінің және акциялардың жалпы тәуекелінің есебіне базистік активтері акциялар немесе акциялар индексі болып табылатын акциялардың нарықтық құнының және туынды қаржы құралдарының нарықтық құнының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар мынадай қаржы құралдары қосылады:

акциялар (сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекелді есептеуге қосылатын конвертацияланбайтын артықшылықты акцияларды қоспағанда);

конвертацияланатын бағалы қағаздар (конвертацияланатын облигациялар және конвертацияланатын артықшылықты акциялар);

осы тармақтың екінші бөлігінің екінші және үшінші абзацтарында көрсетілген, базистік активі бағалы қағаздар болып табылатын туынды қаржы құралдары немесе көрсетілген бағалы қағаздардың индексі.

29. Ерекше тәуекелді және жалпы тәуекелді есептеу үшін Қазақстан Республикасының сауда-саттықты ұйымдастырушысының немесе халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылардың сауда жүйесінде саудаланатын акциялардың нарықтық құнының немесе акциялар индексінің өзгеруіне байланысты әрбір қаржы құралы бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позициялар айқындалады.

Акциялардың нарықтық құнының немесе акциялар индексінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдары бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позицияны есептеу кезінде базистік активі белгілі бір акциялар немесе акциялардың белгілі бір индекстері болып табылатын қаржы құралдары базистік активтердің нарықтық құнына қайта есептеледі, оның ішінде:

базистік активі акциялар болып табылатын фьючерстік және форвардтық келісімшарттар көрсетілген фьючерстік және форвардтық келісімшарттардың нарықтық құны бойынша көрсетіледі;

базистік активі акциялар индексі болып табылатын фьючерстік келісімшарттар индекс құрамына кіретін акциялардың нарықтық құны бойынша қайта есептеледі;

базистік активі акциялар индекстері болып табылатын своптық келісімшарттар индекс құрамына кіретін акциялардың нарықтық құны сомасына қайта есептелген позицияны білдіретіні ескеріле отырып, базистік активтердің көрсетілген позицияларға сәйкес келетін нарықтық құны бойынша қайта есептелген ұзақ және қысқа позициялар комбинациясы ретінде қаралады;

базалық активі акциялар немесе акциялар индекстері болып табылатын опциондық келісімшарттар олардың есепті кезеңнің соңғы жұмыс күніндегі

нарықтық құны мөлшеріндегі акциялардың жалпы тәуекелін есептеуге қосылады

Белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты қаржы құралдары бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позиция белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты қаржы құралдары, оның ішінде белгілі бір акцияларды сатуға талаптарды немесе акциялардың белгілі бір индексі бойынша төлемдерді жүзеге асыруға талапты білдіретіндер сомасы мен белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты қаржы құралдары, оның ішінде белгілі бір акцияларды сатуға міндеттемелерді немесе акциялардың белгілі бір индексі бойынша төлемдерді жүзеге асыру міндеттемесін білдіретіндер сомасының арасындағы айырманы білдіреді.

30. Акциялардың нарықтық құнының немесе акциялар индексінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша ерекше тәуекел 0,075-ке тең ерекше тәуекел коэффициенті бойынша мөлшерленген көрсетілген қаржы құралдары бойынша ашық позициялардың (ұзақ және қысқа) сомасын білдіреді.

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап ерекше тәуекел коэффициентінің мәні 0,075-ке тең.

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап ерекше тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

31. Жалпы тәуекел 0,075-ке тең жалпы тәуекел коэффициентінің белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша ұзақ позициялар сомасы мен қысқа позициялар сомасының арасындағы айырмасына көбейтіндісін білдіреді.

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап жалпы тәуекел коэффициентінің мәні 0,075-ке тең.

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап жалпы тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

32. Шетел валюталарының айырбастау бағамының (бағалы металдардың нарықтық құнының) өзгеруіне байланысты активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер бойынша тәуекелдің есебі 0,075-ке тең валюталық тәуекел коэффициентінің мына:

әрбір шетел валютасы бойынша ашық қысқа позициялар (абсолюттік мәні бойынша) және бағалы металдар бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позициялар (абсолюттік мәні бойынша);

әрбір шетел валютасы бойынша ашық ұзақ позициялар (абсолюттік мәні бойынша) және бағалы металдар бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позициялар (абсолюттік мәні бойынша) сомаларының біреуінің ең жоғарғы мәніне көбейтіндісін білдіреді.

Әрбір шетел валютасы бойынша ашық валюталық позиция осы қаулымен бекітілген Банктің ашық валюталық позициясын есептеу қағидалары және лимиттерінің 1-тармағына сәйкес есептеледі.

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап валюталық тәуекел коэффициентінің мәні 0,075-ке тең.

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап валюталық тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

33. Әрбір шетел валютасы (бағалы металл) бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позицияны есептеуге шетел валютасымен (бағалы металдармен) көрсетілген немесе белгіленген активтер, міндеттемелер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер қосылады, оның ішінде:

шетел валютасымен есептелген сыйақыны қоса алғанда, шетел валютасымен (бағалы металмен) көрсетілген (белгіленген) активтер мен міндеттемелердің нарықтық (әділ) құны арасындағы айырма;

форвард немесе фьючерс және опцион операциялары бойынша алынатын және төленетін шетел валютасының (бағалы металдың) мөлшерлері арасындағы айырма;

шетел валютасымен көрсетілген (белгіленген) алынған және берілген кепілдіктер арасындағы айырма.

Көрсетілген айырмалардың оң мәндері шетел валютасы (бағалы металл) бойынша ашық ұзақ позицияларды, ашық теріс мәндер - шетел валютасы (бағалы металл) бойынша қысқа позицияларды білдіреді.

Шетел валютасын немесе бағалы металды сатуға арналған форвард операциялары форвард операциясының базалық активі көлемінің есепті кезеңнің соңғы жұмыс күнінде қалыптасқан базалық активтің нарықтық бағасына көбейтіндісі ретінде есептелетін конвертацияланатын мөлшердегі ашық валюталық позиция есебіне қосылады.

34. Шетел валюталарының айырбастау бағамының (бағалы металдардың нарықтық құнының) өзгеруіне байланысты активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтерді шегергендегі ашық валюталық позицияның есебіне қосылады.

35. Операциялық тәуекел соңғы өткен 3 (үш) жыл ішіндегі жылдық жалпы кірістің орташа шамасының 0,075-ке тең операциялық тәуекел коэффициентіне көбейтіндісінің 13,3-ке тең келтіру коэффициентінің көбейтіндісі ретінде есептеледі.

Соңғы өткен 3 (үш) жыл ішіндегі жылдық жалпы кірістің орташа шамасы әр жыл сайын банк таза кіріс алған соңғы өткен 3 (үш) жыл ішіндегі жылдық жалпы кіріс сомасының банк таза кіріс алған жылдар санына қатынасы ретінде есептеледі.

Жанадан құрылған банктер үшін операциялық тәуекел қаржы жылы аяқталғаннан кейін есептеледі және жылдық жалпы кірістің орташа шамасы өткен жылдар санына қарай есептеледі.

Жылдық жалпы кіріс:

жиынтық шығыстарды, провизияларды (резервтерді) қалпына келтіруден түскен кірістерді (резервтерді) шегергенде;

жиынтық кірістің, корпоративтік табыс салығының, қамтамасыз етуге арналған қаржының сомасы ретінде айқындалады.

Операциялық тәуекелді есептеуге банк шығын алған, бірақ провизияларды (резервтерді) қалпына келтіруден болған кірістерді шегергендегі қамтамасыз етуге арналған қаржыны есепке алғанда жалпы оң кіріс алынған жыл кіргізіледі.

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 13,3-ке, операциялық тәуекел коэффициенті 0,07-ге тең.

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 12,5-ке, операциялық тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

36. Оригинатор-банк (бұдан әрі - оригинатор) Капиталды өлшеудің және капитал стандарттарының халықаралық конвергенциясы: жаңа тәсілдер (2006 жылғы маусым) Базель II негіздемелік тәсіліне сәйкес меншікті капиталды есептеуге секьюритилендірудің шектеулі тәсілін қолданады, ол кезде егер секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асыру нәтижесінде елеулі кредиттік тәуекел үшінші тараптарға берілетін болса, секьюритилендірілген активтер кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген оригинатор активтерінің есебінен (бұдан әрі - секьюритилендірудің негіздемелік тәсілі) шығарылуы мүмкін.

Секьюритилендіру мәмілелеріне қатысатын және оригинаторлар болып табылмайтын банктер осындай мәміледе өздері ұстап тұратын кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген секьюритилендіру позицияларын есептеу кезінде Нормативтерге сәйкес секьюритилендірудің негіздемелік тәсілін қолданады.

Ескерту. 36-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

37. Банктер меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негіздемелік тәсілін қолдану үшін оригинатор уәкілетті органға мынадай құжаттарды ұсынады:

1) Нормативтерге 11-қосымшаға сәйкес сауалнама;

2) банк басқармасының құрамынан секьюритилендірудің негіздемелік тәсілін қолданудың мақсатқа сай екендігін анықтауға жауапты тұлғаларды айқындайтын құжат;

3) шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес жүзеге асырылатын шетелдік арнайы қаржы компанияларымен секьюритилендірудің трансшекаралық мәмілелерін жасау үшін бағалы қағаздар шығарылымы (не облигациялық бағдарлама) проспектісінің көшірмесі не "Жобалық қаржыландыру және секьюритилендіру туралы" 2006 жылғы 20 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүзеге асырылатын секьюритилендіру мәмілелері үшін облигациялық бағдарламаны (не облигациялық бағдарлама шегіндегі облигациялар шығарылымын) мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің көшірмесі;

4) Нормативтерге 12-қосымшаға сәйкес Меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенттерін есептеу туралы мәліметтерге сәйкес секьюритилендіру ескерілген және секьюритилендіру ескерілмеген k2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенті туралы мәліметтер.

Ескерту. 37-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

38. Егер құжаттар шет тілінде дайындалса, онда олардың мемлекеттік және орыс тіліндегі аудармасы ұсынылады.

39. Ұсынылған құжаттарды уәкілетті орган оларды алған күннен бастап күнтізбелік 15 (он бес) күн ішінде қарайды.

40. Нормативтердің 37-тармағында көзделген құжаттарды қарағаннан кейін уәкілетті орган меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негіздемелік тәсілін банктердің қолдануына растау беру не бас тарту туралы шешімді қабылдайды және жазбаша нысанда бұл туралы оригинаторға хабарлайды.

Банктердің меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негіздемелік тәсілін қолдануына растау мынадай жағдайда:

Нормативтердің 37-тармағына сәйкес құжаттардың толық топтамасы ұсынылмаса;

Нормативтердің 42, 44-тармақтарының талаптарына сәйкес келмесе, берілмейді.

Ескерту. 40-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

41. Оригинатор тәуекелді беру маңыздылығын айқындау мақсатында:

1) секьюритилендіру ескерілмеген k2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициентін есептеуді;

2) секьюритилендіру ескерілген k2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициентін есептеуді жүзеге асырады.

42. Егер:

1) секьюритилендіруді есептегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні секьюритилендіруді есептемегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәнінен артық болса;

2) оригинатор тиесілі банк конгломератының мүшелері болып табылмайтын үшінші тараптар секьюритилендірілген активтермен қамтамасыз етілген транштардың кемінде 10 (он) пайызын ұстап қалса, тәуекелді беру маңызды болып табылады.

43. Егер секьюритилендіру ескерілген k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні секьюритилендіру ескерілмеген k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәнінен аз болса, тәуекел берілмейді. Бұл жағдайда, оригинатор меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негіздемелік тәсілін қолданбайды және секьюритилендіру ескерілмеген тиісті тәуекелдердің мөлшерленген шамасын есептейді. Бұл ретте оригинатор өзі ұстап қалатын секьюритилендіру позицияларын меншікті капиталдан шегермейді және (немесе) меншікті капиталдың жеткіліктілігі коэффициентін есептеу кезінде активтердің кредиттік тәуекелі дәрежесі бойынша осындай позицияларды мөлшерлемейді.

44. Оригинатор мынадай талаптарды орындау кезінде кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің есебінен секьюритилендірілген активтерді алып тастайды:

1) секьюритилендірілген активтермен байланысты елеулі кредиттік тәуекел үшінші тараптарға ауыстырылады;

2) секьюритилендіру мәмілесі бойынша құжаттар мәміленің экономикалық мәнін көрсетеді;

3) арнайы қаржы компаниясы секьюритилендірілген активтер бойынша төлемдерді борышкерлердің ықтимал төлемеуімен байланысты, оның ішінде оригинатордың банкроттығы (төлем қабілетсіздігі) жағдайында барлық тәуекелдерді көтереді;

4) Нормативтерде көзделген жағдайларды қоспағанда, оригинатор:

жарғылық капиталға қатысу үлестерін не арнайы қаржы компаниясында дауыс беру құқығымен акцияларды тура немесе жанама иеленбейді;

арнайы қаржы компаниясындағы директорлар кеңесі немесе басқарма мүшелерінің басым көпшілігін тағайындамайды немесе сайламайды;

шарт күшімен немесе өзге тәсілмен арнайы қаржы компаниясының шешімдерін айқындамайды;

тиісті шарттарда немесе секьюритилендіру мәмілесіне қатысты құжаттарда көзделгендерден басқа, арнайы қаржы компаниясынан секьюритилендірілген

активтерді сатып алу бойынша өзіне қандай да бір міндеттемелерді қабылдамайды;

тиісінше шарттарда немесе секьюритилендіру мәмілесіне қатысты құжаттарда көзделгендерден басқа, секьюритилендірілген активтерге қатысты қандай да бір тәуекелдерді ұстап қалу бойынша міндеттемелерді өзіне қабылдамайды;

арнайы қаржы компаниясына секьюритилендірілген активтер берілгеннен кейін секьюритирлендірумен және арнайы қаржы компаниясының қызметімен байланысты шығыстарды көтермейді;

арнайы қаржы компаниясына қандай да бір нысанда жанама қолдау көрсетпейді. Сондай-ақ оригинатормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалардың жанама қолдау көрсетуіне жол берілмейді.

Оригинатор, сондай-ақ оригинатормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалар арнайы қаржы компаниясына ақшалай сипаттағы талаптар (бұдан әрі - кредиттік қамтамасыз ету) бойынша көмек көрсеткен не осындай қолдау тиісінше шарттарда немесе секьюритилендіру мәмілесіне қатысты құжаттарда көзделмеген жағдайларда өзге қолдауды көрсеткен жағдайда жанама қолдау көрсету туындайды.

Оригинатордың немесе оригинатормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалардың кейінгі секьюритилендіру мәмілелерін жасау кезінде арнайы қаржы компаниясына жанама қолдау көрсету фактілері анықталған жағдайда, оригинатор секьюритилендірілген активтер бойынша капиталға қойылатын талаптарды төмендету мүмкіндігінен айырылады;

5) арнайы қаржы компаниясы шығарған бағалы қағаздар оригинатордың төлем міндеттемелерін білдірмейді;

6) тәуекелдер берілетін тарап секьюритилендірудің бір немесе бірнеше мәмілесін жүзеге асыру үшін құрылған арнайы қаржы компаниясы болып табылады;

7) егер секьюритирлендіру мәмілесінде кері сатып алу опционы көзделсе, онда мына талаптардың барлығы орындалады:

кері сатып алу опционы оригинатордың қалауымен ғана іске асырылады;

кері сатып алу опционы секьюритилендірілген активтер бойынша өтелмеген негізгі міндеттемелердің жалпы мөлшері не шығарылған бағалы қағаздар бойынша негізгі міндеттеменің жалпы мөлшері 10 (он) пайыз мәнге жеткен және олардың бастапқы мөлшерінен төмен болған жағдайда ғана іске асырылады;

кері сатып алу опционы секьюритирлендіру позицияларының кредиттік сапасын жақсарту мақсатында құрылымдала алмайды;

8) оригинатор мынадай талаптарды сақтағанда секьюритилендірілген активтерді сатып ала алады не оларды пулда басқа активтерге ауыстыра алады:

секьюритилендірілген активтер олардың әділ нарықтық құнынан аспайтын құны бойынша сатып алынады;

әділ нарықтық құны бойынша сатып алынатын активтерді қоспағанда, сатып алынатын секьюритилендірілген активтер тиісті міндетті тараптың дефолты орын алған міндеттемелерді білдірмейді;

ауыстырылатын секьюритилендірілген активтердің тиісті (ұқсас) жіктеу санаты болады.

Оригинатор бұл құралдар Нормативтердің 50-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандырған жағдайда, секьюритирлендірілетін активтерге қызмет көрсету бойынша қызмет көрсетеді, сондай-ақ секьюритирлендірілген активтерге қатысты өтімділік құралдарын ұсынады.

Ескерту. 44-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

45. Оригинатор тәуекелді беру маңызды болған жағдайда банк конгломератының меншікті капиталының жеткіліктілігі коэффициенттерін есептеу кезінде кредиттік тәуекелдер дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің есебінен секьюритилендірілген активтерді алып тастайды.

46. Нормативтердің 48-тармағында аталған талаптарға сәйкес келетін позицияларды қоспағанда, меншікті капиталдан банк ұстап қалатын және Standard & Poor's агенттігінің "BB-" төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі не Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шкаласы бойынша "kzBB-" төмен рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкаласы бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар не тиісті рейтингтік бағасы жоқ секьюритирлендіру позициялары шегерілуге жатады.

Шегерім бірінші деңгейдегі капиталдан 50 (елу) пайыз және екінші деңгейдегі капиталдан 50 (елу) пайыз мөлшерінде бөлінеді. Шегерілетін позициялар ХҚЕС сәйкес құрылған резервтер сомасына азаяды.

Ескерту. 46-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

47. Секьюритилендіру позициялары - бұл секьюритилендіру мәмілесіндегі тәуекелдер және ол секьюритилендіру мәмілесімен байланысты банкте туындайтын баланстық және баланстан тыс активтерді, шартты және ықтимал міндеттемелерді білдіреді. Секьюритилендіру позицияларына позицияның кредиттік сапасы негізінде тәуекелдің (тәуекелдің салмақтық коэффициенті) тиісті деңгейі берілуі тиіс, ол Нормативтерге сәйкес кредиттік рейтинг негізінде айқындалады. Мұндай позицияларға:

оригинатордың арнайы қаржы компаниясына беретін қарыздары;

оригинатордың арнайы қаржы компаниясына қатысты шартты және ықтимал талаптары мен міндеттемелері;

банктің арнайы қаржы компаниясының бағалы қағаздарын сатып алуы;
ұсынылатын кредиттік қамтамасыз ету (credit enhancements);

өтімділік құралдары;

пайыздық немесе валюталық своптар;

кредиттік деривативтер;

резервтік шоттар (ақшамен қамтамасыз ету шоты) үшін қаражат беру және басқалары жатады.

Секьюритилендіру позициясына көрсетілген компанияның банк шоттарын ашу сияқты банктің арнайы қаржы компаниясына банктік қызмет көрсетуіне байланысты туындайтын, банктің арнайы қаржы компаниясына қатысты активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері кірмейді. Бұл ретте:

секьюритилендіру мәмілесінде түрлі транштар бойынша тәуекелдер болғанда, әрбір транш бойынша тәуекел секьюритилендірудің жеке позициясы сияқты мөлшерленеді;

секьюритилендіру позициялары бойынша кредиттік қамтамасыз етуді білдіретін тұлғалар секьюритилендіру позицияларын ұстап қалатын тараптар ретінде қарастырылады;

сыйақы мөлшерлемесінің және валюта бағамдарының өзгеру тәуекелдерін хеджирлеу мақсатында жасалған туынды қаржы құралдары бойынша позициялармен байланысты тәуекелдер секьюритилендіру мәмілесіндегі жекелеген позициялар сияқты мөлшерленеді;

баланста ұсталынатын секьюритилендіру мәмілесіндегі позиция тәуекелінің шамасы өзінің баланстық құнына тең;

егер Нормативтерде өзгеше белгіленбесе, секьюритилендіру мәмілесіндегі баланстан тыс позиция тәуекелінің шамасы 100 (жүз) пайызға тең конверсиялық факторға көбейтілген өзінің номиналдық құнына тең.

Ескерту. 47-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

48. Кредиттік рейтингі жоқ секьюритилендіру позициясы тәуекелінің мөлшерленген шамасын есептеу үшін банк осындай позицияға болжанатын рейтингті қолдана алады.

Болжанатын рейтинг мынадай тәртіппен қолданылады:

кредиттік рейтингі бар секьюритилендіру позициясының ағымдағы кредиттік рейтингі қолданылады, ол рейтингі жоқ секьюритилендіру позициясының реттелу дәрежесі бойынша тең болып табылады, немесе;

егер, рейтингі бар позициялардың ешқайсысы рейтингі жоқ позициямен реттелу дәрежесі бойынша тең келмесе, онда секьюритилендіру позициясының (

осындай бар болса) реттелу дәрежесі бойынша ағымдағы ең жоғары кредиттік рейтингі қолданылады, ол рейтингі жоқ осындай позицияға реттелу дәрежесі бойынша төмен болып табылады.

Болжанатын рейтингті қолдану барысында кредиттік рейтингі бар секьюритилендірудің барлық позициясы ескеріледі.

49. Егер секьюритилендіру кезінде банк секьюритилендірілген активтер бойынша қаражат алу мерзімдері мен арнайы қаржы компаниясы шығарған бағалы қағаздар (бұдан әрі - өтімділік құралдары) бойынша инвесторларға берілетін төлемдер мерзімдері арасындағы ықтимал сәйкессіздіктерді өтеу үшін қаржыландыруды ұсыну мақсатында арнайы қаржы компаниясымен шарттық қатынастарға түсетін болса, қоса алғанда 1 (бір) жылға дейін бастапқы өтеу мерзімі бар өтімділік құралдарының мөлшеріне 20 (жиырма) пайызға тең конверсиялық фактор немесе, егер құралдың 1 (бір) жылдан астам бастапқы өтеу мерзімі болса, 50 (елу) пайызға тең конверсиялық фактор қолданылады.

50. Өтімділік құралдары - секьюритилендірілген активтердің өтімділігін көтеруге мүмкіндік беретін шаралар. Өтімділік құралдары мынадай талаптарға сәйкес келеді:

1) өтімділік құралының талаптары оны пайдалануға болатын жағдайларды нақты айқындауға және шектеуге тиіс. Өтімділік құралы шеңберінде қаражат алу мүмкіндігі секьюритилендірілген активтерді иеліктен алу және төлемдері өтімділік құралы бойынша төлемдерге қатысты реттелген кез келген қосымша кредиттік қамтамасыз ету нәтижесінде толығымен өтелуі мүмкін сомамен шектеледі;

2) өтімділік құралы құралды пайдалану кезінде дефолт болып қойған тәуекелдерге қатысты өтімділікті ұсыну арқылы немесе олардың әділ құнынан жоғары баға бойынша активтерді сатып алу арқылы құралды пайдалану кезінде келтіріліп қойған шығындарды өтеу арқылы кредиттік сапаны қамтамасыз ету үшін пайдаланылмайды;

3) өтімділік құралы секьюритилендіруді тұрақты немесе кезеңдік қаржыландыруды қамтамасыз ету үшін пайдаланылмайды;

4) сыйақы мөлшерлемесінің және валюта бағамдарының, сыйақылардың, комиссиялардың және секьюритилендіру мәмілесінің орындалуын қамтамасыз етуді ұсынған тұлғаларға тиесілі басқа да ұқсас төлемдердің өзгеру тәуекелдерін хеджирлеу мақсатында жасалған туынды қаржы құралдары негізінде туындайтын талаптарды қоспағанда, өтімділік құралын пайдалану кезінде алынған қаражатты өтеу инвесторлардың талаптарына қатысты реттелген болып табылмайды. Сонымен қатар қаражатты өтеудің күші жойылмайды немесе кейінірек мерзімге қалдырылмайды;

5) өтімділік құралы осындай құралға қатысты реттелген болып табылатын қосымша кредиттік қамтамасыз ету қолданылғаннан кейін пайдаланылмайды;

б) өтімділік құралында құралды пайдалану кезінде алынуы мүмкін қаражат сомасының дефолт болған тәуекелдердің шамасына автоматты түрде азайтылуы туралы талап немесе секьюритилендірілген тәуекелдер рейтингі бар құралдардан тұрған жағдайда, егер пулдың орташа сапасы инвестициялық деңгейден төмен түсетін болса, құралды пайдалануды тоқтату туралы талап болуға тиіс.

51. Секьюритилендірілген активтерге қызмет көрсететін және өтімділік құралын ұсынған банк мынадай барлық талаптар сақталған:

1) қаражат беру туралы келісімге сәйкес банктің қаражатты толық өтеуге сөзсіз құқығы болған;

2) банктің талап ету құқығы секьюритилендірілген активтерден алынатын қаражатқа қатысты қойылатын барлық талаптарға қатысты реттелу дәрежесі бойынша жоғары болып табылған;

3) банктің алдын ала хабарламастан келісімді бұзуға сөзсіз құқығы болған;

4) бұл келісім Нормативтердің 50-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандырған жағдайда 0 (нөл) пайызға тең конверсиялық факторды қолданады.

Ескерту. 51-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4-тарау. Бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері

52. Банктің оның міндеттемелері бойынша бір қарыз алушыға келетін тәуекелі мөлшерінің банктің меншікті капиталына қатынасы:

банкпен ерекше қатынастармен байланысты тұлғалар болып табылатын қарыз алушылар үшін k3-1 - 0,10 аспайды. Банкпен ерекше қатынастармен байланысты қарыз алушылар бойынша тәуекелдердің жиынтық сомасы банктің меншікті капиталының мөлшерінен аспайды;

басқа қарыз алушылар үшін k3 - 0,25 (оның ішінде бланкілік қарыздар бойынша 0,10 аспайтын, қарыз алушы алдындағы не банктің ағымдағы және содан кейінгі 2 (екі) ай ішінде қарыз алушыға талаптары туындауы мүмкін үшінші тұлғалардың пайдасына қарыз алушы үшін қамтамасыз етілмеген шартты міндеттемелер бойынша, Нормативтердің 53-тармағында көрсетілген тиісті қарыз алушылардың міндеттемелері бойынша, сондай-ақ Қазақстан Республикасының тәуелсіз рейтингінің 1 (бір) тармағынан төмен болмайтын Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің рейтингі немесе одан басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резиденттеріне және Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А" рейтингінен төмен емес рейтингі немесе одан басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезиденттерге

талаптарды қоспағанда, Қазақстан Республикасының офшорлық аймақтарда тіркелген немесе азаматтары болып табылатын бейрезиденттердің міндеттемелері бойынша 0,10) аспайды.

Банктің бланкілік қарыздар бойынша бір қарыз алушыға шаққандағы тәуекел мөлшерінің Банктің меншікті капиталына қатынасы төменде аталған барлық талаптарға сәйкес келетін Қазақстан Республикасының резиденті- заңды тұлғаға қолданылмайды:

заңды тұлғаның дауыс беруші акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 50 (елу) және одан да көп пайызы тікелей немесе жанама түрде мемлекетке немесе ұлттық басқарушы холдингке немесе ұлттық әл-ауқат қорына немесе Қазақстан Республикасының тәуелсіз рейтингісінен төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезиденті - заңды тұлғаға тиесілі;

заңды тұлғаның дауыс беруші акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 5 (бес) пайызынан астамын тікелей немесе жанама иеленетін акционерлер (қатысушылар) туралы ақпарат жария болып табылады және қызметін Қазақстан Республикасының не шет мемлекеттің аумағында жүзеге асыратын қор биржасының интернет-ресурсында не электрондық жүйелерде (REUTERS, Bloomberg) немесе заңды тұлғаның ресми интернет-ресурсында орналастырылады;

заңды тұлғаның соңғы 3 (үш) жылдағы қаржылық есептілігін халықаралық аудиторлық ұйым растады.

Банктің "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамының міндеттемелері бойынша тәуекелі мөлшерінің банктің меншікті капиталына қатынасы 0,5 аспайды.

Әрқайсысының тәуекелінің мөлшері банктің меншікті капиталының 10 (он) пайызынан асатын банктің бір қарыз алушыға шаққандағы тәуекелдерінің жиынтық сомасы банктің меншікті капиталының мөлшерінен 5 (бес) еседен аспайды.

Ескерту. 52-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

53. Нормативтердің 52-тармағының мақсаттары үшін тиісті қарыз алушылар деп Банктер туралы заңның 8-1-бабының 2-тармағында көзделген талаптардың біріне сәйкес келетін заңды тұлғалар - қарыз алушыларды қоспағанда, барлық заңды тұлғалар - қарыз алушылар түсініледі.

Ескерту. 53-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

54. "Бір қарыз алушы" деген терминді оған банктің талаптары бар немесе Нормативтердің 57-тармағында көрсетілген талаптар туындауы мүмкін әрбір жеке немесе заңды тұлға деп түсіну керек. 2 (екі) немесе одан да көп қарыз алушылардан тұратын топ үшін тәуекел мөлшері егер қарыз алушылардың әрқайсысының тәуекел мөлшері банктің меншікті капиталының 0,1 (нөл бүтін оннан бір) пайызынан асатын болса, сондай-ақ мынадай жағдайлардың бірі болғанда 1 (бір) қарыз алушыға сияқты жиынтықты түрде есептеледі:

1) қарыз алушылардың бірі басқа қарыз алушының ірі қатысушысы (акционерлік қоғамның, жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің немесе қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктің жарғылық капиталына қатысу үлесінің немесе дауыс беретін акцияларының он немесе одан көп пайызын тікелей немесе жанама түрде иеленетін жеке немесе заңды тұлға, коммандиттік серіктестікте толық серіктестік, толық серіктестікке қатысушы), үлестес тұлғасы, жақын туысы (ата-анасы, баласы, асыраушысы, асырап алған баласы, туған және туысқан бауыры немесе қарындасы (апасы, қарындасы), атасы, әжесі, немересі), жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы, бірінші басшысы не басқа қарыз алушымен мәміле жасауға мүдделі тұлға болып табылады;

2) бір қарыз алушының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы басқа қарыз алушының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы болып табылады;

3) бір қарыз алушының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы басқа қарыз алушының ірі қатысушысының, жақын туысының, жұбайының (зайыбының), жұбайы (зайыбы) жақын туысының немесе бірінші басшысының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы болып табылады;

4) қарыз алушылардың бірі өзі банктен қарызға алған ақшасын беретін қарыз алушының меншікті капиталынан асатын мөлшерде басқаға пайдалануға бергендігін растайтын жеткілікті негіздер бар;

5) қарыз алушылар банктен қарызға алған қаражатын банктің қарыз алушысы болып табылмайтын сол бір үшінші тұлғаға осы қарыз алушылардың жиынтық меншікті капиталынан асатын мөлшерде бірлесіп немесе жекелей бергенін растайтын жеткілікті негіздер бар;

6) қарыз алушылар қарыз алушылардың бірі (Қазақстан Республикасының банктерінен басқа) басқа қарыз алушының міндеттемелері бойынша өз активтерінің 10 (он) пайызынан асатын сомада ортақ не субсидиарлық жауапкершілік атқаратындай болып байланысты болған;

7) бір қарыз алушының лауазымды тұлғасы банктің басқа қарыз алушыларының қызметіне қаржылық жағынан мүдделілігі болған;

8) консорциумның мүшелері болып табылатын қарыз алушыларды қоспағанда, қарыз алушылар бір-бірімен бірлескен қызмет туралы шартпен не бірлескен қызмет туралы шарттың белгілері бар өзге құжатпен байланысты болған;

9) қарыз алушылар сақтандыру полистері, резервтік аккредитивтер, кепілгерліктер, сондай-ақ "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының және олардың еншілес ұйымдарының, "Проблемалық кредиттер қоры" акционерлік қоғамының, Қазақстан Республикасының кәсіпкерлікті дамыту және қолдау институттарының, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігінің, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "В"-дан төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарының, қаржы ұйымдарының, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің кепілдіктері түрінде берілген жалпы қамтамасыз етудің болуы жағдайларын қоспағанда, олардың міндеттемелері үшінші тұлғаға тиесілі ортақ кепіл мүлкімен қамтамасыз етілетіндей не ортақ қамтамасыз етудің болуы жағдайларын қоспағанда, олардың міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету түрінде олардың жиынтық сомасы қарыздың баланстық құнының 35 (отыз бес) пайызынан артық өтейтін сол бір тұлғаның кепілдігі және (немесе) кепілгерлігі ұсынылатындай етіп байланысты болса;

10) қарыз алушылар сақтандыру полистері, резервтік аккредитивтер, кепілгерліктер, сондай-ақ "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының және олардың еншілес ұйымдарының, "Проблемалық кредиттер қоры" акционерлік қоғамының, Қазақстан Республикасының кәсіпкерлікті дамыту және қолдау институттарының, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігінің, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "В"-дан төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарының, қаржы ұйымдарының, Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің кепілдіктері түрінде берілген қамтамасыз етудің болу жағдайларын қоспағанда, қарыз алушылардың бірі басқа қарыз алушының міндеттемелерін қамтамасыз ету үшін кепіл мүлкін, кепілдік, кепілгерлік беретіндей байланысты болса;

11) қарыз алушылар:

мына мемлекеттердің: Андорра князьдігі, Лихтенштейн князьдігі, Либерия Республикасы, Монако князьдігі, Маршалл аралдары (Маршалл аралдары Республикасы) аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылса, не;

Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы ақпарат алмасу жөнінде міндеттемелер қабылдамаған офшорлық аумақтар тізбесіне жатқызған мемлекеттердің аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылса, не;

ірі қатысушылары, үлестес тұлғалары, жақын туыстары, бірінші басшылары не осы тармақшаның екінші және үшінші абзацтарында көрсетілген мемлекеттерде тіркелген немесе азаматтары болып табылатын осы қарыз алушылармен мәмілелер жасасуға мүдделі тұлғалары бар болса;

12) қарыз алушылар өзара Банктер туралы заңда көзделген басқа негіздер бойынша байланысты болса;

13) қарыз алушылар жылжымайтын мүлік құрылысы жөніндегі жобаның тапсырыс берушісін, салынып жатқан объект құрылысы бойынша үлескер қатысушыларды және үлескер қатысушылардың кепілгерлерін қоса алғанда, жылжымайтын мүлік құрылысы жөніндегі жобаның қатысушылары болып табылады. Осы тармақшада аталған қарыз алушылар тобы құрған бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері салынып жатқан объектінің құрылысы бойынша үлескер қатысушылар - жеке тұлғалардың және (немесе) үлескер қатысушылар кепілгерлерінің қатысуымен құрылған топ үшін осы тармақтың 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11) және 12) тармақшаларына сәйкес бір қарыз алушыға сияқты келетін тәуекел мөлшерінің жиынтық есебіне қабылданбайды.

Ескерту. 54-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

55. Егер мемлекет (уәкілетті орган, мемлекеттік мүлік жөніндегі уәкілетті орган арқылы) 2 (екі) және одан да көп заңды тұлғаның ірі қатысушысы болса, осындай топқа қатысты тәуекел мөлшері, егер басқа ірі қатысушылар, сондай-ақ қарыз алушылардың осы тобына қатысты тәуекелдің мөлшерін бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері ретінде жиынтықты түрде есептеу жөн болатын Нормативтердің 54-тармағында белгіленген өзге де жағдайлар болмаса, бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері ретінде есептелмейді.

Ескерту. 55-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

56. Нормативтердің 54-тармағының қарыз алушылар тобын тану жөніндегі талаптары мемлекеттік акциялар пакеті (қатысу үлесі) "Самұрық-Қазына" ұлттық

эл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының жарғылық капиталын және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының жарғылық капиталын төлеуге берілген заңды тұлғаларға қолданылмайды.

Бір қарыз алушы және (немесе) банктермен айрықша қатынастармен байланысты тұлға ретінде "Самұрық-Қазына" ұлттық эл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының көрсетілген ұйымдардың дауыс беруші акцияларының 25 (жиырма бес) және одан астам пайызына тікелей иелік ету (банктер бойынша - жанама) нәтижесінде үлестес болып табылатын 2 (екі) және одан көп ұйым (оның ішінде банктер) танылмайды.

Жоғарыда көрсетілген ұйымдардың бірімен үлестес немесе көрсетілген банктердің бірімен ерекше қатынастармен байланысты заңды және (немесе) жеке тұлғалар да басқа ұйымның немесе көрсетілген банктердің ішінен басқаларымен ерекше қатынастармен байланысты тұлғаның үлестес тұлғаларымен бір қарыз алушы ретінде танылмайды.

Ескерту. 56-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

57. Бір қарыз алушыға келетін, оның ішінде банктің тәуекел мөлшері:

1) қарыздар, салымдар, дебиторлық берешек, бағалы қағаздар (Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестицияларды қоспағанда);

2) Нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесіне сәйкес есептелген шартты және ықтимал міндеттемелер;

3) банкте олар бойынша секьюритилендірудің негіздемелік тәсілін қолдануға уәкілетті органның жазбаша растамасы жоқ қарыз алушыларға қатысты секьюритилендірілген активтер;

4) секьюритилендіру позициялары;

5) көрсетілген қаржы құралдары мен олар бойынша кредиттік тәуекелдің нарықтық құнының сомасы ретінде есептелген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған своптар, фьючерстер, опциндар, форвардтар түріндегі талаптар сомасы ретінде есептеледі.

Своп, фьючерс, опцион және форвард операциялары бойынша кредиттік тәуекел көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық құнының Нормативтерге 7-қосымшаға сәйкес Туынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген және көрсетілген қаржы құралдарын өтеу мерзімімен айқындалатын кредиттік тәуекел коэффициентіне көбейтіндісі ретінде есептеледі.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құны (ауыстыру құны) мынаны:

сатып алуға арналған мәмілелер бойынша – қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнының осы қаржы құралының номиналдық келісімшарттық құнынан асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының ағымдағы нарықтық құны оның номиналдық келісімшарттық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады;

сатуға арналған мәмілелер бойынша – қаржы құралының номиналдық келісімшарттық құнының осы қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнынан асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының номиналдық келісімшарттық құны оның ағымдағы нарықтық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Бивалюталық қаржы құралдары (талабы мен міндеттемесі түрлі шетел валютасында көрсетілген қаржы құралдары) бойынша ауыстыру құны талаптардың теңгемен баламасының есептілікті жасау күні белгіленген бағам бойынша айқындалған міндеттемелердің теңгемен баламасынан асу шамасы ретінде айқындалады. Егер талаптардың теңгемен баламасының шамасы міндеттемелердің теңгемен баламасынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны қаржы құралдарының бухгалтерлік есептің тиісті шоттарында мәмілелер жасау күні көрсетілген құнын білдіреді. Бивалюталық қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны ретінде банкте талаптар қалыптастырылатын валюта алынады.

Сатылған опциондар бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшеріне қосылмайды.

Есеп айырысу "төлемге қарсы жеткізу" қағидаты бойынша жүзеге асырылатын бағалы қағаздар бойынша мәміленің споты және (немесе) есеп айырысу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша, оның ішінде орталық контрагенттің қатысуымен жүзеге асырылатын шетел валютасымен валюта нарығындағы мәміленің споты, егер төлемдер есеп айырысу күнінен кейін бес жұмыс күні ішінде жүргізілмеген жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекел есебіне қосылады.

Есеп айырысу "төлемге қарсы жеткізу" қағидаты бойынша жүзеге асырылмайтын бағалы қағаздар бойынша мәміле споты және (немесе) есеп айырысу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша жүзеге асырылмайтын шетел валютасымен валюта нарығындағы мәміле споты, егер банк мәміленің бірінші бөлігін жасаған, бірақ мәміленің екінші бөлігі ол жасалған контрагенттің жұмыс күнінің соңына қарай неттингті ескере отырып талап мөлшерінде аяқталмаған

жағдайда (неттинг туралы контрагентпен келісім болған кезде) бір қарыз алушыға келетін тәуекел есебіне қосылады;

6) Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленген Қазақстан Республикасының резидент-банктеріне және Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктеріне корреспонденттік шоттар бойынша талаптар;

7) металл шоттар бойынша талаптар;

мыналар:

ХҚЕС-ке сәйкес қалыптастырылған резервтер сомасы, сондай-ақ осы міндеттемені қамтамасыз ету ретінде банк иелігіне берілген салымдар;

Қазақстан Республикасының Үкіметі және Ұлттық Банк шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары;

Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің халықаралық шкаласы бойынша "AA"-дан төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингтік бағасы бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері шығарған мемлекеттік бағалы қағаздары;

тазартылған бағалы металдар;

тауардың шығу тегі туралы сертификаты және құрамында кемінде 10 (он) пайыз таза алтынның бар екендігі туралы химиялық талдауы бар өңделмеген бағалы металдар (құйма түріндегі Доре қорытпасы);

Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдіктері;

"Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының, "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының, "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының кепілдіктері;

Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A"-дан төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің кепілдіктері немесе Резервтік аккредитивтердің халықаралық практикасына (International Standby Practices, ISP98) немесе Талап ету бойынша кепілдіктер үшін біріздендірілген қағидаларға (Uniform Rules for Demand Guarantees, URDG758) сәйкес шығарылған резервтік аккредитивтері;

Standard & Poor's агенттігінің (Стандарт энд Пурс) "A"-дан төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар экспортты қолдау жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын, шет мемлекеттердің қатысуымен құрылған сақтандыру

ұйымдарымен және экспорттық-кредиттік агенттіктерімен жасалған сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді шартсыз және қайтарымсыз орындау туралы тармақтарды қамтитын кепілдіктері мен сақтандыру шарттары;

эмитенті "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамы не олардың еншілес ұйымдары болып табылатын және банктің осындай қамтамасыз етуді шартсыз өндіріп алуға құқығы бар, банк сатып алған бағалы қағаздар бойынша банк шығарған және қамтамасыз ету ретінде берілген бағалы қағаздар;

экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі жөніндегі міндеттемелерді шартсыз және қайтарымсыз орындау туралы тармақтарды қамтитын бар сақтандыру шарттары түріндегі қарыз алушының міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету сомасы шегеріле отырып есептеледі.

Бір қарыз алушыға келетін тәуекел есебіне мыналар кірмейді:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, жеке тұлғалардың кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жүз) пайызы Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлғаға, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамына, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамына қойылатын талаптар, банктің балансынан есептен шығарылған банктің қарыз алушыға қоятын талаптары, ХҚЕС-ке сәйкес резервтердің 100 (жүз) пайызы қалыптастырылған банктің қарыз алушыға қоятын талаптары;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі бар бағалы қағаздар бойынша талаптар;

банктің еншілес ұйымға қоятын талаптары;

банктің Банктер туралы заңға сәйкес бұрын еншілес банк болған, қайта құрылымдауды және бір мезгілде активтер мен міндеттемелерді бас банкке беру операциясын жүзеге асырған заңды тұлғаға қоятын талаптары;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап қоса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде клиринг ұйымының (орталық контрагенттің) кепілді немесе резервтік қорларына жарна, маржалық жарна, қор биржасының сауда жүйесінде ашық сауда-саттық әдісімен және (немесе) орталық контрагенттің қатысуымен жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелердің орындалуын толық және (немесе) ішінара қамтамасыз ету болып табылатын ақша түрінде қойылатын талаптар.

Ескерту. 57-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

58. Банктің қарыз алушыға қоятын талаптарының жалпы көлемі олар туындаған күні Нормативтерде белгіленген шектеулер шегінде болған, бірақ кейіннен соңғы 3 (үш) ай ішінде банктің меншікті капитал деңгейінің 5 (бес) пайыздан аспайтындай төмендеуіне байланысты не соңғы 3 (үш) ай ішінде қарыз алушыға қойылатын талаптар 10 (он) пайыздан астам болып көрсетілген, теңгенің шетел валюталарына орташа алынған биржалық бағамының ұлғаюына байланысты банктің қарыз алушыға қоятын талаптарының ұлғаюына байланысты көрсетілген шектеулерден асып түскен жағдайларда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшерінің нормативі орындалған болып есептеледі.

Көрсетілген жағдайларда банк шектеулердің асып кету фактісі туралы уәкілетті органды дереу хабардар етеді және есепті күнге және келесі 3 (үш) ай ішінде асып кетуді жою бойынша міндеттемелер қабылдайды. Егер бұл асып кету көрсетілген мерзімде жойылмаған жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері нормативінің асып кетуі көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қарастырылады.

Банкке байланысты емес мән-жайлар бойынша банктің меншікті капитал деңгейінің төмендеуі нәтижесінде нормативтің белгіленген ең жоғары мәндері мыналарға:

теңгенің шетел валюталарына биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк активтері мен міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты асып кеткен жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшерінің нормативі 2022 жылғы 21 ақпаннан бастап 2022 жылғы 31 желтоқсанды қоса алғандағы кезеңде бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындай асып кету анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшерінің нормативін көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде белгіленген ең жоғары мәндерден аспайтын деңгейге дейін төмендету жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынылған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

Егер бұл асып кету іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері нормативінің асып кетуі, көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қарастырылады.

Ескерту. 58-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

59. Егер банктің қарыз алушысы банктің алдында міндеттемелер туындаған кезде банкпен айрықша қатынастармен байланысты тұлға болмаған, бірақ кейіннен сондай болса, онда Нормативтердің 52-тармағының екінші абзацында белгіленген осындай қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері асып кеткен жағдайда, көрсетілген асып кету мынадай талаптарға сәйкес келген жағдайда:

банк Нормативтердің 57-тармағының б) тармақшасына сәйкес қарыз алушының қосымша қамтамасыз етуді ұсыну немесе норматив мөлшерін сақтау үшін қажетті мөлшерге дейінгі банк талаптарының бөлігін орындау жөніндегі қабілеттілігін растай отырып және уәкілетті орган белгілеген мерзімдерде осы бұзушылықты жою жөнінде міндеттемелер қабылдай отырып осындай асып кету туралы уәкілетті органға дереу хабарласа, бұзушылық ретінде қаралмайды.

Ескерту. 59-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

60. Нормативтердің 59-тармағының талаптары, егер қарыз алушылар міндеттемелер туындаған кезде бір қарыз алушы ретінде қаралмай, бірақ кейіннен сондай болған жағдайда да қолданылады.

Ескерту. 60-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5-тарау. Өтімділік коэффициенттері

61. Өтімділік мынадай коэффициенттермен сипатталады:

банктің ағымдағы өтімділік коэффициенті;

k4-1, k4-2 және k4-3 мерзімді өтімділік коэффициенттері;

k4-4, k4-5 және k4-6 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттері.

Мерзімді өтімділік және мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттерінің ең төмен мәні мынадай мөлшерде белгіленеді:

k4 - 0,3;

k4-1 - 1;

k4-2 - 0,9;

k4-3 - 0,8;

k4-4 - 1;

k4-5 - 0,9;

k4-6 - 0,8.

62. Банктің k4 ағымдағы өтімділік коэффициенті банктің орташа айлық өтімділігі жоғары активтерінің есептелген сыйақыны ескергендегі талап етуге дейінгі міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне қатынасы ретінде есептеледі.

Ағымдағы өтімділік коэффициентін есептеу кезінде талап етуге дейінгі міндеттемелердің мөлшеріне барлық талап етуге дейінгі міндеттемелер, оның ішінде есеп айырысуды жүзеге асыру мерзімі белгіленбеген міндеттемелер, банктің еншілес ұйымдарының, банкпен үлестес заңды тұлғалардың сыртқы қарыздарды тарту кезінде, сондай-ақ банктің секьюритилендіру бойынша мәмілелері шеңберінде берілген кредитордың осы қарыздар бойынша борышкер міндеттемелерін мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығымен банктің қамтамасыз етілмеген кепілдіктері мен кепілдемелері, оның ішінде:

өтеуге дейін 3 (үш) жылдан аз қалған мерзімі бар, 50 (елу) пайызға тең конверсия коэффициентіне көбейтілген банктің k2 меншікті капиталының жеткіліктілігі коэффициентінің ең төмен мәні;

k4 нормативінің есебіне енгізілетін қарыздарды тарту кезінде берілген банктің кепілдіктері мен кепілдемелерін қоспағанда, өтеуге дейін 3 (үш) жыл және одан көп қалған мерзімі бар, 100 (жүз) пайызға тең конверсия коэффициентіне және банктің k2 меншікті капиталының жеткіліктілігі коэффициентінің ең төмен мәніне көбейтілгендер, сондай-ақ банктерден алынған "овернайт" қарыздары мен банк бір түнге тартқан салымдар және кредитордың міндеттемелерді мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығымен мерзімді міндеттемелер, оның ішінде жеке және заңды тұлғалардың мерзімді және шартты депозиттерін, тазартылған бағалы металдарды қоспағанда, банктердің мерзімді және шартты депозиттері қосылады.

k4-1 мерзімді өтімділік коэффициенті өтеуге дейін қоса алғанда 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне өтімділігі жоғары активтердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4-2 мерзімді өтімділік коэффициенті өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне жоғары өтімді активтерді қоса алғанда, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4-3 мерзімді өтімділік коэффициенті өтеуге дейін қоса алғанда 3 (үш) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне жоғары өтімді активтерді қоса алғанда, өтеуге дейінгі қоса алғанда 3 (үш) айға дейін қалған мерзімі бар өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4, k4-1, k4-2, k4-3 өтімділік коэффициенттерін есептеу кезінде талап етуге дейінгі міндеттемелердің мөлшерінен және өтімділігі жоғары активтердің мөлшерінен банк кастодиан шарты негізінде сақтауға қабылдаған қаражаттың инвестицияланбаған қалдықтары алып тасталады.

63. k4-4 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенті шетел валютасындағы өтімділігі жоғары активтердің орташа айлық мөлшерінің осы шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне қатынасы ретінде есептеледі.

k4-4 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде шетел валютасындағы, өтеуге дейін 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің мөлшеріне банктің шетел валютасындағы, өтеуге дейін 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар, 100 (бір жүз) пайызға тең конверсиялау коэффициентіне көбейтілген мерзімді міндеттемелері қосылады.

k4-5 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенті өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда, шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің осы шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар міндеттемелердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4-5 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар міндеттемелердің мөлшеріне банктің шетел валютасындағы, өтеуге дейін 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар 90 (тоқсан) пайызға тең конверсиялау коэффициентіне көбейтілген мерзімі бар міндеттемелер қосылады.

k4-6 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенті өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда, шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 3 (үш) айға дейін қалған мерзімі бар өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің осы шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 3 (үш) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне қатынасы ретінде есептеледі.

k4-6 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 3 (үш) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің мөлшеріне банктің шетел валютасындағы, өтеуге дейін 3 (үш) айға дейін қалған мерзімі бар, 80 (сексен) пайызға тең конверсиялау коэффициентіне көбейтілген мерзімі бар міндеттемелер қосылады.

64. Мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттері Standard & Poor's агенттігінің "А" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жиынтығында шетел валюталары және "еуро" валютасы бойынша есептеледі, оларда алдыңғы есепті айдағы міндеттемелерінің орташа айлық мөлшері банктің алдыңғы есепті айдағы міндеттемелерінің орташа айлық мөлшерінің 1 (бір) пайызынан кем болмайды.

Standard & Poor's агенттігінің "А" төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің шетел валюталары бойынша мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттері әрбір шетел валютасы бойынша есептеледі, онда алдыңғы есепті айдағы міндеттемелердің орташа айлық мөлшері банктің алдыңғы есепті айдағы міндеттемелерінің орташа айлық мөлшерінің 1 (бір) пайызынан кем болмайды.

65. Мыналар:

1) қолма-қол ақша;

2) орталық депозитарийдің шоттарындағы ақша;

3) клирингтік ұйымның (орталық контрагенттің) кепілдік немесе резервтік қорларындағы жарналар, маржалық жарналар, қор биржасының сауда жүйесінде ашық сауда-саттық және (немесе) орталық контрагенттің қатысуымен жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелердің орындалуын толық және (немесе) ішінара қамтамасыз ету болып табылатын ақша;

4) тазартылған бағалы металдар;

5) Қазақстан Республикасының Үкіметі және Ұлттық Банк шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамы және Еуразиялық даму банкі шығарған бағалы қағаздар, кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының бір жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлға шығарған бағалы қағаздар;

6) Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі бар бағалы қағаздар;

7) Ұлттық Банктегі, Қазақстан Республикасының банктеріндегі, сондай-ақ Standard & Poor's агенттігінің "BBB-" төмен емес ұзақмерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент-банктердегі талап етуге дейінгі салымдар;

8) Қазақстан Республикасының банктерінде, сондай-ақ Standard & Poor's агенттігінің "BBB-" төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент-банктерде бір түнге орналастырылған салымдар;

9) Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 16149 болып тіркелген "Облигацияларын банктер және банк холдингтері меншікке сатып алатын халықаралық қаржы ұйымдарының тізбесін және банктер мен банк холдингтері меншікке сатып алатын облигацияларға қойылатын талаптарды белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 29 қарашадағы № 234 қаулысында белгіленген деңгейден төмен емес

шетел валютасындағы тәуелсіз ұзақ мерзімді рейтингі бар елдердің мемлекеттік бағалы қағаздары;

10) "BBB-" төмен емес (Standard & Poor's және (немесе) Fitch рейтингтік агенттіктерінің сыныптауы бойынша) немесе "Baa3" төмен емес (Moody's Investors Service рейтингтік агенттігінің сыныптауы бойынша) рейтингі бар шетелдік эмитенттердің облигациялары;

11) Ұлттық Банктегі өтеу мерзімі күнтізбелік 7 (жеті) күнге дейінгі мерзімді депозиттер;

12) Standard & Poor's рейтингтік агенттігінің "BBB-"-тен төмен емес ұзақмерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент және бейрезидент-банктеріне берілген "овернайт" қарыздары өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылады.

Ескерту. 65-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 90 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

66. Банк кері сатып алу талабымен сатқан немесе кепілге берілген немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзгеше ауыртпалық салынған бағалы қағаздарды қоспағанда, Нормативтердің 65-тармағында көрсетілген бағалы қағаздар өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылады.

Ескерту. 66-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

67. Банктің баланстық шоттарында есепке алынатын валюталық своп операциялары бойынша талаптардың сомасы, егер осы мәмілелер бойынша міндеттемелер банктің баланстық шоттарында есепке алынған және мерзімді өтімділік коэффициенттерінің есебіне алынған жағдайда, өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылады.

68. Өтімді активтер есебіне халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына, оффшорлық аймақтар аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары не Экономикалық ынтымақтастық және даму жөніндегі ұйыммен ақпарат алмасу жөнінде міндеттеме қабылдамаған оффшорлық аймақтар тізбесіне енгізілген мемлекеттердің аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне немесе аталған оффшорлық аймақтарда тіркелген заңды тұлғаларға қатысты еншілес болып табылатын ұйымдарға қойылатын талаптарға қалыптасқан резервтер шегеріле отырып, өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда барлық қаржылық активтер қосылады. Қарыздар қарыз шартына сәйкес өтеу кестелері бойынша қосылады.

Нормативтердің 65-тармағының 5), 8) және 9) тармақшаларында көрсетілген, өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылмайтын бағалы қағаздар міндеттемелердің мөлшерін есептеуге қосылатын міндеттемелердің қамтамасыз етуі болып табылады деген талаппен өтімді активтердің есебіне қосылады.

Осы бағалы қағаздарды өтімді активтердің есебіне қосқан кезде, бағалы қағаздар бойынша өтегенге дейін қалған мерзім ретінде қамтамасыз етуі осы бағалы қағаздар болатын міндеттемелерді өтеуге дейінгі мерзім алынады.

Ескерту. 68-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

69. Мерзімді міндеттемелердің есебіне есеп айырысуларды жүзеге асырудың мерзімі белгіленген барлық міндеттемелер қосылады. Бұл ретте k4-1 мерзімді өтімділік коэффициентін және k4-4 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде 7 (жеті) күнге дейін өтеуге мерзімі қалған мерзімді міндеттемелердің мөлшеріне есептеу кезінде банк есеп айырысуларды жүзеге асырудың қоса алғанда 7 (жеті) күнге дейін мерзімі бар, оларды кері сатып алу талаптарымен сатқан бағалы қағаздармен қамтамасыз етілген міндеттемелер қосылмайды.

Талап етілгенге дейін міндеттемелер, сондай-ақ банктерден алынған "овернайт" қарыздары және бір түнге банктерден тартылған салымдар мерзімді міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

Ескерту. 69-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 18.06.2020 № 66 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

70. Өтімділік коэффициенттерін есептеу кезінде өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда, өтімді активтер мен мерзімді міндеттемелер мөлшеріне есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, әділ құнды оң (теріс) түзету шоттары қосылады.

71. Банкте есепті кезең ішінде кредиторлар мен салымшылар алдында мерзімі өткен міндеттемелер болған кезде өтімділік нормативтері өтімділік коэффициенттерінің орташа айлық негізде анықталатын есептік мәндеріне қатыссыз орындалмаған деп есептеледі.

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты бір немесе бірнеше өтімділік коэффициенттерінің мәндері:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына теңгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты, банкке байланыссыз жағдайлар бойынша белгіленген ең төменгі мәндерден

төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан бастап 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындай төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде өтімділік нормативтерін көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың үшінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаса, өтімділік коэффициенттерінің төмендеуі аталған төмендеу анықталған күннен бастап осы нормативтердің бұзылуы ретінде қаралады.

Ескерту. 71-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.06.2022 № 48 (қолданысқа енгізілу тәртібін 4 т. қараңыз) қаулысымен.

6-тарау. Өтімділікті өтеу коэффициенттері және нетто тұрақты қорландыру

72. Өтімділікті өтеу коэффициенті сапасы жоғары өтімді активтердің өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде банктің операциялары бойынша ақша қаражаттың нетто әкетілуіне қатысты есептеу күніндегі жағдай бойынша қатынасы ретінде есептеледі.

Өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу мақсатында сапасы жоғары өтімді активтер деп мынадай талаптарға сай келетін активтер танылады:

банктің иелігіндегі және активтермен операциялар жүргізу арқылы ақша қаражатын дереу алу мүмкіндігін қамтамасыз етеді (репо, своп операциялары бойынша және тартылатын қаражат бойынша қамтамасыз етуге сату, беру);

банктің міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету болып табылмайды және репо, своп операциялары және қайтарымдылық негізде жасалатын өзге де операциялар бойынша берілген бағалы қағаздар қосылмайды;

кассадағы қолма-қол ақшаны сақтаудың ең аз қалдығын қамтамасыз етуге немесе банктің қызметін қамтамасыз ету шығыстарын жүзеге асыруға арналмаған;

банктің меншігінде болады, оның ішінде банктің бағалы қағаздарды репо, своп операциялары шеңберінде, оларды қайтару міндеттемелерін орындау мерзімі басталғанға дейін тартылатын қаражат бойынша қамтамасыз етумен сату, беру құқықтарына шектеулер болмаған жағдайда қайтарымды негізде жасалатын операциялар (кері репо, своп операциялары және басқа да операциялар) шеңберінде алынған не орналастырылған қаражат және туынды қаржы құралдарымен мәмілелер жөніндегі міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету

ретінде алынған бағалы қағаздар. Банк бағалы қағаздарды орналастырылған каражат, кері репо операциялары немесе туынды қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша қамтамасыз етуге басқа қарсы агентке берген жағдайда, бағалы қағаздар бастапқы меншік иесі өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде оларды қайтаруы мүмкін болмаған кезде сапасы жоғары өтімді активтердің есебіне қосылады.

73. Сапасы жоғары өтімді активтер бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтердің Нормативтерге 13-қосымшаға сәйкес Банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің кестесінде белгіленген коэффициенттерге көбейтілген және екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтердің Нормативтерге 13-қосымшаға сәйкес Банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің кестесінде белгіленген коэффициенттерге көбейтілген сомасы ретінде есептеледі. Бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер әділ (нарықтық) құны бойынша сапасы жоғары өтімді активтердің есебіне қабылданады.

Ескерту. 73-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

74. Бірінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер деп Нормативтердің 72-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандыратын және:

- 1) қолма-қол ақша;
- 2) Ұлттық Банктегі депозиттер;
- 3) Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке қойылатын талаптар, оның ішінде Қазақстан Республикасының Үкіметі, Ұлттық Банк кепілдік берген бағалы қағаздар, сондай-ақ жеке тұлғалардың кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлға шығарған бағалы қағаздар;
- 4) талаптары Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 0 (нөл) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқарушы органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар түріндегі талаптар;
- 5) шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық банктеріне, халықаралық қаржы ұйымдарына қойылатын талаптар, оның ішінде шет мемлекеттердің үкіметтері және шет мемлекеттердің орталық банктері, халықаралық қаржы ұйымдары кепілдік берген, Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылардың тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыстағы және мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандыратын бағалы қағаздар:

Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 0 (нөл) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің бірінші тобына жатады;

қаржы ұйымдарының немесе олармен үлестес ұйымдардың міндеттемелері болып табылмайды;

б) егер шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық банктеріне қойылатын талаптар Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 0 (нөл) пайыздан жоғары кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін жағдайда, шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық банктеріне эмитент-елдің валютасында номинирленген бағалы қағаздар түрінде қойылатын талаптар болып табылатын активтер танылады.

Ескерту. 74-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

75. Екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер А санатындағы активтерден және Б санатындағы активтерден тұрады.

Екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің үлесі жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайызынан аспайды. Егер екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің үлесі жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайызынан асатын болса, онда екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайызынан аспайтын мөлшерде жоғары сапалы өтімді активтердің құрамына енгізіледі.

А санатындағы екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер деп Нормативтердің 72-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандыратын және :

1) талаптары Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 20 (жиырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін, Қазақстан Республикасының жергілікті атқару органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар (Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқару органдары шығарған бағалы қағаздарды қоспағанда) түріндегі талаптар;

2) шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне, шет мемлекеттердің орталық банктеріне, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдарына, халықаралық қаржы ұйымдарына қойылатын талаптар, оның ішінде шет мемлекеттердің орталық үкіметтері, шет мемлекеттердің орталық банктері, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдары, халықаралық қаржы ұйымдары кепілдік берген,

Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыстағы және мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандыратын бағалы қағаздар:

Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес, Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 20 (жиырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің екінші тобына жатады;

соңғы 10 (он) жылда кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құны 10 (он) және одан көп пайызға төмендеумен көрінген құнсыздану фактілері толығымен жоқ;

қаржы ұйымдарының немесе олармен үлестес ұйымдардың міндеттемелері болып табылмайды;

3) қаржы ұйымдары немесе олармен үлестес ұйымдар эмитенттері болып табылмайтын бағалы қағаздар түріндегі талаптар;

4) банктің немесе онымен үлестес ұйымдардың міндеттемесі болып табылмайтын туынды қаржы құралдарын және реттелген борышты қоспағанда, ипотекалық бағалы қағаздар түрінде қойылатын талаптар болып табылатын активтер танылады.

Нормативтердің осы тармағы үшінші бөлігінің 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген талаптар мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандырады:

Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "AA-" төмен емес ұзақмерзімді кредиттік рейтингтері немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі не Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің тиісті қысқамерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар;

Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес, Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыстағы;

соңғы 10 (он) жылда кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құны 10 (он) және одан көп пайызға төмендеумен көрінген құнсыздану фактілері толығымен жоқ.

Б санатындағы екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер деп Нормативтердің 72-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандыратын және :

1) банктің өзі немесе оның үлестес ұйымы эмитенттері болып табылмайтын, ипотекалық тұрғын үй қарыздарымен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар

түріндегі талаптар және осындай бағалы қағаздардың базалық активтерін банк немесе онымен үлестес ұйымдар шығармаған, келесі шарттардың әрқайсысын қанағаттандыратын:

Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "AA" - дан төмен емес ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтері немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі не Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің тиісті қысқа мерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар;

мұндай бағалы қағаздардың базалық активтері ипотекалық тұрғын үй қарыздарынан ғана қалыптастырылған және құрылымдық өнімдердің өзге де түрлерін қамти алмайды;

ипотекалық тұрғын үй қарызы түріндегі базалық актив толық талап ету құқығы бар қарыз болып табылады (өндіріп алынған жағдайда кепіл иесі мүлікті сатудан түскен кірістің кез келген жетпеген сомасы үшін жауапты болып қалады) және кредиттің кепілмен қамтамасыз ету құнына ең жоғары қатынасы ипотекалық тұрғын үй қарызы берілген кезде орташа есеппен 80% құрайды;

мұндай секьюритизлендіру эмитенттерден секьюритизлендірілген активтердегі үлесін сақтауды талап етеді;

2) эмитенттері қаржы ұйымдары немесе олармен үлестес ұйымдар болып табылмайтын және Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "BBB-"-тен төмен емес ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтері немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар туынды қаржы құралдарын және реттелген борышты қоспағанда, бағалы қағаздар түріндегі талаптар;

3) эмитенттері қаржы ұйымдары немесе олармен үлестес ұйымдар болып табылмайтын, мынадай шарттардың әрқайсысын қанағаттандыратын жай акциялар түріндегі талаптар:

қор биржасында айналыста болады, орталық контрагенттің қатысуымен мәмілелер жасалатын;

ұлттық валютада немесе банк өзіне өтімділік тәуекелін алатын шетел валютасында көрсетілген;

Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыста жүрген;

соңғы 10 (он) жыл ішінде кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құнның 40 (қырық) және одан да көп пайызға төмендеуімен көрсетілген құнсыздану фактілері мүлдем жоқ.

Нормативтердің осы тармағы бесінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген талаптар мынадай шарттардың әрқайсысын қанағаттандырады:

Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыста жүрген;

соңғы 10 (он) жыл ішінде кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құнның 20 (жиырма) және одан да көп пайызға төмендеуімен көрсетілген құнсыздану фактілері мүлдем жоқ.

Б санатындағы екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің үлесі жоғары сапалы өтімді активтердің жалпы көлемінің 15 (он бес) пайызынан аспайды және жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайызынан аспайтын екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің жалпы лимитіне енгізіледі.

Егер жоғары сапалы өтімді активтердің есебіне енгізілген активтер Нормативтердің 74 және (немесе) 75-тармақтарында белгіленген шарттарға сәйкес келмейтін болғанда көрсетілген активтер көрсетілген шарттарға сәйкессіздік туындаған күннен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күннен аспайтын мерзім ішінде жоғары сапалы өтімді активтердің есебіне қосыла береді.

Ескерту. 75-тармақ жана редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

76. Ақша қаражатының нетто әкетілуі мынадай формула бойынша есептеледі:

егер $AK > 0,75 \times A\Theta$ болған жағдайда, $A\text{ҚН}\Theta = A\Theta - 0,75 \times A\Theta$;

егер $AK < 0,75 \times A\Theta$ болған жағдайда, $A\text{ҚН}\Theta = A\Theta - AK$, мұнда:

$A\text{ҚН}\Theta$ - ақша қаражатының нетто әкетілуі;

$A\Theta$ – ақшаның әкетілуі;

AK – ақшаның келуі.

Ақшаның әкетілуі Нормативтердің 77-тармағына сәйкес есептеледі, ақшаның келуі Нормативтердің 78-тармағына сәйкес есептеледі.

Ескерту. 76-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

77. Ақшаның әкетілуі банктің мынадай міндеттемелері бойынша Нормативтерге 14-қосымшаға сәйкес Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуінің кестесінде белгіленген әкетілу коэффициенттері қолданыла отырып, өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішіндегі ақшаның әкетілу сомасы ретінде есептеледі:

жеке тұлғалар алдындағы міндеттемелер бойынша (ағымдағы шоттар, талап еткенге дейінгі салымдар, мерзімді және шартты салымдар бойынша, өтеу мерзімі белгіленбеген міндеттемелер бойынша) ақшаның әкетілуі. Жеке тұлғалардың мерзімді салымдарын мерзімінен бұрын алу мүмкіндігі болған жағдайда, мұндай міндеттемелер олардың орындалу мерзіміне қарамастан

коэффициент есебіне толық көлемде қосылады. Банк берген қарыздар бойынша қамтамасыз ету түріндегі салымдар тиісті қарыздың өтеу мерзіміне сәйкес есепке қосылады;

банк активтерімен қамтамасыз етілмеген, белгіленген орындалу мерзімі жоқ не толық орындалу мерзімі 1 (бір) айдан аспайтын немесе өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде заңды тұлғалар, шағын кәсіпкерлік субъектілері алдындағы міндеттемелер бойынша (басқа кредиторлық берешекті қоспағанда, депозиттер, кредиттер, бағалы қағаздар бойынша), оның ішінде заңды тұлғалар, шағын кәсіпкерлік субъектілердің бастамасы бойынша ақшаның әкетілуі;

банк активтерімен қамтамасыз етілген, орындалу мерзімі 1 (бір) айдан аспайтын немесе өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде заңды тұлғалар алдындағы міндеттемелер бойынша (басқа кредиторлық берешекті қоспағанда, депозиттер, кредиттер, бағалы қағаздар, қарыз операциялары бойынша) ақшаның әкетілуі;

егер міндеттемелерді орындау өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде көзделетін болса, толық орындалу мерзімі өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде не олардың толық орындалу мерзіміне қарамастан шартты және ықтимал міндеттемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілуі.

Тұрақты депозиттер "Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заң) 18-бабында белгіленген мөлшерде жеке тұлғалардың кепілдік берілетін депозиттерін қамтиды.

Тұрақтылығы төмен депозиттер Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның 18-бабында белгіленген мөлшерден асатын сомада жеке тұлғалардың кепілдік берілмеген не кепілдік берілген болып табылатын депозиттерін қамтиды.

Жеке тұлғалардың депозиттерін жіктеу кезінде депозиттер әрбір клиент бойынша ұлттық және шетел валюталарындағы депозиттер бойынша жеке есепке алынады.

Заңды тұлғалардың, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі заңды тұлғалардың, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің алдындағы банктің қамтамасыз етілмеген міндеттемелерін және клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару жөніндегі қызметімен байланысты салымдарды және қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдарын қамтиды.

Егер клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салым шартында кем дегенде күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын шарттың бұзылуы туралы алдын ала хабардар ету талабы көзделетін болса не осы талап болмаған жағдайда, шартты бұзу салым мөлшерінің 2 (екі) пайызынан асатын мөлшерде айыппұл төлеуге әкеп соқтыратын болса, клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар ақша әкетілуінің есебіне қосылады.

Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар бойынша міндеттемелер банк шотындағы клиенттің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жеткілікті ақшаның ең аз қалдығына тең мөлшерде айқындалады.

Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар ретінде, сондай-ақ бір мезгілде мынадай талаптарға сәйкес келетін ағымдағы шоттардағы және (немесе) талап етуге дейінгі салымдардағы қаражаттың бір бөлігі танылады:

шот ашылған және клиент төлемдер және (немесе) аударымдар үшін кемінде 24 (жиырма төрт) ай немесе 24 (жиырма төрт) айдан аз қолданады;

тартылған қаражат бойынша сыйақы мөлшерлемесі:

ағымдағы шоттар бойынша – 0 (нөл) пайыздан;

талап етуге дейінгі салымдар бойынша – 0,1 (нөл бүтін оннан бір) пайыздан аспайды.

Егер шот ашылған және төлемдер мен аударымдар үшін 24 (жиырма төрт) айдан аз қолданылатын болса, онда клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар ретінде тану мақсатында, мынадай талаптарды қосымша қанағаттандыруы қажет:

ағымдағы шот немесе талап етуге дейінгі салым ретінде қолданылады;

банк алдында айналымдарды және (немесе) шоттағы ақшаның ең төменгі қалдығын қолдау жөніндегі міндеттемесі бар.

Шот ашылған және төлемдер мен аударымдар үшін 24 (жиырма төрт) айдан аз қолданылған жағдайда клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдардың мөлшері ағымдағы шоттағы немесе міндеттеменің туындаған күнінен бастап талап етуге дейінгі салымдағы қалдықтардың орташа шамасы ретінде есептеледі.

Банк шоттағы қалдықтардың орташа шамаларын есептеуге негізделген клиенттің қажеттіліктерін қанағаттандыруы үшін жеткілікті банктік шоттағы ақшаның ең аз қалдығын айқындау әдістемесін әзірлейді.

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдары бойынша міндеттемелер бойынша банктік шоттағы ақшаның ең төменгі тұрақты қалдығы айқындалады, егер мерзімді салым шартында:

салымды белгілі бір мерзімге ашу;

шартты бұзу туралы кемінде күнтізбелік 7 (жеті) күн бұрын алдын ала хабарлау талабы не осы талап болмаған жағдайда шартты бұзу салым мөлшерінің 2 (екі) пайызынан асатын мөлшерде айыппұл төлеуге әкеп соғады;

шоттағы ең аз ақша қалдығын сақтау бойынша банк алдында міндеттеме бар.

Банк тарихи деректерді және клиенттің шотындағы ақша қалдығы бойынша ақша қаражатының қозғалысының болмау статистикасын пайдалана отырып, мерзімді салымдардағы қалдықтардың орташа шамаларын есептеуге, сондай-ақ стрестік жағдайларда ақшаны алу тәуекелін ескере отырып, уәкілетті органмен келісуге жататын банктік шоттағы ақшаның ең төменгі қалдығын айқындау әдістемесін әзірлейді.

Заңды тұлғалардың алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша, сондай-ақ бағалы қағаздар қарызының шарттары бойынша ақшаның әкетілуі бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген банктің міндеттемелерін, Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 20 (жиырма) пайыздан аспайтын кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарының және халықаралық қаржы ұйымдарының алдындағы міндеттемелерді және қамтамасыз етілуі және бірінші немесе екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді актив болып табылмайтын өзге де міндеттемелерді қамтиды.

Шартты және ықтимал міндеттемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілуі Нормативтерге 14-қосымшаға сәйкес Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуінің кестесінде көзделген шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша әкетілу сомасын қамтиды. Шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша қосымша ақшаның әкетілуі мыналарды қамтиды:

шарт талаптарына сәйкес банктің ағымдағы рейтингісінен 1 (бір), 2 (екі) не 3 (үш) сатыға дейін банктің ұзақ мерзімді немесе қысқа мерзімді кредиттік рейтингінің төмендеуі қосымша қамтамасыз ету үшін өтімділікті тарту, ақша төлемі, шарт бойынша міндеттемелерді мерзімінен бұрын орындау түрінде қосымша қажеттілікке әкеп соғатын болса, шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша өтімділіктегі қосымша қажеттілік толық көлемде;

нарықтық құны өзгерген кезде ақша аударымы болжанатын туынды қаржы құралдары мен өзге де операциялар бойынша позицияларды нарықтық бағалаудың өзгеруіне байланысты өтімділіктегі қосымша қажеттілік. Ақшаның әкетілуі есебінде алдыңғы 24 (жиырма төрт) айдағы көрсетілген кезеңде

ақшаның келуін шегергендегі ақшаның әкетілуіне тең ең көп 30 (отыз) күндік ақшаның нетто әкетілуі есепке алынады;

бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді актив болып табылмайтын, Нормативтерге 13-қосымшаға сәйкес Банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің кестесінде белгіленген есептеу коэффициенті қолданыла отыра және алынған қамтамасыз ету шегеріле отырып есептелген актив құнынан 20 (жиырма) пайыз мөлшерінде банк ұсынған қамтамасыз етуді не туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша ұсынылуға жататын қамтамасыз етуді бағалаудың (әлеуетті құнының) өзгеруіне байланысты өтімділіктегі қосымша қажеттілік. Егер қамтамасыз ету бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді актив болып табылса, өтімділіктегі қосымша қажеттілік талап етілмейді;

клиенттің туынды қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша банкке берілген қамтамасыз ету бөлігін дереу қайтаруды талап ету құқығымен байланысты, берілген қамтамасыз ету көлемінің қажетті көлемінен толық асып кету көлемінде асуымен негізделген ақшаның әкетілуі;

банктің қамтамасыз етуді ұсынуы көзделетін операциялар бойынша өтімділікке деген қосымша қажеттілік және егер қамтамасыз ету ұсынылмаған жағдайда, шарттың талаптарына сәйкес қарсы агенттің қамтамасыз етуді талап ету құқығы;

қамтамасыз етуді банкпен келісусіз сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын активтерге ауыстыру көзделетін операциялар бойынша өтімділікке деген қосымша қажеттілік;

банк шығарған, активтер бойынша ақшаның келіп түсуімен қамтамасыз етілген және өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар (оның ішінде ипотекалық бағалы қағаздар бойынша) бағалы қағаздар бойынша ақшаның әкетілуі;

банктің еншілес арнайы ұйымдары шығарған, күнтізбелік өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар активтер бойынша ақшаның келіп түсуімен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар бойынша ақшаның әкетілуі (ұстаушының толық немесе ішінара мөлшерде мерзімінен бұрын сатып алуға талап қою құқығы көзделетін туынды қаржы құралдарын есептегенде).

Банктің еншілес арнайы ұйымдары деп банктің кепілдігімен бағалы қағаздарды шығару және орналастыру мақсатында құрылған Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-еншілес арнайы ұйымдар және секьюритилендіру мәмілелері үшін құрылған арнайы қаржы компаниялары түсініледі.

Қосымша ақшаның әкетілуін есептеу мақсатында шартты міндеттемелер, көрсетілген міндеттемелер қайтарусыз болып табылған жағдайда, пайдаланылмаған кредиттік желілер мен өтімділік желілерін қамтиды.

Өтімділік желілері деп банктің мынадай:

клиенттің бұдан бұрын шығарған бағалы қағаздарын өтеу үшін клиентке ақша ұсыну;

бағалы қағаздарды бастапқы орналастыру және (немесе) қайталама нарықта клиенттің бағалы қағаздарымен операциялар бойынша міндеттемелер шеңберінде клиенттің бағалы қағаздарын сатып алу міндеттемелері түсініледі.

Қосымша ақшаның әкетілуін есептеу мақсатында шартты міндеттемелер өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде орындалуға жататын шығарылған бағалы қағаздар бойынша клиент міндеттемесінің мөлшерінен аспайтын мөлшердегі өтімділік желілері ретінде қосылады. Пайдаланылмаған шартты міндеттеменің қалған бөлігі, сондай-ақ қаржылық емес ұйымдарға айналым қаражатын толықтыруға берілген міндеттемелер кредиттік желілер ретінде шартты міндеттемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілу есебіне қосылады.

Пайдаланылмаған кредиттік желілер мен өтімділік желілері қамтамасыз етуге берілген не қамтамасыз етуге берілуге жататын және мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандыратын активтерді шегеру ескеріле отырып, қосымша ақшаның әкетілу есебіне қосылады:

бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер болып табылады;

банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің құрамына енгізілмеген;

қайтарымдылық негізінде жасалатын операцияларды жүргізу үшін қолжетімді;

мерзімінен бұрын қайтару туралы талап қою құқығы жоқ.

Нормативтерге 14-қосымшаға сәйкес Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуі кестесінің 21, 22, 23, 24, 25, 26 және 27-жолдарында ескерілмеген өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде жеке тұлғалар және қаржылық емес ұйымдар алдындағы міндеттемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілулері өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде жеке тұлғалар және қаржылық емес ұйымдардан ақшаның келуінің 50 (елу) пайызынан асатын болса, асып кету сомасы Нормативтерге 14-қосымшаның Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуі кестесінің 30-жолына сәйкес 100 (бір жүз) пайыз ақшаның әкетілу коэффициенті қолданыла отырып ақшаның әкетілуінде есепке алынады.

Ескерту. 77-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

78. Ақшаның әкелінуі банктің мынадай активтері бойынша Нормативтерге 14-қосымшаға сәйкес Банк ақшасының әкетілуі мен әкелінуінің кестесінде белгіленген ақшаның әкеліну коэффициенттері қолданыла отырып өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішіндегі әкеліну сомасы ретінде есептеледі:

қайтарымдылық негізінде жасалатын операцияларды (кері репо, своп операциялары және өзге де операциялар) қоса алғанда, қамтамасыз етілген қарыз операциялары;

негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар қарыздарды қоспағанда, жеке және заңды тұлғаларға, шағын кәсіпкерлік субъектілеріне берілген кредиттер;

туынды қаржы құралдары;

өзге ақшаның әкелінуі.

Сапасы жоғары өтімді активтер бойынша ақшаның әкелінуі ақшаның әкелінуін есептеу кезінде есепке алынбайды.

Қамтамасыз етілген қарыз операциялары бойынша ақшаның әкелінуі өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар, бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтермен және бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын өзге де активтермен қамтамасыз етілген қарыз операцияларын, сондай-ақ қамтамасыз етуге бағалы қағаздарды сатып алу-сатуды жасау үшін (маржалық мәмілелер) берілген қарыздарды қамтиды.

Ескерту. 78-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

79. Банктер 2016 жылғы 1 шілде - 2018 жылғы 31 тамыз аралығында өтімділік тәуекелін бағалау мақсатында өтімділікті өтеу коэффициентін есептейді. Өтімділікті өтеу коэффициенті есептеу нәтижелері уәкілетті органға ай сайынғы негізде ұсыныла отырып, айдың соңғы жұмыс күнінде есептеледі. Өтімділікті өтеу коэффициентінің ең төмен мәні мынадай мөлшерде белгіленеді:

2018 жылғы 1 қыркүйек пен 2018 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,5;

2019 жылғы 1 қаңтар мен 2019 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,6;

2020 жылғы 1 қаңтар мен 2020 жылғы 31 наурыз аралығында - 0,8, 2020 жылғы 1 сәуір мен 2020 жылғы 30 қыркүйек аралығында - 0,6, 2020 жылғы 1 қазан мен 2020 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,8;

2021 жылғы 1 қаңтар мен 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,9;

2022 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 30 сәуір аралығында - 1.

2022 жылғы 1 мамыр мен 2023 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,8;
2024 жылғы 1 қаңтар мен 2027 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,9;
2028 жылғы 1 қаңтардан бастап - 1.

Өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні белгіленген ең төмен мәнінен төмендеген, бірақ мынадай мөлшерден төмен болмаған жағдайда:

2018 жылғы 1 қыркүйек пен 2018 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,43;

2019 жылғы 1 қаңтар мен 2019 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,50;

2020 жылғы 1 қаңтар мен 2020 жылғы 31 наурыз аралығында - 0,68, 2020 жылғы 1 сәуір мен 2020 жылғы 30 қыркүйек аралығында - 0,50, 2020 жылғы 1 қазан мен 2020 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,68;

2021 жылғы 1 қаңтар мен 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,77;

2022 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 30 сәуір аралығында - 0,85;

2022 жылғы 1 мамыр мен 2023 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,68;

2024 жылғы 1 қаңтар мен 2027 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,77;

2028 жылғы 1 қаңтардан бастап - 0,85,

банк осындай төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде уәкілетті органға өтімділікті өтеу коэффициентінің мәндерін белгіленген ең төменгі мәннен кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын жібереді және өтімділікті өтеу коэффициенті төмендеген күннен кейінгі айдың әр жұмыс күні үшін өтімділікті өтеу коэффициентінің мәндерін және ең төменгі мәндерге дейін жетіспеушілікті есептеп шығарады.

Іс-шаралар жоспарында өтімділікті өтеу коэффициентінің мәндері ең төменгі белгіленген мәндерден бірінші төмендеген күннен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күннен аспайтын мерзім ішінде өтімділікті өтеу коэффициентін белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін көтеру шаралары қамтылады.

Белгіленген ең төменгі мәндерге дейін жетіспеушілік белгіленген ең төменгі мән мен өтімділікті өтеу коэффициентінің нақты мәні арасындағы айырмашылық ретінде есептеледі.

Белгіленген ең төменгі мәндерге дейінгі жетіспеушіліктер сомасы өтімділікті өтеу коэффициентінің мәндері белгіленген ең төменгі мәндерден төмендеген күннен кейінгі айда 0,25 артық болмаса норматив орындалған болып саналады.

Норматив:

өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні осы тармақтың екінші бөлігінің екінші, үшінші, төртінші, бесінші және алтыншы абзацтарында көрсетілген деңгейден төмендеген;

өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні белгіленген ең төменгі мәндерден, бірақ соңғы 6 (алты) ай ішінде осы тармақтың екінші бөлігінің екінші, үшінші, төртінші, бесінші және алтыншы абзацтарында белгіленген шекте үш және одан да көп рет төмендеген;

өтімділікті өтеу коэффициентін белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспары жүзеге асырылмаған;

жетіспеушіліктер сомасы өтімділікті өтеу коэффициентінің мәндері белгіленген ең төменгі мәндерден төмен болған күннен кейінгі айда белгіленген ең төменгі мәндерден 0,25-тен жоғары асып кеткен жағдайларда, бұзылған болып есептеледі.

Өтімділікті өтеу коэффициенті:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына теңгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты банкке қатыссыз жағдайда белгіленген ең төменгі мәннен төмен өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан бастап қоса алғанда 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде норматив бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындай төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде осындай төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде өтімділікті өтеу коэффициентін белгіленген ең төменгі мәннен кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың сегізінші бөлігінде көрсетілген іс-шаралар жоспарын келісу ұсынылған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде келісуді жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, өтімділікті өтеу коэффициентінің төмендеуі көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қаралады.

Ескерту. 79-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.01.2026 № 1 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

80. Нетто тұрақты қорландыру коэффициенті қолжетімді тұрақты қорландырудың талап етілетін тұрақты қорландыруға қатынасы ретінде есептеледі.

Қолжетімді тұрақты қорландырудың мөлшері бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес міндеттемелер және Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестицияларды шегергенге дейінгі меншікті капиталдың Нормативтерге 15-қосымшаға сәйкес Қолжетімді тұрақты қорландыру міндеттемелерінің кестесінде белгіленген қолжетімді тұрақты қорландыру коэффициенттеріне көбейтілген сома ретінде есептеледі.

Жеке тұлғалардың депозиттері Нормативтердің 77-тармағының екінші және үшінші бөліктеріне сәйкес тұрақты және тұрақсыздығы аз қолжетімді тұрақты қорландырудың есебіне кіргізіледі.

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдары бойынша міндеттемелері бойынша қолжетімді тұрақты қорландырудың көлемі Қағидалардың 77-тармағының он үшінші бөлігінде көрсетілген банк шотында ақшаның ең төменгі тұрақты қалдығын айқындау әдістемесіне сәйкес банктік шоттағы ақшаның ең төменгі тұрақты қалдығынан аспайды.

Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар ретінде Нормативтердің 77-тармағының сегізінші, тоғызыншы, оныншы және он бірінші бөліктеріне сәйкес келетін ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі салымдар танылады.

Талап етілетін тұрақты қорландырудың мөлшері жиынтығында Нормативтерге 16-қосымшаға сәйкес Талап етілетін тұрақты қорландыру активтерінің кестесінде белгіленген, талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициенттеріне көбейтілген бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес активтер және Нормативтерге 17-қосымшаға сәйкес Талап етілетін тұрақты қорландырудың шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесінде белгіленген, талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициентіне көбейтілген талап етілетін тұрақты қорландырудың шартты және ықтимал міндеттемелері ретінде есептеледі.

Ескерту. 80-тармақ жана редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

81. Банктер 2018 жылғы 1 қаңтар – 2018 жылғы 31 желтоқсан аралығында өтімділік тәуекелін бағалау мақсатында есептеу нәтижелерін уәкілетті органға ай сайынғы негізде ұсына отырып, нетто тұрақты қорландыру коэффициентін есептейді.

Нетто тұрақты қорландыру коэффициентінің ең төмен мәні мынадай мөлшерде белгіленеді:

2019 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 31 мамыр аралығында – 1;

2022 жылғы 1 маусым мен 2023 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,8;

2024 жылғы 1 қаңтар мен 2027 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,9;

2028 жылғы 1 қаңтардан бастап – 1.

Нетто тұрақты қорландыру коэффициенті:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына теңгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты оның мәні банкке байланыссыз жағдайлар бойынша белгіленген ең төменгі мәнінен төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындай төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде нетто тұрақты қорландыру коэффициентін белгіленген ең төменгі мәннен кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда онда тұрақты қорландырудың нетто коэффициентінің төмендеуі аталған төмендеу анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы болып табылады.

Ескерту. 81-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.07.2025 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

7-тарау. Банктерді Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелерге капиталдандыру

82. Банктерді Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелерге капиталдандыру k7 коэффициентімен сипатталады. Коэффициенттің ең жоғары мәні 3 мөлшерінде белгіленеді.

Ескерту. 82-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

83. k7 коэффициенті Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер сомасының банктің меншікті капиталына қатынасы ретінде есептеледі.

Осы коэффициентті есептеу мақсатында Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелер сомасына мыналар енгізіледі:

Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы талап етілгенге дейінгі міндеттемелер, оның ішінде есеп айырысуды жүзеге асыру мерзімі белгіленбеген міндеттемелер;

Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы бастапқы өтеу мерзімі 1 (бір) жылға дейін қоса алғанда, мерзімді міндеттемелер;

кредитордың міндеттемелерді мерзімінен бұрын өтеуді шарт қоймай талап ету құқығымен Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы

мерзімді міндеттемелер, оның ішінде жеке және заңды тұлғалардың мерзімді және шартты депозиттерін қоспағандағы банктердің мерзімді және шартты депозиттері.

Осы коэффицентті есептеу мақсатында Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелер сомасынан мыналар алып тасталады:

Қазақстан Республикасының бейрезидент-заңды тұлғаларының ағымдағы шоттары;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-бас банкі және оның тобы алдындағы кредиттер түріндегі міндеттемелер;

өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын, (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 14365 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 31 тамыздағы № 203 қаулысымен бекітілген Экономика секторларының кодтарын қолдану мен төлемдер тағайындау қағидаларына сәйкес экономиканың "басқа қаржы ұйымдары – коды 5", "мемлекеттік қаржылық емес ұйымдар – коды 6", "мемлекеттік емес қаржылық емес ұйымдар – коды 7" және "үй шаруашылықтарына қызмет көрсететін коммерциялық емес ұйымдар – коды 8" секторларына кіретін шетел компанияларының филиалдары мен өкілдіктері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер;

халықаралық қаржы ұйымдары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер;

2013 жылғы 1 қаңтардан бастап халықаралық есеп айырысу жүйелері (ClearstreamBanking S.A. және EuroclearBankSA/NV) болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер;

банктің кастодиан шарты негізінде сақтауға қабылдаған қаражатының инвестицияланбаған қалдықтары;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-бас банкінің алдындағы реттелген борыштық міндеттемелер;

2022 жылғы 1 наурыздан бастап 2023 жылғы 31 қаңтарға дейінгі кезеңді қоса алғанда Қазақстан Республикасының бейрезидент-бас банкінің алдындағы бастапқы өтеу мерзімі 1 (бір) жылға дейін қоса алғанда депозиттер мен кредиттер , сондай-ақ корреспонденттік шоттағы қалдықтар түріндегі өзге де міндеттемелер

Ескерту. 83-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

84. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

85. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8-тарау. Банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті

86. Қазақстан Республикасының Үкіметі құрылтайшысы болып табылатын банктерді қоспағанда, банктер меншікті және тартылған қаражатын есепті ай ішінде ішкі активтерге мынадай формула бойынша орналастырады.

2016 жылғы 1 мамырдан бастап:

$$IAK = \frac{\overline{IA}}{\overline{IM} + \min(\overline{JK}; 0,75 \times \overline{MK})} \geq 1, \text{ мұндағы:}$$

IAK - банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті;

\overline{IA}

- ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтер (провизиялар) ескеріле отырып, есепті айда қалыптасқан ішкі активтердің орташа айлық шамасы;

\overline{IM}

- реттелген борыштың орташа айлық шамаларының, банк шетел валютасында шығарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, банк шығарған борыштық бағалы қағаздардың, Нормативтердің 88-тармағының екінші бөлігінде айқындалған ішкі міндеттемелердің есепті айда қалыптасқан сомасы;

\overline{JK}

- бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес жарғылық капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы;

\overline{MK}

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы, не

$$IAK = \frac{IA}{PB + MKK + BKb + IM + 0,85 \times MK} \geq 1, \text{ мұндағы:}$$

IAK - банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті;

IA - ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтер (провизиялар) ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан активтер (ақша) және Қазақстан Республикасының резиденттеріне талаптар (орналастырылған салымдар, берілген қарыздар, үлестік және борыштық бағалы қағаздар, дебиторлық берешек), Қазақстан Республикасының резиденттері-заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу, материалдық емес активтерді және тазартылған бағалы металдар, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан (тұрған) жылжымалы және жылжымайтын мүлік;

РБ - мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, оң (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан реттелген борыш;

МҚҚ - мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, оң (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан мерзімсіз қаржы құралдары;

БҚБ - банк шетел валютасында шығарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, оң (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан банк шығарған борыштық бағалы қағаздар;

IM - Қазақстан Республикасының резиденттері алдындағы реттелген борышты, Қазақстан Республикасының резиденттеріндегі мерзімсіз қаржы құралдарын, Қазақстан Республикасының резиденттеріндегі банк шығарған борыштық бағалы қағаздарды және кастодиандық шарт негізінде банк қабылдаған қаражаттың инвестицияланбаған қалдықтарын қоспағанда, мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, оң (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан Қазақстан Республикасының резиденттері алдындағы міндеттемелер;

МК - 2015 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-еншілес ұйымдардың реттелген борышына салынған инвестициялар мөлшерінен аспайтын Қазақстан Республикасының

бейрезиденттері-еншілес ұйымдардың реттелген борышына инвестицияларды шегергенде, сондай-ақ Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-еншілес ұйымдардың акцияларына инвестицияларды шегергенде, бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың айдың соңында қалыптасқан шамасы.

2016 жылғы 1 маусымнан бастап:

$$IAK = \frac{\overline{IA}}{\overline{IM} + \min(\overline{ЖК}; 0,75 \times \overline{МК})} \geq 1, \text{ мұндағы:}$$

IAK - банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті;

\overline{IA}

- ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтер (провизиялар) ескеріле отырып, есепті айда қалыптасқан ішкі активтердің орташа айлық шамасы;

\overline{IM}

- реттелген борыштың орташа айлық шамаларының, банк шетел валютасында шығарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, банк шығарған борыштық бағалы қағаздардың, Нормативтердің 88-тармағының екінші абзацында айқындалған ішкі міндеттемелердің есепті айда қалыптасқан сомасы;

$\overline{ЖК}$

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес жарғылық капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы;

$\overline{МК}$

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы.

Ескерту. 86-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

87. Қазақстан Республикасының Үкіметі құрылтайшысы болып табылатын банктерді қоспағанда, банктер есепті ай ішінде меншікті және тартылған қаражатын күн сайын ішкі активтерге мынадай формулаға сәйкес орналастырады :

$$IA \geq 0,95 \times (\overline{IM}_{(-1)} + \min \times (\overline{ЖК}_{(-1)}; 0,75 \times \overline{МК}_{(-1)})), \text{ мұндағы:}$$

IA- ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) ескере отырып, ағымдағы күннің соңындағы ішкі активтер шамасы;

$\overline{IM}_{(-1)}$

- реттелген борыштың орташа айлық шамаларының, банк шетел валютасында шығарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, банк шығарған борыштық бағалы қағаздардың, Нормативтердің 88-тармағының екінші бөлігінде

айқындалған ішкі міндеттемелердің есепті айдың алдындағы айда қалыптасқан сомасы;

$\overline{ЖК}_{(-1)}$

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес жарғылық капиталдың есепті айдың алдындағы айда қалыптасқан орташа айлық шамасы;

$\overline{МК}_{(-1)}$

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың есепті айдың алдындағы айда қалыптасқан орташа айлық шамасы.

Ескерту. 87-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

88. Банктің ішкі активтері Қазақстан Республикасының резиденттеріне активтерді (ақшаны) және талаптарды (орналастырылған салымдар, берілген қарыздар, үлестік және борыштық бағалы қағаздар, дебиторлық берешек), Қазақстан Республикасының резидент-заңды тұлғаларының жарғылық капиталына қатысуды, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан (орналасқан) материалдық емес активтер мен тазартылған бағалы металдарды, жылжымалы және жылжымайтын мүлікті, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі жөніндегі міндеттемелерді сөзсіз және қайтарып алынбайтын орындау туралы тармақтарды қамтитын сақтандыру шарттарымен қамтамасыз етілген, Қазақстан Республикасынан өңделген тауарлар мен көрсетілетін қызметтер экспортын қаржыландыру үшін берілген қарыздар бойынша Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне қойылатын талаптарды, сондай-ақ теңгемен шығарылған және "Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамының сауда жүйесінде саудаланатын халықаралық қаржы ұйымдарының облигацияларын, сондай-ақ теңгемен, сондай-ақ шетел валютасымен (АҚШ доллары, ЕУРО) шығарылған, шығару проспектісінде Қазақстан Республикасының аумағында жобаларды іске асыру үшін Қазақстан Республикасының резиденттеріне кредит беруге тартылған қаражатты міндетті түрде жіберу талабы көзделген, және "Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамының сауда жүйесінде, сондай-ақ "Астана" халықаралық қаржы орталығындағы қор биржасында саудаланатын халықаралық қаржы ұйымдарының облигацияларын білдіреді.

Банктің ішкі міндеттемелері реттелген борышты, мерзімсіз қаржы құралдарын, банк шығарған борыштық бағалы қағаздар мен кастодиандық шарт негізінде банк қабылдаған қаражаттың инвестицияланбаған қалдықтарын, сондай-ақ банктердің, "Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамының, "KASE

клирингтік орталығы" акционерлік қоғамының, "Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі" акционерлік қоғамының корреспонденттік шоттарындағы шетел валютасындағы қалдықтарды қоспағанда, Қазақстан Республикасының резиденттері алдындағы міндеттемелерді білдіреді.

Банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициентті есептеу мақсаттары үшін Нормативтердің 86 және 87-тармақтарына сәйкес мыналардың:

жарғылық капиталдың, не;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-еншілес ұйымдарының реттелген борышына инвестициялар, Қазақстан Республикасының бейрезидент-еншілес ұйымдарының акциялары шегерілген, бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес меншікті капиталдың 0,75-ке көбейтілген ең аз шамасы пайдаланылады.

Банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициент:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

теңгенің шетел валюталарына қатысты биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты банкке байланыссыз мән-жайлар бойынша белгіленген ең төменгі мәндерден төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындай төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде осындай төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициентті белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың бесінші бөлігінде көрсетілген іс-шаралар жоспарын келісуді оны ұсынған күннен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициентінің төмендеуі көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қаралады.

Ескерту. 88-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі 29.03.2024 № 16 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

89. Банктің ішкі активтерінің, ішкі міндеттемелерінің, реттелген борыштың, банк шығарған, бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының портфеліндегі борыштық бағалы қағаздардың орташа айлық шамалары мерзімі өткен берешек,

есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, оң (теріс) түзетулер ескеріле отырып, банктің ішкі активтерінің, ішкі міндеттемелерінің, банк шығарған, бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының портфеліндегі борыштық бағалы қағаздардың жалпы сомасының тиісті есепті айдың жұмыс күндерінің санына қатынасы ретінде есептеледі.

Жарғылық капиталдың (меншікті капиталдың) орташа айлық шамасы жарғылық капиталдың (меншікті капиталдың) жалпы сомасының тиісті есепті айдағы жұмыс күндерінің санына қатынасы ретінде есептеледі.

9-тарау. Банк қарыз алушысының борыш жүктемесі коэффициенті

Ескерту. 9-тарау алып тасталды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

10-тарау. Банк қарыз алушысының кірісіне қатысты борыш коэффициенті

Ескерту. 10-тарау алып тасталды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

11-тарау. Капиталдың контрциклдік буфері

Ескерту. 11-тарау алып тасталды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

12-тарау. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері

Ескерту. 12-тарау алып тасталды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

13-тарау. Лeverидж коэффициенті

Ескерту. Әдістеме 13-тараумен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 15 (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізілетін) қаулысымен.

114. Банктің лeverидж коэффициенті бірінші деңгейдегі капиталдың: 100 пайыз кредиттік тәуекел деңгейі бойынша сараланған баланстық активтердің;

кредиттік тәуекел деңгейі бойынша сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің;

осы Нормативтерге № 18 қосымшаға сәйкес есептелген туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша кредиттік тәуекелдің;

бағалы қағаздарды кері сату (сатып алу) міндеттемесімен және бағалы қағаздармен кредиттеу операциялары бойынша тануды тоқтатпай бағалы қағаздарды сатып алу-сату мәмілелері бойынша кредиттік тәуекелдің сомасына қатынасы ретінде есептеледі.

$$Л = \frac{\text{бірінші деңгейдегі капитал}}{\text{Ба} + \text{ШЫМ} + \text{ТҚҚКТ} + \text{БКТ}}$$

Ба - 100 пайыз кредиттік тәуекел деңгейі бойынша сараланған баланстық құны бойынша көрсетілген банк активтері (бірінші деңгейдегі капиталды, сондай-ақ ХҚЕС-ке сәйкес қалыптастырылған резервтерді төмендететін реттеушілік түзетулер ретінде қабылданатын активтерді шегергенде);

ШЫМ - нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес және ең төменгі шегі 10% болатын нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес кредиттік конверсия коэффициентін қолдана отырып, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелер. Егер кредиттік конверсия коэффициентінің мәні 10%-дан асқан жағдайда, нормативтерге 6-қосымшада көрсетілген коэффициенттер қолданылады;

ТҚҚКТ – туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша кредиттік тәуекел; БКТ – бағалы қағаздармен кредиттеу мәмілелері бойынша кредиттік тәуекел.

115. Леверидж коэффициентінің ең төменгі мәні 3 пайыз мөлшерінде белгіленеді.

116. БҚК мынадай түрде есептеледі:

Бағалы қағаздармен кредит беру мәмілелері бойынша талаптардың сомасы (ХҚЕС-ға сәйкес қалыптастырылған провизияларды шегере отырып);

Мынадай түрде қалыптасқан резервтердің көлемін ескермей айқындалған бағалы қағаздармен кредит беру мәмілелері бойынша контрагентке кредит тәуекелінің көлемі ($E^* + E_i^*$):

бағалы қағаздармен кредит беру операциялары бойынша неттинг туралы келісім шеңберінде жасалған мәмілелер бойынша, - формула бойынша әрбір келісім бойынша:

$$E^* = \max\{0, [\sum E_i - \sum C_i]\}$$

мұнда:

$\sum E_i$ - контрагентке ақша қаражатын қайтару жөніндегі талаптардың және контрагентке берілген бағалы қағаздардың құнының сомасы (бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі талаптар);

$\sum C_i$ - контрагентке ақша қаражатын қайтару бойынша міндеттемелердің сомасы және контрагенттен алынған бағалы қағаздардың құны;

бағалы қағаздармен кредит беру операциялары бойынша неттинг туралы келісімнен тыс жасалған мәмілелер бойынша, - формула бойынша әрбір i мәмілесі бойынша:

$$E_i^* = \max \{0, [E_i - C_i]\},$$

мұнда:

E_i - контрагентке ақша қаражатын қайтару жөніндегі талап немесе контрагентке берілген бағалы қағаздардың құны (бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі талап);

C_i - контрагентке ақша қаражатын қайтару жөніндегі міндеттеме немесе контрагенттен алынған бағалы қағаздардың құны.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
1-қосымша

Ескерту. 1-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Қарыздар мен дебиторлық берешек түріндегі банк активтерінің құнсыздануынан болған провизияларды (резервтерді) қалыптастыру жөніндегі нұсқау

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы қарыздар мен дебиторлық берешек түріндегі банк активтерінің құнсыздануынан болған провизияларды (резервтерді) қалыптастыру жөніндегі нұсқау (бұдан әрі – Нұсқау) қарыздар мен дебиторлық берешек түріндегі банк активтері бойынша провизияларды (резервтерді) есептеу тәртібін белгілейді.

Нұсқауға сәйкес қалыптасқан қарыздар бойынша провизиялар (резервтер) сомасы қарыз бойынша жалпы баланстық берешек пен қарыз бойынша күтілетін дисконтталған болашақтағы ақша ағыны арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Егер халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХКЕС) сәйкес қалыптастырылған провизиялар (резервтер) Нұсқауға сәйкес

қалыптастырылған провизиялардан артық болса онда ХҚЕС-ке сәйкес қалыптастырылған провизиялар (резервтер) танылады.

Нұсқауға сәйкес банк активтері бойынша провизияларды (резервтерді) есептеу 2017 жылғы 25 қыркүйектен бастап жүзеге асырылады.

Банк активтері бойынша провизияларды (резервтерді) келесі есептеу кемінде алты айда 1 (бір) рет кезеңділікпен 2018 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша жүзеге асырылады.

Ескерту. 1-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 10.09.2019 № 151 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Провизиялар (резервтер) сомасын есептеу:

құнсыздаған жеке қарыздар бойынша жеке;

құнсызданбаған жеке қарыздар бойынша, сондай-ақ біртекті қарыздар бойынша ұжымдық негізде жүзеге асырылады.

3. Егер есепті күні жалпы берешек бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес меншікті капиталдың 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан артық болса, бірақ кемінде 50 (елу) миллион теңге болса жеке қарыздарға жатқызылады.

4. Банктерге және халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар берешек сомасына қарамастан жеке қарыздарға жатқызылады.

5. Есепті күндегі провизияларды (резервтерді) шегергенге дейінгі қарыз құны (негізгі борыш, есептелген сыйақы және қарыз шарты шеңберінде банктің қарыз алушыға қоятын өзге талаптары) жалпы берешек ретінде түсіндіріледі. Банк пен қарыз алушы арасында бірнеше талаптар болған кезде аталған талаптардың жиынтық сомасы жалпы берешек ретінде түсіндіріледі.

6. Банкте қарыз алушыға қоятын бірнеше талап болған кезде талаптардың біреуі бойынша құнсызданудың объективті растамасының болуы банктің қарыз алушыға қоятын барлық талаптары бойынша құнсызданудың болуын растайды.

7. Егер:

қарыздар жеке қарыздарға жатқызылмаса;

не құнсызданудың объективті белгілері анықталмаса;

не құнсызданудың объективті белгілері анықталса, және келешектегі ақша ағынының келтірілген құны қарыздың провизияларды (резервтерді) шегергенге дейінгі құнынан артық болса қарыздар ұжымдық негізде бағаланады.

Банктердің жеке қарыздарға жатқызылмайтын, құнсыздану белгісі бар біртекті қарыздардың портфельдерін қалыптастыруына жол беріледі.

8. Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне, ұлттық басқарушы холдингтерге және олардың еншілес ұйымдарына Қазақстан Республикасы Үкіметінің, ұлттық басқарушы холдингінің және оның еншілес ұйымдарының кепілдігімен берілген қарыздар

бойынша қойылатын талаптар бойынша провизиялар (резервтер) сомасы есептелмейді.

Банк осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген талаптар бойынша ХҚЕС-ке сәйкес қалыптастырылған провизиялар мөлшерінен кем емес мөлшердегі провизиялардың мөлшерін мойындайды.

2-тарау. Құнсызданған жеке қарыздар бойынша провизияларды (резервтерді) есептеу тәртібі

9. Жеке қарыздар бойынша құнсызданудың объективті растамасы болып табылатын кез келген оқиғалардың болуы бағаланады:

1) қарыз алушыда (тең қарыз алушыда) банктің ішкі әдістемесіне (ішкі модельдеріне) сәйкес құнсыздану деңгейіне сәйкес келетін ішкі рейтингінің (балдың) болуы;

2) мынадай белгілерге сәйкес қарыз алушыда біршама қаржылық қиындықтардың болуы:

жеке тұлғалар үшін:

қарыз бойынша төлемдерді тұрақты және (немесе) уақтылы жүзеге асыру мүмкіндігінің болмауы;

қарыз алушының (тең қарыз алушының) кірістілік немесе төлемқабілеттілік деңгейінің тұрақты және біршама нашарлауы;

кредиттік досьесінің болмауы;

қарыз алушының (тең қарыз алушының) соңғы 5 (бес) жылдағы кредиттік тарихы немесе қарыз алушының (тең қарыз алушының) төлем қабілеттілігі туралы өзге ақпарат банк алдындағы міндеттемелерін уақтылы орындамағаны туралы куәландырса немесе негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімін өткізу сомасы 5 000 (бес мың) теңгеден аспайтын (аспаған) және (немесе) мерзімін өткізудің ең көп мерзімі 90 (тоқсан) күннен аспайтын (аспаған) жағдайларды қоспағанда, қарыз алушының (тең қарыз алушының) төлем жасауға қабілетсіздігі;

еңбекпен қамтылмауы немесе коммерциялық қызметінің болмауы;

қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) материалдық зиян келтірген немесе оған өзге коммерциялық қызметті жалғастыруға мүмкіндік бермейтін факторлардың болуы;

қарыз алушының (тең қарыз алушының) банкпен өз міндеттемелері бойынша есептеспеу ықтималдылығының болуы;

заңды тұлғалар үшін:

қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық есептілігін талдаудан, ақша қаражатының қозғалысы бойынша үзінді-көшірмелерден, мониторингтік есептерден және өзге жалпыға қол жетімді дереккөздерден байқалатын қаржылық жағдайының тұрақты және (немесе) біршама нашарлауы;

өткен кезеңдегі шығындардың өсу серпіні кемінде 12 (он екі) ай болуы;

қарыз алушының қаржылық жағдайын бағалау бойынша банктің ішкі әдістемесіне сәйкес есептелген коэффициенттердің теріс мәні, төлем қабілеттілігі деңгейінің төмен болуы, қарыз қаражатына қатты мұқтаждық;

теріс меншікті капиталының болуы;

нарықтық үлесінің тұрақты төмендеуі (ақпарат болса), банкте қарыз алушы (борышкер, тең қарыз алушы) қабылдаған шаралардың қаржылық жағдайды тұрақтандыру үшін тиімді болуына сенімділіктің болмауы;

қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты бұрын ұсынылған қарызды өтеу мақсатында қарыз алушыға (борышкерге, тең қарыз алушыға) қарыз беру;

"инвестициялық мақсаттар" (инвестициялық қарыз) кредит қаражатын нысаналы пайдаланатын заңды тұлғалар үшін:

қарыз алушының (тең қарыз алушының) қаржылық ахуалының үнемі және (немесе) айтарлықтай нашарлауы, яғни кредиттеудің басынан кірістер, төлем қабілеттілігі және зияндар деңгейі борышкердің бизнес-жоспарында көзделген деңгейден айтарлықтай жағымсыз ауытқулары бар және бизнес-жоспарды іске асыруға ықпал етеді;

нарықтық үлестің төмендеуі (ақпарат болса);

қарыз алушы (тең қарыз алушы) қабылдайтын шаралар қаржылық ахуалын тұрақтандыру үшін тиімсіз;

1 (бір) жылдан аспайтын мерзімге сауықтырудың болуы;

төтенше жағдайлардың, сондай-ақ қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) зиян келтірген, алайда оның қызметін тоқтатуға әкелмеген өзге де жағдайлардың болуы.

Рейтингтік бағалаудың үлгісін жасау саласындағы халықаралық ұйымдардың (сарапшылардың) немесе олардың мамандандырылған бөлімшелерінің қатысуымен әзірленген және тестілеуден өткен ішкі рейтинг үлгісі болған кезде, банк қарыз алушының айтарлықтай қаржылық қиындықтарының бар екендігін анықтау мақсаты үшін ішкі рейтингті пайдаланады.

Рейтингтік бағалаудың үлгісін жасау саласындағы халықаралық ұйымдар (сарапшылар) мыналар болып табылады:

Standard & Poor's Financial Services LLC;

Fitch Ratings Inc.;

Moody's Investors Service;

Fair, Isaac and Company (FICO);

Experian plc.;

Deloitte Touche Tohmatsu Limited;

Ernst & Young Global Limited;

KPMG;

PricewaterhouseCoopers International Limited;

3) негізгі борыш және (немесе) сыйақы бойынша 90 (тоқсан) күнтізбелік күннен астам мерзімі өткен берешегінің болуы;

4) соңғы 12 (он екі) ай ішінде қарызды бір және одан көп рет қайта құрылымдау. Қарызды қайта құрылымдау деп қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қарыз шартының тәртібі мен талаптарының кез келген өзгеруі түсініледі. Қайта құрылымдауға мына жағдайлардың кез келгені жатады:

қарыз бойынша төлемдер кестесінің өзгеруі, оның ішінде негізгі борыш және (немесе) сыйақыны өтеу үшін қарыз бойынша төлемдер бойынша жеңілдік беру не ұзарту, қарыз мерзімін ұзарту, қарыз бойынша бір немесе одан да көп төлемнің мерзімін кейінге қалдыру, қарыз бойынша негізгі борыштың және (немесе) сыйақының бөлігін есептен шығару немесе кешіру, сыйақы бойынша мерзімі өткен төлемдерді капиталдандыру, қарыз валютасын сыйақы бойынша мерзімі өткен берешекті капиталдандыра отырып, бір валютадан басқа валютаға өзгерту;

банктегі, оның ішінде басқа банктердегі қолданыстағы қарыз бойынша берешекті төлеу үшін жаңа қарыз беру. Жаңа және қолданыстағы қарыздарда қайта құрылымдау түріндегі құнсыздану белгісі болады;

мерзімі өткен берешек болған жағдайда кредиттік лимитті ұлғайту;

қарыз бойынша сыйақы мөлшерлемесін төмендету;

қарыз бойынша берешекті кепілмен қамтамасыз ету есебінен төмендету.

Осы тармақшаның мақсаты үшін қарыздың құнсыздануының объективті растамасы, мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру мақсатында жүргізілген қайта құрылымдау болып табылады.

2021 жылғы 1 сәуірден бастап қоса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде, егер қарыз алушының қаржылық жағдайының нақты көрсеткіштерін бағалау негізінде банк бір мезгілде мынадай талаптар орындалған кезде:

қарыз күтілетін он екі айлық кредиттік залалға тең сомада қалыптастырылатын қаржы активтері, провизиялар (резервтер) санатына қарыз бойынша төлемдер кейінге қалдырылғанға дейін жатқызылса;

қарыз бойынша төлемдерді кейінге қалдыру кезеңі аяқталғаннан кейін қарыз алушы төлемдерді кейінге қалдыру кезеңі аяқталғаннан кейін 180 (бір жүз сексен) күннің ішінде қарызды өтеудің жаңа кестесі бойынша өз міндеттемелерін уақтылы орындауды жалғастырса, карантиндік шектеу шараларын енгізуге байланысты төлемдерді кейінге қалдыру мүмкіндігі берілген қарыз бойынша қарыз алушының ақша ағындары банк алдындағы шарттық міндеттемелерді (

негізгі борыш пен сыйақыны қоса алғанда) өтеу үшін жеткілікті болады деп болжаса, қарыз алушы қаржылық қиындықтарды бастан кешіруші ретінде танылмайды;

5) банкте қарыз алушының (тең қарыз алушының) негізгі борыш және (немесе) сыйақы бойынша басқа банктерде 90 (тоқсан) күнтізбелік күннен астам өтелмеген мерзімі өткен берешегі туралы ақпараттың болуы;

6) банк берген қарызды (айналым қаражатын толықтыруға берілген қарыздарды қоспағанда) нысаналы пайдаланбау;

7) қарыз алушы (тең қарыз алушы) заңды тұлғаның қаржылық ахуалын ақпаратты банктің ішкі құжаттарына сәйкес ұсыну үшін белгіленген есепті күннен бастап 6 (алты) ай ішінде анықтауға мүмкіндік беретін ақпараттың болмауы;

8) төтенше жағдайлар, сондай-ақ қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) айтарлықтай материалдық зиян әкелген немесе оған өз қызметін жалғастыруға мүмкіндік бермеген, мысалы, қызмет түрлеріне арналған лицензиядан айыру немесе тоқтата тұру туралы лицензиялар, өзге де жағдайлардың болуы;

9) қарыз алушының банкротқа ұшырауының немесе басқалай түрдегі қаржылай қайта құрылуының, сондай-ақ оның қаржылық ахуалын нашарлататын соттың қарауына тартуының жоғары ықтималдығы;

10) мерзімі 3 (үш) жылдан астам уақытты құрайтын қарыз бойынша негізгі борышты және сыйақыны өтеу қарыз мерзімінің соңында жүзеге асырылады;

11) жеке тұлға қарыз алушының (тең қарыз алушының) қайтыс болғаны туралы ақпараттың болуы;

12) жеке тұлға қарыз алушының (тең қарыз алушының) еңбекпен қамтылмағаны немесе коммерциялық (кәсіпкерлік) қызметінің болмауы туралы ақпараттың болуы.

Ескерту. 9-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.05.2021 № 68 (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

10. Құнсыздандудың объективті растамасы анықталған әрбір жеке қарыз бойынша болашақ ақша ағындары есептеледі және қарыз бойынша сыйақының бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған болашақ ақша ағындарының келтірілген құны айқындалады.

Қарыз алушыда 2 (екі) және одан да көп қарыз болған кезде қарыз бойынша жалпы ақша ағынын есептеуді жүзеге асыруға және уәкілетті орган тексеру жүргізуі шеңберінде банктің есептеу әдісін қабылдаған кезде есептеу күнгі негізгі борыштың қалдығы бар әрбір жеке қарыз бойынша сыйақының бастапқы тиімді мөлшерлемесін есептеу арқылы есептелетін сыйақының орташа алынған бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконттауға жол беріледі.

11. Кепіл мүлкін сатудан ағындардың дисконтталған құнын есептеген кезде банктің ішкі құжаттарында белгіленген кепіл мүлкін сату мерзімі, алайда кепіл мүлкінің мына түрлері үшін кемінде 24 (жиырма төрт) ай ескеріледі:

- 1) жылжымайтын мүлік;
- 2) жабдық және негізгі құрал-жабдықтар;
- 3) әуе, су көлігі, теміржол жылжымалы құрамы, көлік құралдары;
- 4) жер қойнауын пайдалану құқығы;
- 5) тауар-материалдық құндылықтар;
- 6) ауылшаруашылығы жануарлары, өсімдік өсіру өнімдері.

12. Күтілетін болашақ ақша ағындарын есептеулерде мыналар ескеріледі:

1) қарыз алушының ақша қаражатының қозғалысы бойынша үзінді көшірмелер;

2) қарыз алушының (кепілдік берушінің, кепілгердің) қаржылық ахуалына мониторингтік есептері;

3) банк бөлімшелерінің (кредит бөлімшесінің, кредит тәуекелдерін басқару бөлімшесінің, экономикалық қауіпсіздік бөлімшесінің немесе заң бөлімшесінің) қорытындылары (сараптамалары);

4) кепілмен қамтамасыз етуді бағалау бойынша қорытындылар;

5) қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кепілдік берушінің негізі қызметі бойынша шарттар, олар бойынша тұрақты болып табылатын ақша ағынының түсуі және растайтын құжаттардың болуын көздейді;

6) кепіл мүлкін сатып алу-сату шарттары;

7) соттың берешекті мүлікті сату есебінен өндіріп алуға шешімдері;

8) соттың осы мүліктің болуын растаған кезде кепілмен қамтамасыз етілмеген мүлікті өндіріп алуға шешімдері.

13. Қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кепілдік берушінің негізгі қызметінен ақша ағындары провизияларды есептеген кезде мынадай жағдайларда:

1) егер қарыз алушы (тең қарыз алушы) жеке тұлға болып табылса;

2) қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кепілдік берушінің негізгі қызметі, қаржылық ахуалы бойынша дәйекті ақпарат болмаса не ұсынылмаса не негізгі қызмет расталмаса ескерілмейді. Қарыз алушының қаржылық есептілігіндегі жол берілетін айырма мөлшері валюта балансынан 1 (бір) пайыздан аспайды;

3) объективті себептер болмаған жағдайда қарыз алушы (тең қарыз алушы) заңды тұлғаның қаржылық ахуалына есепті күннен бастап соңғы 6 (алты) айға мониторингтің болмауы;

4) егер қарыз алушының (тең қарыз алушының) негізгі қызметінен кірістер бір реттік болып табылса және тұрақты (шарттық қатынастар шеңберінде) болмаса;

5) негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша 180 (жүз сексен) күнтізбелік күннен астам мерзімі өткен берешегі бар болған жағдайда ескерілмейді.

Осы тармақтың мақсаттары үшін провизияларды (резервтерді) есептеген кезде кепіл болып табылатын жеке тұлғадан ақша ағындары ескерілмейді.

Егер қарыз алушының (тең қарыз алушының) операциялық қызметінен кіріс көздері осы кепілді қамтамасыз етуді сатумен байланысты болса, провизияларды (резервтерді) есептеген кезде кепілді қамтамасыз етуді сатудан және қарыз алушының (тең қарыз алушының) операциялық қызметінен ақша ағындарын бір мезгілде есепке алуға болмайды.

14. Қамтамасыз етуді сатудан күтілетін ақша ағындарын есептеген кезде кепілдің тұрақсыз түрлерінің құны кірмейді.

Бас банктің күмәнді және үмітсіз активтерін сатып алатын банктің еншілес ұйымдарына берілген қарыз бойынша қамтамасыз етуді сатудан күтілетін ақша ағындарын есептеуде банк аталған ұйымға берген талап ету құқықтары бойынша кепілмен қамтамасыз етудің дисконтталған құны да кіреді.

15. Ақша ағындарын бағалау кезінде қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кепілдік берушінің банктің талаптарын өтеу үшін жеткілікті таза ақша ағындарын, оның ішінде банкте осындай ақпарат бар болса, басқа кредиторлар алдындағы міндеттемелерін өтеуді ескере отырып жинақтау мүмкіндігін талдайды.

16. Қамтамасыз етуді сатудан күтілетін болашақ ақша ағындарының келтірілген құнының есебі қамтамасыз етуді сату ықтималы бар-жоқтығына қарамастан қамтамасыз етуге өндіріп алу өтініші салдарынан туындайтын ақша ағындарын көрсетеді.

Қамтамасыз етуді сатудан ақша ағынын есептеген кезде ақша ағыны есептелетін сатудан осы кепілмен қамтамасыз етілген өзге де талаптардың болуы ескеріледі. Банкте осы кепілмен қамтамасыз етілген өзге де талаптар бар болған кезде көрсетілген талаптардың баланстық құнының арақатынасы пропорциясын негізге ала отырып қамтамасыз етуді сатудан ағыны есептеледі.

3-тарау. Қарыздар бойынша провизияларды ұжымдық негізде есептеу тәртібі

17. Қарыздар бойынша провизияларды (резервтерді) ұжымдық негізде есептеу банктің уәкілетті органы бекіткен банктің ішкі әдістемесі негізінде ұжымдық негізде әрбір портфель бойынша жеке жүзеге асырылады.

Егер ұжымдық негізде бағаланатын жеке қарыз бойынша Нұсқаудың 9-тармағына сәйкес құнсыздандудың объективті растамасы болып табылатын бір

немесе бірнеше оқиғаның болуы туралы ақпарат қолжетімді болса, осындай қарыз ұжымдық негізде бағаланатын қарыз портфелінен алып тасталады және провизияларды (резервтерді) есептеу құнсызданған жеке қарыздар ретінде жүзеге асырылады.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
2-қосымша

Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері

Ескерту. 2-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 29.12.2023 № 97 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Кезең	2015 жылғы 1 қаңтардан бастап	2017 жылғы 1 қаңтардан бастап
Талаптар		
Негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)	5%	5,5%
Бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)	6%	6,5%
Меншікті капиталдың жеткіліктілігі (k2)	7,5%	8%

Ескертпе: SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын есептегенде капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері

Консервациялық буферді және жүйелік буферді есептегенде капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері

Кезең	2015 жылғы 1 қаңтардан бастап	2017 жылғы 1 қаңтардан бастап	2020 жылғы 1 маусымнан бастап	2021 жылғы 1 шілдеден бастап	2024 жылғы 1 қаңтардан бастап
Негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)	6%	7,5%	6,5%	7,5%	8%
Бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)	7%	8,5%	7,5%	8,5%	9%
Меншікті капиталдың					

жеткіліктілігі (k2)	8,5%	10%	9%	10%	10,5%
Жүйелік маңызы бар банктер үшін негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)	7,5%	9,5%	8,5%	9,5%	9,5%
Жүйелік маңызы бар банктер үшін бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)	8,5%	10,5%	9,5%	10,5%	10,5%
Жүйелік маңызы бар банктер үшін меншікті капиталдың жеткіліктілігі (k2)	10%	12%	11%	12%	12%

Ескертпе: SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын және қадағалау стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буферді қоспағанда, меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің және меншікті капитал буферлерінің мәнін уәкілетті орган 3 (үш) жылда кемінде 1 (бір) рет қайта қарайды.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне

3-қосымша

Ескерту. 3-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Бөлінбеген таза кірісті шектеудің ең төмен мөлшері

k1, k1-2 және (немесе) k2 ең төмен мәндерінен буфердің қажетті мөлшерінің пайызбен асып кетуінің сомасы	Шектелуге тиіс бөлінбеген таза кірістің ең төмен деңгейі (пайызбен)
[< 25%]	[100%]
[25% - 50%]	[80%]
[50% - 75%]	[60%]
[75% - 100%]	[40%]

[> 100%]

[0%]

Ескерту:

Шектелуге тиіс бөлінбеген таза кірістің ең төмен деңгейі (пайызбен) мейлінше көп мәнмен пайдаланылады.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
4-қосымша

Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттар

Ескерту. 4-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 14.02.2025 № 6 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Негізгі капитал	Қосымша капитал	Екінші деңгейдегі капитал
1	банкті тарату кезінде соңғы кезекте қанағаттандырылатын талаптарды білдіреді	шығарылған және төленген (сатып алынғандарды қоспағанда)	шығарылған және төленген (сатып алынғандарды қоспағанда)
2	таратылу кезінде Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын ескере отырып, басым талаптарды қанағаттандырғаннан кейін қалған мүлікке өздеріне тиесілі акциялар санына теңбе-тең талап ету құқығына ие	банк таратылған кезде мерзімсіз қаржы құралдары жай акциялардың меншік иелері акционерлердің талаптарына дейін, қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша талаптарды қанағаттандырғанға дейін сегізінші кезекте қанағаттандырылады	банк таратылған кезде қамтамасыз етілмеген міндеттеме жай акциялардың меншік иелері акционерлердің талаптарына дейін сегізінші кезекте қанағаттандырылады
3	банкті тарату жағдайларын қоспағанда, сондай-ақ жай акцияларды сатып алу кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда номинал мерзімсіз болып табылады және төленуге жатпайды	қамтамасыз етілмеген, банктің немесе байланысты адамның кепілдігімен жабылмаған және қандай да бір азаматтық-құқықтық шарттардан және эмитент-банктің басқа кредиторларының алдында басымдығы бар өзге талаптардан туындайтын міндеттемелер көзделмейді	қамтамасыз етілмеген, банктің немесе байланысты адамның кепілдігімен жабылмаған және қандай да бір азаматтық-құқықтық шарттардан және эмитент-банктің басқа кредиторларының алдында басымдығы бар өзге талаптардан туындайтын міндеттемелер көзделмейді

4	банк құралдарды шығару кезінде талаптарында (шығарылым талаптарында) банктің орналастырылған акцияларын сатып алу немесе күшін жою құқығы немесе міндеті көзделетін шарттарды жасамайды (туынды бағалы қағаздарды сатып алмайды)	мерзімсіз болып табылады, төлемдер (сыйақы) деңгейін арттыру талаптары және сатып алуға деген ниетін тудыратын өзге талаптар болмайды	қамтамасыз етілмеген міндет шығарылған не алынған мерзім кемінде 5 (бес) жылды құрайды
5	дивидендтерді төлеу банктің таза кірісі есебінен (өткен жылдардың бөлінбеген пайдасын қосқанда) жүзеге асырылады. Бұл ретте дивиденд мөлшері акцияларды орналастыру кезінде алынған ақша сомасына байланысты емес. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда дивидендтерді есептеу мен төлеуге жол берілмейді	банктің бастамасы бойынша кем дегенде бес жыл өткен соң ғана мерзімінен бұрын кері қайтарылды (орындалды), егер аталған іс-әрекет Нормативтерге 2-қосымшада белгіленген мәндерден төмен капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің ең төмен мәндерінің төмендеуіне алып келмесе, мынадай талаптарды орындаған кезде: уәкілетті органның оң қорытындысының болуы; капиталды ауыстыру ретінде сондай немесе сапасы жақсыны беру; б а н к т і капиталдандыруды мерзімсіз қаржы құралдарын қайтарып алуды жүзеге асыру салдарынан капиталдың ең төмен талап етілетін деңгейінен жоғары жақсарту	реттеуіш капиталдың құрамында айналыс мерзімінің соңғы 5 (бес) жылында тану тура сызықты әдіспен амортизацияланады
6	дивидендтерді төлеу міндетті болып табылатын және дивидендтерді төлемеу дефолт жағдайы болып табылмайтын талаптар жоқ	кез келген номинал төлемі (сатып алу немесе өтеу арқылы) уәкілетті органның алдын ала рұқсатымен жүзеге асырылады	төлем (сыйақы) деңгейін көтеру талаптары жоқ және сатып алуға деген ниет жоқ
			банктің бастамасы бойынша кем дегенде 5 (бес жыл) өткен соң ғана мерзімінен бұрын кері

7	<p>дивидендтерді төлеу Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын ескере отырып, тек қана артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді төлеу бойынша барлық міндеттемелерді орындаған соң жүзеге асырылады</p>	<p>дивидендтерді (сыйақыны) есептеу Нормативтерге 2-қосымшада белгіленген мәндерден төмен капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің ең төмен мәндерінің төмендеуіне алып келген жағдайда, мерзімсіз қаржы құралдары шығарылымының талаптарында банктің атқарушы органының мерзімсіз қаржы құралдары бойынша дивидендтерді (сыйақыны) есептемеу құқығы көзделген</p>	<p>қайтарылды (орындалды), егер аталған іс-әрекет капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндерінің Нормативтерге 2-қосымшада белгіленген (Капитал жеткіліктілігі коэффициенттері мәндеріндегі мәндерден төмендеуіне алып келмесе, мынадай талаптарды орындаған кезде: уәкілетті органның оң қорытындысының болуы; капиталды ауыстыру ретінде сондай немесе сапасы жақсыны беру (бұл талап 2024 жылғы 1 желтоқсаннан бастап банктің қаржылық орнықтылығын және (немесе) оны қалыпқа келтіруді қамтамасыз ету мақсатында банк мемлекеттік қолдау алған кезде банк шығарған қаржы құралдарын ауыстыруға қолданылмайды); банкті капиталдандыруды мерзімсіз қаржы құралдарын қайтарып алуды жүзеге асыру салдарынан капиталдың ең төмен талап етілетін деңгейінен жоғары жақсарту</p>
8	<p>шығындар туындаған кезде бірінші және соған теңбе-тең ең көп үлесті иеленетін капитал құралы болып табылады және банкке өзінің жұмыс істеуін тоқтатпастан және таратылуға немесе банкроттыққа ұшырамастан үздіксіз қызметін жүзеге асыруға мүмкіндік береді</p>	<p>осы құрал бойынша дискрециялық төлемдер төлеуді жою дефолт жағдайы болып табылмайды</p>	<p>кредитордың қамтамасыз етілмеген міндеттеме туындаған сәттен бастап 5 (бес) жыл бұрын оны қайтарып алу (орындау) туралы талапты қоюға құқығы жоқ</p>
			<p>банк немесе сол арқылы банк бақылауды жүзеге асыра алатын немесе</p>

9	төленген сома төлем қабілетсіздігін анықтау үшін меншікті капитал ретінде танылады (міндеттеме ретінде танылмайды)	банктердің міндеттемелерді орындау мерзімі басталуына қарай оларды орындау мақсатында жойылған төлемдерге толық рұқсаты бар	оның қызметіне қомақты түрде ықпал ете алатын ерекше қатынастармен байланысты тұлға тура банк ретінде осы құралды сатып алу үшін қаржыландыруды тікелей немесе жанама жүзеге асыра алмайтыны сияқты құралды сатып алуға құқылы емес
10	төленген сома Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы заңнамасының талаптарына сәйкес капитал ретінде жіктеледі	төлемдерді жою негізгі акционерлерге дивидендтер төлемін жүзеге асыруды қоспағанда, банктің қызметіндегі шектеулерге әкеп соқтырмайды	
11	толық шығарылған және акционерлер төлеген. Бұл ретте банктерге меншікті акцияларын сатып алуға қарыздар беруге тыйым салынады	бухгалтерлік есеп мақсатында міндеттемелер ретінде жіктелген құралдардың берілген және алдын-ала анықталған талаптарда (триггерде) және (немесе) алдын-ала анықталған талапқа (триггерге) сәйкес құралдағы шығынды анықтайтын есептен шығару тетігінің жай акцияларға конвертациялануы арқылы шығындарды жою мүмкіндігіне ие. Есептен шығарудың мынадай тиімділігі бар: тарату кезінде құралдың талап ету құқығын кемітеді; құралды қайтарып алған кезде төлем сомасын кемітеді; құрал бойынша дивидендтердің (сыйақының) төлемдерін ішінара не толық кемітеді	
	жай акциялар қамтамасыз етілмеген, эмитент-банктің немесе эмитент-банкпен ерекше қатынаспен байланысты тұлғаның кепілдігімен	банк немесе сол арқылы банк бақылауды жүзеге асыратын немесе оның қызметіне қомақты түрде	

12	жабылмаған және заңдық немесе экономикалық жағынан осындай жай акциялар бойынша эмитент-банк міндеттемелерінің эмитент-банктің басқа кредиторларына қатысты басымдығын арттыратын қандай да бір азаматтық-құқықтық шарттар болған жоқ	ықпал ете алатын кез келген байланысты тұлға банктің аталған құралдарының меншік иесі болып табылмайды немесе банк осы құралды сатып алуды қаржыландыруды тікелей немесе жанама жүзеге асырмайды	
13	жай акциялардың жарияланған санын ұлғайту туралы шешімді тек қана акционерлердің жалпы жиналысы қабылдайды, бұл ретте жай акцияларды олардың жарияланған саны шеңберінде орналастыру банктің директорлар кеңесінің шешімі бойынша жүзеге асырылады	құралдың белгілі бір уақыт кезеңі аралығында мейлінше төмен бағамен жаңа құрал шығарылған жағдайда эмитенттің инвесторларға өтемақы төлеуі үшін қойылатын талап сияқты қайта капиталдандыруға кедергі жасайтын ерекшеліктері жоқ	
14	банктің қаржылық есептілігінде нақты және жеке ашып көрсетілген		

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
5-қосымша

Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесі

Ескерту. 5-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.01.2026 № 1 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Тәуекел дәрежесі пайызбен
I топ		
1.	Қолма-қол теңге	0
2.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған	0

	ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің қолма-қол шетел валютасы	
3.	Тазартылған бағалы металдар	0
4.	Қазақстан Республикасының Үкіметіне берілген қарыздар	0
5.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	0
6.	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне берілген қарыздар	0
7.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	0
8.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	0
9.	"Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамына берілген қарыздар	0
10.	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі салымдар және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне қойылатын өзге де талаптар	0
11.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріндегі салымдар	0
	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА"-тен төмен емес борыштық рейтингі	

12.	немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарындағы салымдар, Еуразиялық Даму банкіндегі салымдар	0
13.	Қазақстан Республикасы Үкіметінің дебиторлық берешегі	0
14.	Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарының салықтар мен бюджетке төленетін басқа да төлемдер бойынша дебиторлық берешегі	0
15.	Қазақстан Республикасының Үкіметі және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары	0
16.	Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқарушы органдары шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары	0
17.	"Бағалы қағаздар рыногы туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамы, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры", "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі", "Проблемалық кредиттер қоры" акционерлік қоғамдары шығарған бағалы қағаздар, сондай-ақ Еуразиялық Даму Банкі шығарған бағалы қағаздар	0
18.	Кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жүз) пайызы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлға шығарған бағалы қағаздар	0
19.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған	0

	ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	
20.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	0
21.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB"-тен төмен емес ұзақ мерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктерге ашық корреспонденттік шоттар бойынша қойылатын талаптар	0
22.	Тәуекелдің I тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы	0
II топ		
23.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің қолма-қол шетел валютасы	20
24.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	20
25.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	20
	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі	

26.	немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	20
27.	Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарына берілген қарыздар	20
28.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА-" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	20
29.	Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексінің 24-бабына сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілерге "Даму" Кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының және (немесе) "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының сөзсіз және қайтарып алынбайтын кепілдігімен қамтамасыз етілген займдар	25
30.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА-" төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдарға берілген қарыздар	20
31.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріндегі салымдар	20
32.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарындағы салымдар	20

33.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдардағы салымдар	20
34.	Тәуекелдің I тобына жатқызылған дебиторлық берешекті қоспағанда, Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарының дебиторлық берешегі	20
35.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдардың дебиторлық берешегі	20
36.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтері шығарған, мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	20
37.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	20
38.	Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқарушы органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздарын қоспағанда, Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар	20
39.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік	20

	органдары шығарған бағалы қағаздар	
40.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдар шығарған бағалы қағаздар	20
41.	Банк баланста ұстап тұратын және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AAA"-дан "AA"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzAAA"-дан "kzAA"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	20
42.	Тәуекелдің II тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы	20
III топ		
43.	Тазартылмаған бағалы металдар	50
44.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	50
45.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	50
46.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған	50

	ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	
47.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейін төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	50
48.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдарға берілген қарыздар	50
49.	Мынадай талапқа сәйкес келетін ипотекалық тұрғын үй қарыздары (осы кестенің 77, 80 және 81-жолдарында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген қарыздарды қоспағанда): берілген ипотекалық тұрғын үй қарызы сомасының кепіл құнына қатынасы қоса алғанда кепіл құнының 50 (елу) пайызынан аспайды	35
50.	Кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жүз) пайызы Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлғаның сатып алу үшін белгіленген талаптарға сәйкес келетін ипотекалық тұрғын үй қарыздары, сондай-ақ олар бойынша сыйақылар	35
51.	Кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жүз) пайызы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі заңды тұлғаға қайта берілген ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша талаптар	35
	Мынадай талаптарға сәйкес келетін ипотекалық тұрғын үй қарыздары (осы кестенің 77, 80	

52.	және 81-жолдарында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген қарыздарды қоспағанда): берілген ипотекалық тұрғын үй қарызы сомасының кепіл құнына қатынасы кепіл құнын қоса алғанда 51 (елу бір) пайыздан 85 (сексен бес) пайызға дейінгі шекте болады	50
53.	Басқа да ипотекалық тұрғын үй қарыздары (осы кестенің 77, 80 және 81-жолдарында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген қарыздарды қоспағанда)	100
54.	Олар бойынша қарыздардың өтелмеген бөлігінен халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес провизиялардың (резервтердің) кемінде 35 (отыз бес) пайызы қалыптастырылған Қазақстан Республикасының резиденттеріне берілген, негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен астам мерзімі өткен берешегі бар қарыздар (ипотекалық тұрғын үй қарыздарын және осы кестенің 76, 77, 79, 80 және 81-жолдарында көрсетілген, сондай-ақ жеке тұлғаларға берілген кепілсіз тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)	100
55.	Олар бойынша қарыздардың өтелмеген бөлігінен халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес провизиялардың (резервтердің) 35 (отыз бес) пайыздан астамы және кемінде 50 (елу) пайызы қалыптастырылған Қазақстан Республикасының резиденттеріне берілген, негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен астам мерзімі өткен берешегі бар қарыздар (ипотекалық тұрғын үй қарыздарын және осы кестенің 76, 77, 79, 80 және 81-жолдарында көрсетілген, сондай-ақ жеке тұлғаларға берілген кепілсіз	75

	тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)	
56.	Олар бойынша қарыздардың өтелмеген бөлігінен халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес провизиялардың (резервтердің) 50 (елу) пайыздан астамы қалыптастырылған Қазақстан Республикасының резиденттеріне берілген, негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен астам мерзімі өткен берешегі бар қарыздар (ипотекалық тұрғын үй қарыздарын және осы кестенің 76, 77, 79, 80 және 81-жолдарында көрсетілген, сондай-ақ жеке тұлғаларға берілген кепілсіз тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)	50
57.	Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексінің 24-бабына сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілерге берілген, мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін қарыздар: 1) қарыз сомасы 500 (бес жүз) миллион теңгеден немесе меншікті капиталдың 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан аспайды; 2) қарыз валютасы – теңге	2024 жылғы 1 маусымнан 2026 жылғы 31 желтоқсанға дейін – 50 2027 жылғы 1 қаңтардан бастап— 75
58.	Синдикатталған қаржыландыру шенберінде заңды тұлғаларға теңгемен берілген қарыздар	2024 жылғы 1 маусымнан 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін қосалғанда – 50
59.	Standard & Poog's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB-"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріндегі салымдар	50
60.	Standard & Poog's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB-"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған	50

	ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарындағы салымдар	
61.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдардағы салымдар	50
62.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдардың дебиторлық берешегі	50
63.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтері шығарған, мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	50
64.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	50
65.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдары шығарған бағалы қағаздар	50
66.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А+"-тен "А"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдар шығарған бағалы қағаздар	50

67.	<p>Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексінің 24-бабына сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілер шығарған, "Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамының ресми тізімінің "Негізгі" немесе "Баламалы" алаңының "Борыштық бағалы қағаздар" секторына енгізілген, "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының және (немесе) "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының кепілдігі бар, сомасы осы бағалы қағаздардың номиналды құнының кемінде 50 (елу) пайызын жабатын және мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін бағалы қағаздар:</p> <p>1) эмитенттің бір бағалы қағаздар шығарылымына салынған инвестициялар меншікті капиталдың 0,02 (нөл бүтін жүзден екі) пайызынан аспайды;</p> <p>2) бағалы қағаздар шығарылымының валютасы – теңге.</p>	50
68.	<p>Банк баланста ұстап қалатын және Standard & Poog's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poog's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzA+"-тен "kzA"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары</p>	50
	<p>Standard & Poog's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB-"-тен "BB-"-ке дейінгі (қоса алғанда) борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент банктеріне немесе Standard & Poog's (Стандарт энд</p>	

69.	Пурс) агенттігінің "BBB-"-тен "BB+"-ке дейінгі (қоса алғанда) борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент банкіне ашылған корреспонденттік шоттар бойынша қойылатын талаптар	50
70.	"Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамына және "KASE" клирингтік орталығы" акционерлік қоғамына қойылатын талаптар	50
71.	Тәуекелдің III тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы (осы кестенің 49 және 50-жолдарында көрсетілген активтер бойынша есептелген сыйақыны қоспағанда)	50
IV топ		
72.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	100
73.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	100
74.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына және тиісті рейтингтік бағасы жоқ халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	100
	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB-"-ке дейінгі борыштық	

75.	рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	100
76.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарына, тиісті рейтингтік бағасы жоқ резидент ұйымдарға және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент-ұйымдарға берілген қарыздар	100
77.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарына, тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарына және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар және тиісті валюталық түсімі жоқ және (немесе) валюталық тәуекелдері қарыз алушы тарапынан тиісті хеджирлеу құралдарымен өтелмеген Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарына 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап берілген және шетел валютасында 1 (бір) жылдан астам мерзімге берілген қарыздар	200
	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен емес борыштық рейтингі	

78.	<p>немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар және төмендегідей өлшемшарттарға сәйкес келетін Қазақстан Республикасының резидент-ұйымдарына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының бейрезидент-ұйымдарына 1 (бір) жылдан астам мерзімге шетел валютасында берілген қарыздар:</p> <p>1) қарыздың кемінде 50 (пайызы) тұрақты өтімді кепілдермен қамтамасыз етілген;</p> <p>2) соңғы қаржы жылындағы топтың қаржылық есептілігімен және (немесе) қарыз алушы ұсынған және банк тексерген шоғырландырылған басқару есептілігімен расталатын қарыз алушының топішілік және баланстан тыс міндеттемелерді қоса алғанда, борыштық міндеттемелерінің қарыз алушының тобы бойынша сыйақылар, салық аударымдары және амортизация (ЕБИТДА) (ЕБИТДА) төлеу жөніндегі шығыстар шегерілгенге дейінгі пайдаға қатынасы 4-тен аспайды;</p> <p>3) банктің ішкі құжаттарына және кредит тәуекелін бағалаудың ішкі әдістемесіне сәйкес қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлау белгілері жоқ</p>	150
79.	Тәуекелдің III тобына жатқызылғандарды қоспағанда, жеке тұлғаларға 2016 жылғы 1 қаңтарға дейін берілген қарыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыздар	100
80.	Тәуекелдің III тобына жатқызылғандарды қоспағанда және тиісті валюталық түсімі жоқ және (немесе) валюталық тәуекелдері қарыз алушы тарапынан тиісті хеджирлеу құралдарымен өтелмеген жеке тұлғаларға 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап берілген және шетел валютасында 1 (бір) жылдан астам мерзімге берілген	200

	қарыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыздар	
81.	<p>Банк есептейтін төмендегі өлшемшарттардың біріне сәйкес келетін жеке тұлғаларға 2016 жылғы 1 қаңтар - 2019 жылғы 31 желтоқсан аралығында берілген қамтамасыз етілмеген қарыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыз: 2017 жылғы 1 қаңтар - 2019 жылғы 31 желтоқсан аралығында ай сайын қарыздарды мониторингтеу кезінде:</p> <p>1) берілген күн алдындағы соңғы 24 (жиырма төрт) ай ішінде кез келген қолданыстағы немесе жабылған қарыз берешегі және (немесе) ол бойынша сыйақы бойынша мерзімі өткен төлемдер күнтізбелік 60 (алпыс) күннен асады не мерзімі күнтізбелік 30 (отыз) күннен асатын мерзімі өткен төлемдерге 3 (үш) реттен артық жол берілген;</p> <p>2) қарыздарды ай сайынғы мониторингтеу кезінде осы жолдың 1) тармақшасында көрсетілген есептеуге арналған ақпарат жоқ. Банктің осы жолдың жоғарыда көрсетілген тармақшаларының бірінде көзделген ақпараты болмаған жағдайда, жеке тұлғаларға берілген қарыздар қамтамасыз етілмеген деп танылады және осы жолға сәйкес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді</p>	150
82.	2025 жылғы 1 шілдеден кейін жеке тұлғаларға құжаттамамен расталған ресми кірісі болмаған кезде өтеу мерзімі 3 (үш) жылдан асатын 500 (бес жүз) айлық есептік көрсеткіштен асатын сомада берілген кепілсіз тұтынушылық қарыздар;	350
83.	2016 жылғы 1 қаңтардан бастап жеке тұлғаларға берілген басқа да қарыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыз (осы кестенің 80-жолында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген ипотекалық тұрғын үй қарыздарын, қарыздарды және	100

	Нормативтерге 5-1-қосымшада көрсетілген кепілсіз тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)	
84.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық банктеріндегі салымдар	100
85.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарындағы және тиісті рейтингтік бағасы жоқ халықаралық қаржы ұйымдарындағы салымдар	100
86.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарындағы, тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарындағы және Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарындағы салымдар	100
87.	Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарының, тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарының және Standard & Poog's (Стандард энд Пурс)	100

	агенттігінің "BBB+"-тен "BB-"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарының дебиторлық берешегі	
88.	Жеке тұлғалардың дебиторлық берешегі	100
89.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық үкіметтері шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	100
90.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB-"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің жергілікті билік органдары шығарған бағалы қағаздар	100
91.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары және тиісті рейтингтік бағасы жоқ халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	100
92.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтинг агенттіктерінің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары, тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары және Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB-"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа	100

	рейтинг агенттіктерінің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	
93.	Банк баланста ұстап тұратын және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB-"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzBBB+"-тен "kzBBB-"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	100
94.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB-"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент банктеріне немесе Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-дан төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент банкке ашылған корреспонденттік шоттар бойынша талаптар	100
95.	IV тәуекелдер тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы	100
96.	Төлемдер бойынша есептеулер	100
97.	Негізгі құрал-жабдықтар	100
98.	Материалдық қорлар	100
99.	Сыйақы және шығыстар сомасын алдын ала төлеу	100
V топ		
	Банктің қаржылық есептілігін халықаралық қаржылық есептілік стандартына сәйкес жасаған кезде қаржылық есептілігі шоғырландырылатын заңды	

100.	тұлғалардың акцияларына (жарғылық капиталдағы қатысу үлесіне), мерзімсіз қаржы құралдарына, реттелген борышына банктің инвестициялары	100
101.	Әрқайсысы банктің қаржылық есептілігін жасаған кезде қаржылық есептілігі шоғырландырылмайтын заңды тұлғаның шығарылған акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (оннан) кем пайызын құрайтын, негізгі капиталдың 10 (он) пайызынан аспайтын банктің барлық инвестицияларының сомасы	100
102.	Банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызы және Нормативтердің 10-тармағында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталы айырмасының және Нормативтердің 11-тармағының үшінші, төртінші және бесінші абзацтарында көрсетілген негізгі капиталдан шегерілуі тиіс соманың жиынтығында 17,65 (он жеті бүтін жүзден алпыс бес) пайызынан аспайтын шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бөлігі бар қаржы ұйымының жай акцияларына банктің инвестицияларының сомасы	250
	Жасанды интеллект, блокчейн және басқа да инновациялық технологиялар пайдаланыла отырып, қаржылық және (немесе) төлем қызметтерін көрсету мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, интернет арқылы ақпараттық жүйе пайдаланыла отырып, қаржы ұйымдары немесе эмитенттер мен қаржылық көрсетілетін қызметтерді тұтынушылар арасында қаржылық қызметтер көрсету жөнінде мәмілелер жасау	

103.	<p>мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, қаржы ұйымдарының қызметінде, оның ішінде олардың қызметін автоматтандыру үшін пайдаланылатын бағдарламалық қамтылымды әзірледі, өткізуді, қолдап отыруды жүзеге асыратын ұйымдардың (Қазақстан Республикасының резиденттері мен бейрезиденттерінің) акцияларына (жарғылық капиталға қатысу үлесі) меншікті капиталының шамасынан 15 (он бес) пайыздан аспайтын инвестициялары</p>	150
104.	<p>Жасанды интеллект, блокчейн және басқа да инновациялық технологиялар пайдаланыла отырып, қаржылық және (немесе) төлем қызметтерін көрсету мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, интернет арқылы ақпараттық жүйе пайдаланыла отырып, қаржы ұйымдары немесе эмитенттер мен қаржылық көрсетілетін қызметтерді тұтынушылар арасында қаржылық қызметтер көрсету жөнінде мәмілелер жасау мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, қаржы ұйымдарының қызметінде, оның ішінде олардың қызметін автоматтандыру үшін пайдаланылатын бағдарламалық қамтылымды әзірледі, өткізуді, қолдап отыруды жүзеге асыратын ұйымдардың (Қазақстан Республикасының резиденттері мен бейрезиденттерінің) акцияларына (жарғылық капиталға қатысу үлесі) банктің меншікті капиталының шамасынан 15 (он бес) пайыздан асатын инвестициялары</p>	1250
105.	<p>Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "В-"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар</p>	150

106.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "B"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	150
107.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "B"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	150
108.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	150
109.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент ұйымдарға және тиісті рейтингтік бағасы жоқ бейрезидент ұйымдарға берілген қарыздар	150
110.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарына және тиісті рейтингтік бағасы жоқ және тиісті валюталық түсімі жоқ және (немесе) қарыз алушы тарапынан валюталық тәуекелдері хеджирлеудің тиісті құралдарымен өтелмеген Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарына 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап берілген және шетел валютасында 1 (бір) жылдан астам мерзімге берілген қарыздар	200
	Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында	

тіркелген заңды тұлғаларға немесе олардың азаматтары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне берілген қарыздар:

- 1) Андорра Князьдігі;
- 2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумақтары бөлігінде ғана);
- 3) Антигуа және Барбуда мемлекеті;
- 4) Багам аралдары достастығы;
- 5) Барбадос мемлекеті;
- 6) Бахрейн мемлекеті;
- 7) Белиз мемлекеті;
- 8) Бруней Даруссалам мемлекеті;
- 9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласы аумағы бөлігінде ғана);
- 10) Вануату Республикасы;
- 11) Гватемала Республикасы;
- 12) Гренада мемлекеті;
- 13) Джибути Республикасы;
- 14) Доминикан Республикасы;
- 15) Жаңа Зеландия (Кука және Ниуэ аралдары аумағы бөлігінде ғана);
- 16) Индонезия Республикасы;
- 17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
- 18) Кипр Республикасы;
- 19) Комор Аралдары Федералды Ислам Республикасы;
- 20) Коста-Рика Республикасы;
- 21) Қытай Халық Республикасы (Аомынь (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік аудандарының аумақтары бөлігінде ғана);
- 22) Либерия Республикасы;
- 23) Лихтенштейн Князьдігі;
- 24) Малайзия (Лабуан анклавының аумағы бөлігінде ғана);
- 25) Маврикий Республикасы;
- 26) Мальдив Республикасы;
- 27) Мальта Республикасы;
- 28) Маршалл аралдары Республикасы;

	<p>29) Монако Князьдігі; 30) Мьянма Одағы; 31) Науру Республикасы; 32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль аралдарының тәуелді аумақтары бөлігінде ғана); 33) Нигерия Федеративтік Республикасы; 34) Португалия (Мадейра аралдарының аумағы бөлігінде ғана); 35) Палау Республикасы; 36) Панама Республикасы; 37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті; 38) Сейшел аралдары Республикасы; 39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті; 40) Сент-Китс және Невис Федерациясы; 41) Сент-Люсия мемлекеті; 42) Тонга Корольдігі; 43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі (мынадай аумақтар бөлігінде ғана) : Ангилья аралдары; Бермуд аралдары; Британдық Виргин аралдары; Гибралтар; Кайман аралдары; Монтсеррат аралы; Теркс және Кайкос аралдары; Мэн аралы; Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары) ; 44) Филиппин Республикасы; 45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы</p>	
112.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "В-"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріндегі салымдар	150
113.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "В-"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі	150

	бар халықаралық қаржы ұйымдарындағы салымдар	
114.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент ұйымдардағы және тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының бейрезидент-ұйымдарындағы салымдар	150
	<p>Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарындағы салымдар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Андорра Князьдігі; 2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумақтары бөлігінде ғана); 3) Антигуа және Барбуда мемлекеті; 4) Багам аралдары достастығы; 5) Барбадос мемлекеті; 6) Бахрейн мемлекеті; 7) Белиз мемлекеті; 8) Бруней Даруссалам мемлекеті; 9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласының аумағы бөлігінде ғана); 10) Вануату Республикасы; 11) Гватемала Республикасы; 12) Гренада мемлекеті; 13) Джибути Республикасы; 14) Доминикан Республикасы; 15) Жаңа Зеландия (Кук және Ниуэ аралдарының аумақтары бөлігінде ғана); 16) Индонезия Республикасы; 17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана); 18) Кипр Республикасы; 19) Комор аралдары Федералды Ислам Республикасы; 20) Коста-Рика Республикасы; 21) Қытай Халық Республикасы (Аомынь (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік 	

115.

аудандарының аумақтары бөлігінде ғана);
22) Либерия Республикасы;
23) Лихтенштейн Князьдігі;
24) Малайзия (Лабуан анклавтарының аумағы бөлігінде ғана);
25) Маврикий Республикасы;
26) Мальдивия Республикасы;
27) Мальта Республикасы;
28) Маршалл аралдары Республикасы;
29) Монако Князьдігі;
30) Мьянма Одағы;
31) Науру Республикасы;
32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль аралдарының тәуелді аумақтары бөлігінде ғана);
33) Нигерия Федеративтік Республикасы;
34) Португалия (Мадейра аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
35) Палау Республикасы;
36) Панама Республикасы;
37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті;
38) Сейшел аралдары Республикасы;
39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті;
40) Сент-Китс және Невис Федерациясы;
41) Сент-Люсия мемлекеті;
42) Тонга Корольдігі;
43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі (мынадай аумақтар бөлігінде ғана):
Ангилья аралдары;
Бермуд аралдары;
Британдық Виргин аралдары;
Гибралтар;
Кайман аралдары;
Монтсеррат аралы;
Теркс және Кайкос аралдары;
Мэн аралы;
Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары);
;
44) Филиппин Республикасы;
45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы

150

116.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент ұйымдардың және тиісті рейтингтік бағасы жоқ бейрезидент-ұйымдардың дебиторлық берешегі	150
	<p>Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарының дебиторлық берешегі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Андорра Князьдігі; 2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумақтары бөлігінде ғана); 3) Антигуа және Барбуда мемлекеті; 4) Багам аралдары достастығы; 5) Барбадос мемлекеті; 6) Бахрейн мемлекеті; 7) Белиз мемлекеті; 8) Бруней Даруссалам мемлекеті; 9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласының аумағы бөлігінде ғана); 10) Вануату Республикасы; 11) Гватемала Республикасы; 12) Гренада мемлекеті; 13) Джибути Республикасы; 14) Доминикан Республикасы; 15) Жаңа Зеландия (Кук және Ниуэ аралдарының аумақтары бөлігінде ғана); 16) Индонезия Республикасы; 17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана); 18) Кипр Республикасы; 19) Комор аралдары Федералды Ислам Республикасы; 20) Коста-Рика Республикасы; 21) Қытай Халық Республикасы (Аомынь (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік аудандарының аумақтары бөлігінде ғана); 	

117.

- 22) Либерия Республикасы;
23) Лихтенштейн Князьдігі;
24) Малайзия (Лабуан анклавының аумағы бөлігінде ғана);
25) Маврикий Республикасы;
26) Мальдивия Республикасы;
27) Мальта Республикасы;
28) Маршалл аралдары Республикасы;
29) Монако Князьдігі; 30) Мьянма Одағы;
31) Науру Республикасы;
32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль аралдарының тәуелді аумақтары бөлігінде ғана);
33) Нигерия Федеративтік Республикасы;
34) Португалия (Мадейра аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
35) Палау Республикасы;
36) Панама Республикасы;
37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті;
38) Сейшел аралдары Республикасы;
39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті;
40) Сент-Китс және Невис Федерациясы;
41) Сент-Люсия мемлекеті;
42) Тонга Корольдігі;
43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі (мынадай аумақтар бөлігінде ғана):
Ангилья аралдары;
Бермуд аралдары;
Британдық Виргин аралдары;
Гибралтар;
Кайман аралдары; Монтсеррат аралы;
Теркс және Кайкос аралдары;
Мэн аралы;
Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары);
44) Филиппин Республикасы;
45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы

150

Standard & Poog's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "В"-тен төмен

118.	тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтері шығарған бағалы қағаздар	150
119.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдары шығарған бағалы қағаздар	150
120.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "B"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	150
121.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдары және тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	150
	<p>Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Андорра Князьдігі; 2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумақтары бөлігінде ғана); 3) Антигуа және Барбуда мемлекеті; 4) Багам аралдары достастығы; 5) Барбадос мемлекеті; 6) Бахрейн мемлекеті; 7) Белиз мемлекеті; 8) Бруней Даруссалам мемлекеті; 	

- 9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласының аумағы бөлігінде ғана);
- 10) Вануату Республикасы;
- 11) Гватемала Республикасы;
- 12) Гренада мемлекеті;
- 13) Джибути Республикасы;
- 14) Доминикан Республикасы;
- 15) Жаңа Зеландия (Кук және Ниуэ аралдарының аумақтары бөлігінде ғана);
- 16) Индонезия Республикасы;
- 17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
- 18) Кипр Республикасы;
- 19) Комор аралдары Федералды Ислам Республикасы;
- 20) Коста-Рика Республикасы;
- 21) Қытай Халық Республикасы (Аомынь (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік аудандарының аумақтары бөлігінде ғана);
- 22) Либерия Республикасы;
- 23) Лихтенштейн Князьдігі;
- 24) Малайзия (Лабуан анклавының аумағы бөлігінде ғана);
- 25) Маврикий Республикасы;
- 26) Мальдивия Республикасы;
- 27) Мальта Республикасы;
- 28) Маршалл аралдары Республикасы;
- 29) Монако Князьдігі;
- 30) Мьянма Одағы;
- 31) Науру Республикасы;
- 32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль аралдарының тәуелді аумақтары бөлігінде ғана);
- 33) Нигерия Федеративтік Республикасы;
- 34) Португалия (Мадейра аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
- 35) Палау Республикасы;
- 36) Панама Республикасы;
- 37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті;
- 38) Сейшел аралдары Республикасы;
- 39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті;

	<p>40) Сент-Китс және Невис Федерациясы;</p> <p>41) Сент-Люсия мемлекеті;</p> <p>42) Тонга Корольдігі;</p> <p>43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі (мынадай аумақтар бөлігінде ғана):</p> <p>Ангилья аралдары;</p> <p>Бермуд аралдары; Британдық Виргин аралдары;</p> <p>Гибралтар;</p> <p>Кайман аралдары;</p> <p>Монтсеррат аралы;</p> <p>Теркс және Кайкос аралдары;</p> <p>Мэн аралы;</p> <p>Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары);</p> <p>;</p> <p>44) Филиппин Республикасы;</p> <p>45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы</p>	
123.	<p>Банк баланста ұстап қалатын және Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "BB"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі, немесе Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzBB+"-тен "kzBB"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары</p>	350
124.	<p>V тәуекелдер тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы</p>	150

Салымдардың кредиттік
Тәуекел дәрежесі бойынша
мөлшерленген банк активтерінің
кестесіне қосымша

Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің есебіне түсіндірме

1. Салымдар, дебиторлық берешек, сатып алынған бағалы қағаздар, банкте түзетілген құны аталған активтер көлемінің 50 (елу) пайызынан кем емес

қамтамасыз етуі бар қарыздар (Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтері кестесінің (бұдан әрі - Кесте) 1, 2, 3, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19 және 20-жолдарында көрсетілген активтер түріндегі) осы тармаққа сәйкес банктерде түзетілген қамтамасыз ету құнын анықтауға мүмкіндік беретін барабар есепке алу жүйесі болған кезде түзетілген қамтамасыз ету құнын шегергендегі тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер есебіне енгізіледі.

Түзетілген қамтамасыз ету құны (Кестенің 1, 2, 3, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19 және 20-жолдарында көрсетілген активтер түріндегі) мыналарға:

салымдар сомасының 100 (жүз) пайызына, оның ішінде осы банктегі қамтамасыз ету ретінде ұсынылғандары;

қамтамасыз етуге берілген бағалы қағаздардың нарықтық құнының 95 (тоқсан бес) пайызына;

қамтамасыз етуге берілген тазартылған бағалы металдардың нарықтық құнының 85 (сексен бес) пайызына тең болады.

Жоғарыда көрсетілген салымдардың, дебиторлық берешектің, сатып алынған бағалы қағаздардың қамтамасыз етілмеген бөлігі салымдарға, дебиторлық берешекке, сатып алынған бағалы қағаздарға сәйкес келетін тәуекел дәрежесі бойынша Кестеге сай мөлшерленеді.

2. Банктің "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамдарының қайтарып алынбайтын және сөзсіз кепілдігі, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді сөзсіз және қайтарып алынбайтын орындау туралы тармақтар қамтылған сақтандыру шарты түріндегі қамтамасыз етуі бар қарыздар және Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі, Резервтік аккредитивтердің халықаралық практикасына (International Standby practices, ISP98) немесе Талап бойынша кепілдіктер үшін бірыңғай ережелерге (Uniform rules for Demand Guarantees, URDG758) сәйкес шығарылған, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А-" төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент банктерінің кепілдіктері немесе резервтік аккредитивтері бар сомасы көрсетілген қарыздар көлемінің кемінде 50 (елу) пайызын жабатын қарыздар қамтамасыз етудің түзетілген құны шегеріле отырып тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің есебіне енгізіледі.

"Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамдарының кепілдігі, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді сөзсіз және

қайтарып алынбайтын орындау туралы тармақтар қамтылған сақтандыру шарты түріндегі қамтамасыз етуі бар және Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі, Резервтік аккредитивтердің халықаралық практикасына (International Standby practices, ISP98) немесе Талап бойынша кепілдіктер үшін бірыңғай ережелерге (Uniform rules for Demand Guarantees, URDG758) сәйкес шығарылған, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А-" төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент банктерінің кепілдіктері немесе резервтік аккредитивтері бар қамтамасыз етудің түзетілген құны сақтандыру шарты сомасының 95 (тоқсан бес) пайызына тең болады.

3. Контрагенттен төмен тәуекел дәрежесі бар ұйымдар кепілдік берген (сақтандырылған) банк инвестициялары есебіне енгізілмеген салымдар, дебиторлық берешек, сатып алынған бағалы қағаздар, қарыздар, инвестициялар тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген (банк инвестициялары есебіне енгізілмеген салымдардың, дебиторлық берешектің, сатып алынған бағалы қағаздардың, қарыздардың, инвестициялардың кепілдік берген (сақтандырылған) сомасын шегергендегі) активтердің есебіне борышкердің тәуекел дәрежесі бойынша енгізіледі.

Банк инвестициялары есебіне енгізілмеген салымдардың, дебиторлық берешектің, сатып алынған бағалы қағаздардың, қарыздардың, инвестициялардың кепілдік берілген (сақтандырылған) сомасы тиісті кепілгердің (сақтандырушының) дебиторлық берешегінің тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

4. Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленуге тиіс банк активтерінің есебіне осы Түсіндірменің (бұдан әрі - Түсіндірме) 1-тармағында көрсетілген, мынадай:

1) офшорлық аймақтар аумағында заңды тұлға ретінде тіркелген;

2) офшорлық аймақтар аумағында тіркелген, жекелей алғанда жарғылық капиталдың 5 (бес) пайыздан астамын иеленуші заңды тұлғаға тәуелді немесе офшорлық аймақ аумағында тіркелген заңды тұлғаға қатысты еншілес болып табылатын;

3) офшорлық аймақтардың азаматтары болып табылатын

Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне ұсынылған салымдар, дебиторлық берешек, сатып алынған бағалы қағаздар және қарыздар Түсіндірмелердің 1-тармағында көрсетілген қамтамасыз етудің болуына карамастан, Кестеге сәйкес тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

5. Түсіндірменің 1-тармағында көрсетілген, мынадай:

1) офшорлық аймақтар аумағында заңды тұлға ретінде тіркелген, бірақ Standard&Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "АА-"-тен төмен емес

борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе міндеттемелерінің барлық сомасының қамтамасыз етуіне борыштық рейтингі көрсетілген деңгейден төмен емес бас ұйымның тиісті кепілдігі бар;

2) офшорлық аймақтардың аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары не Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы ақпарат алмасу жөнінде міндеттемелер қабылдамаған офшорлық аумақтар тізбесіне жатқызған мемлекеттердің аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне немесе жекелей алғанда жарғылық капиталдың 5 (бес) пайыздан астамын иеленуші заңды тұлғаларға тәуелді не көрсетілген офшорлық аймақтардың аумағында тіркелген заңды тұлғаларға қатысты еншілес болып табылатын ұйымдарға қойылатын талаптарды қоспағанда, офшорлық аймақтардың аумағында тіркелген, жекелей алғанда жарғылық капиталдың 5 (бес) пайызынан астамын иеленуші заңды тұлғаларға тәуелді немесе офшорлық аймақтың аумағында тіркелген, бірақ көрсетілген деңгейден төмен емес борыштық рейтингі немесе міндеттемелерінің барлық сомасының қамтамасыз етуіне борыштық рейтингі көрсетілген деңгейден төмен емес бас ұйымның тиісті кепілдігі бар заңды тұлғаға қатысты еншілес болып табылатын;

Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне ұсынылған салымдар, дебиторлық берешек, сатып алынған бағалы қағаздар және қарыздар тәуекелдің нөл дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

6. Салымдардың тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банктің активтерін есептеу мақсатында:

ипотекалық тұрғын үй қарызы деп тұрғын үй салу үшін не оны сатып алу және (немесе) жөндеу мақсатында берілетін ипотекалық банктік қарыз түсініледі;

тұтынушылық банктік қарыз деп жеке тұлғаларға кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырумен байланысты емес тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуға берілген ипотекалық тұрғын үй қарызы (ипотекалық қарыз) болып табылмайтын банктік қарыз түсініледі

7. Егер бағалы қағаз шығарылымының арнайы борыштық рейтингі болса, онда тәуекел дәрежесі бойынша банк активтерін мөлшерлеу кезінде бағалы қағаз рейтингін ескеру қажет.

8. Орталық контрагенттің қатысуымен жасалған "кері репо" операциясының мәні болып табылатын бағалы қағаздар тәуекелдің нөлдік дәрежесі бойынша өлшенеді.

9. 2022 жылғы 21 ақпаннан 2022 жылғы 30 қыркүйекті қоса алған кезең ішінде Америка Құрама Штаттары және Еуропалық Одақтың мемлекеттері тарапынан санкциялық шектеулер енгізу себебінен борыштық немесе тәуелсіз

рейтингі төмендетілген Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктеріне ашық корреспонденттік шоттар бойынша талаптар, Қазақстан Республикасының бейрезидент-ұйымдарындағы салымдар, Қазақстан Республикасының бейрезидент-ұйымдарына берілген қарыздар, шетелдік эмитенттердің бағалы қағаздары түріндегі активтер қайта қаралған борыштық немесе тәуелсіз рейтингтерді ескерумен кредиттік тәуекел дәрежесін қатарынан 6 (алты) ай ішінде активтердің Кестеге сәйкес санатына дейін тең үлестермен көтерумен 2022 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірі берген борыштық немесе тәуелсіз рейтингтер негізінде Кестеге сәйкес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтер есебіне енгізіледі.

10. Борыш жүктемесінің коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша Кестеге немесе Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесін мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес қарыз бойынша кредит тәуекелінің дәрежесі Нормативтерге 5-1-қосымшаға (бұдан әрі - Мәндер) сәйкес егер осындай қарызға қатысты қарыз алушы-жеке тұлға (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15541 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 28 шілдедегі № 136 қаулысымен бекітілген Банктік қызметтерді көрсету және банктердің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың банктік қызметтерді көрсету үдерісінде туындайтын клиенттердің өтініштерін қарау қағидаларының 19-тармағына сәйкес жасалған оңалту жоспарын орындауды жүзеге асырса, екі есе азайтылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген оңалту жоспарын қарыз алушы-жеке тұлға орындамаған жағдайда, қарыз Кестеге немесе Мәндерге сәйкес кредит тәуекелінің дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

11. Нормативтердің 21-тармағына сәйкес нарықтық тәуекелі ескерілген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің есебіне қосылған шартты және ықтимал міндеттемелер валюталарды айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдарының есебіне енгізілген шартты және ықтимал міндеттемелерді қоспағанда, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

12. Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексінің 24-бабына сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілерге берілген, олар бойынша банкте "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" қоғамының және (немесе) "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының қайтарымсыз және шартсыз кепілдігі түрінде қамтамасыз етілген қарыздар тәуекел дәрежесі бойынша

сараланған активтердің есебіне мынадай түрде енгізіледі: "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" қоғамының және (немесе) "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының қайтарымсыз және шартсыз кепілдігімен қамтамасыз етілген қарыз бөлігіне қатысты тәуекел дәрежесінің 25 пайыз коэффициенті қолданылады, ал қарыздың қамтамасыз етілмеген бөлігі банктің контрагентіне сәйкес келетін тәуекел дәрежесі бойынша Кестеге сәйкес сараланады.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
5-1-қосымша

Борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері

Ескерту. 5-1-қосымшамен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.10.2022 № 78 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

1-кесте. Ресми растауы бар кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері

Берешек сомасы бойынша санат, теңгемен	Артық төлеу деңгейі (ЖТСМ)	
	0-30 %	30 %-дан көп
120 АЕК-тен аз	100 %	110 %
120 - 200 АЕК	110 %	120 %
200 - 400 АЕК	120 %	130 %
400 - 700 АЕК	130%	140%
700 – 2 000 АЕК	160%	170%
2 000 АЕК-тен астам	200%	250%

2-кесте. Ресми растауы жоқ кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері

Берешек сомасы бойынша санат, теңгемен	Артық төлеу деңгейі (ЖТСМ)	
	0-30 %	30 %-дан көп
120 АЕК-тен аз	100 %	110 %

120 - 200 АЕК	110 %	120 %
200 - 400 АЕК	120 %	130 %
400 - 700 АЕК	140%	150%
700 – 2 000 АЕК	170%	220%
2 000 АЕК-тен астам	300%	350%

Борыштық жүктеме
коэффициентін есептеу кезінде
кепілсіз тұтынушылық қарыздар
бойынша салымдардың
кредиттік тәуекел дәрежесі
бойынша мөлшерлеу
коэффициенттерінің мәндеріне
қосымша

Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленуге тиіс кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндерін есептеуге түсіндірме

1. Берешек сомасы бойынша санат банктер, микроқаржы ұйымдары жеке тұлғаға берген кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша бүкіл берешекті, оның ішінде өтелмеген қарыз бойынша мерзімі өткен төлемдердің сомасын, қарыз алушыға ашылған, талаптарымен қарыз алушыны кредиттеу көзделген және жеке тұлғаға кепілсіз тұтынушылық қарыз беру туралы шешім қабылдау сәтінде айқындалатын кредиттік желі және (немесе) төлем картасы. шеңберіндегі кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігінің сомасын қамтиды.

2. Қарыз алушының өтелмеген қарызы бойынша мерзімі өткен төлемдердің сомасы мерзімі өткен негізгі борыштың, мерзімі өткен сыйақының сомасын және банктің, микроқаржы ұйымының балансынан есептен шығарылған берешектің сомасын қамтиды.

3. Қарыз алушыға бұрын жасалған банктік қарыз шартын қайта қаржыландыру мақсатында қарыз берілген жағдайда, өтелмеген қарыз бойынша берешектің қайта қаржыландырылуға тиіс сомасы берешектің жалпы сомасын есептеуге қосылмайды.

4. "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясының салымшылардың (алушылардың) міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары бойынша дерекқоры және (немесе) бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының дерекқоры, және (немесе) орталық атқарушы органдардың және оларға тиесілі не қарасты заңды тұлғалардың дерекқоры, және (немесе) жалақы сомасы және жұмыс берушіден өзге кірістер түсетін банктік шот бойынша үзінді көшірме, және (немесе) зейнетақы төлемдері, және (немесе) зейнетақы аннуитеті шарты бойынша сақтандыру төлемдері, және (немесе) "Қызметкер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым

оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес жасалған аннуитеттік сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемдері, және (немесе) жеке тұлға - дара кәсіпкердің мынадай салық аударымдары негізінде есептелген кірісі түсетін банктік шоттан үзінді көшірме ресми кірісті растау көздері болып табылады:

1) патент негізінде арнайы салық режимі қолданылған кезде салық салынатын кірістің 5 (бес) пайызы;

2) жеңілдетілген декларация негізінде арнайы салық режимі қолданылған кезде салық салынатын кірістің 15 (он бес) пайызы;

3) белгіленген шегерім пайдаланыла отырып арнайы салық режимі қолданылған кезде салық салынатын кірістің 20 (жиырма) пайызы.

5. Ресми растауы бар кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері мақсатында Түсіндірменің 4-тармағында көрсетілген ресми расталған кіріс пайдаланылады.

Басқа жағдайларда ресми растауы жоқ кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері пайдаланылады.

6. Артық төлеу деңгейі жылдық көрсетуде мына формула бойынша есептеледі:

$$\frac{(\sum VTM - V) / V}{t / 365} * 100\%$$

мұнда:

VTM - негізгі борыш пен сыйақы бойынша қарыз алушының барлық төлемдерін, сондай-ақ банктік қарыз шартын қолданудың бүкіл кезеңіндегі қарызды беруге (оған қызмет көрсетуге) тікелей немесе жанама байланысты комиссиялар мен өзге төлемдерді, оның ішінде қарыз алушының үшінші тұлғалардың пайдасына төлемдерін қамтитын банктік қарыз шарты бойынша өтелуге тиіс жалпы сома;

V – банктік қарыз шартын жасасу күніндегі қарыздың бастапқы сомасы;

t – қарыз мерзімі (күндермен).

7. Нормативтердің мақсаттары үшін қарыз шарты бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін (ЖТСМ) есептеуде негізгі борыш пен сыйақы бойынша қарыз алушының барлық төлемдері, сондай-ақ банктік қарыз шартын қолданудың бүкіл кезеңіндегі қарызды беруге (оған қызмет көрсетуге) тікелей

немесе жанама байланысты комиссиялар мен өзге төлемдер, оның ішінде қарыз алушының үшінші тұлғалардың пайдасына төлемдері қамтылады.

8. Банк артық төлеу деңгейі мен ЖТСМ-ді оны беру туралы шешімді қабылдау сәтінде берілетін кепілсіз тұтынушылық қарыз бойынша есептейді.

9. Банк берешек сомасы бойынша санатқа және артық төлеу деңгейіне байланысты тәуекелдің пайыздағы тиісті дәрежесін қолданады.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
6-қосымша

Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесі

Ескерту. 6-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.01.2026 № 1 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптардың атауы	Конверсия коэффициенті, пайызбен
I топ		
1.	Міндеттемелері толығымен: Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының, Standard & Poog's агенттігінің "АА-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); банктің иелігіне берілген ақшамен немесе тазартылған бағалы металдармен; Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының, Standard& Poor's агенттігінің "АА	0

	<p>-"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен қамтамасыз етілген банк кепілдіктері мен кепілдемелері.</p>	
2	<p>Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А"-тен төмен емес деңгейдегі ұзақ мерзімді борыш рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің қайтарымсыз және шартсыз кепілдігі түрінде қамтамасыз етуі бар банктегі кепілдіктер, оның сомасы көрсетілген кепілдіктер көлемінің кемінде 50 (елу) пайызын өтейтін сомаға қамтамасыз етудің түзетілген құнын шегергендегі 100 (жүз) пайыз конверсия коэффициентін ескере отырып, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылады.</p> <p>Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А"-тен төмен емес деңгейдегі ұзақ мерзімді борыш рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің кепілдігі түріндегі қамтамасыз етудің түзетілген құны кепілдік сомасының 95 (тоқсан бес) пайызына тең.</p>	100
2.	<p>Қазақстан Республикасының Үкіметі, Ұлттық Банк, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамы шығарған мемлекеттік бағалы қағаздарды немесе Standard & Poor's агенттігінің "АА-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет</p>	0

	<p>мемлекеттердің орталық үкіметтері және орталық банктері шығарған бағалы қағаздарды, Нормативтердің 21-тармағында көзделген өтімділігі жоғары басқа да бағалы қағаздарды сатып алу не сату бойынша шартты (ықтимал) міндеттемелер</p>	
3.	<p>Банк аккредитивтері: банктің қаржы міндеттемелерінсіз; мыналармен: Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының, Standard & Poog's агенттігінің "АА-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының, Standard & Poog's агенттігінің "АА-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; банктің иелігіне берілген ақшамен немесе тазартылған бағалы металдармен қамтамасыз етілген міндеттемелер</p>	0
4.	<p>Банктің талабы бойынша кез келген сәтте жойылуға жататын қарыздар мен салымдарды банктің болашақта орналастыруы бойынша ықтимал (шартты) міндеттемелер</p>	0

5.	Банктің еншілес компанияларының пайдасына олар арқылы сыртқы қарыздарды тартқан және банктің борыштық міндеттемелерін орналастырған кезде берілген банктің кепілдіктері мен кепілдемелері	0
6.	Банк берілген қарызды қамтамасыз етуге қабылдаған кепілдіктер	0
II топ		
7.	Өтеу мерзімі 1 (бір) жылдан аз қарыздар мен салымдарды банктің болашақта орналастыруы бойынша ықтимал (шартты) міндеттемелер	20
8.	Міндеттемелері мыналармен: Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен толық қамтамасыз етілген банк кепілдіктері мен кепілдемелері	20
	Міндеттемелері мыналармен: Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "AA"- және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard &	

9.	<p>Poor's агенттігінің "А"-тен "АА"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; Standard&Poor's агенттігінің "АА"-және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің бағалы қағаздарымен қамтамасыз етілген банк аккредитивтері</p>	20
10.	<p>Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "ААА"-дан "АА"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzААА"-дан "kzАА"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары</p>	20
III топ		
11.	<p>Өтеу мерзімі 1 (бір) жылдан көп қарыздар мен салымдарды банктің болашақта орналастыруы бойынша ықтимал (шартты) міндеттемелер</p>	50
	<p>Міндеттемелері мыналармен: Standard & Poor's агенттігінің "ВВВ"-тен "А"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "А"-тен "АА"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар</p>	

12.	<p>банктердің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poog's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың кепілдіктерімен (кепілдемелерімен) және сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистерімен; Standard & Poog's агенттігінің "BBB"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; Standard & Poog's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осындай деңгейдегі рейтингі бар банктердің бағалы қағаздарымен; Standard & Poog's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың бағалы қағаздарымен толық қамтамасыз етілген банк кепілдіктері мен кепілдемелері</p>	50
13.	<p>Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексінің 24-бабына сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілердің пайдасына, олардың үшінші тұлғалар алдындағы міндеттемелерін қамтамасыз етуге берілген банктің кепілдіктері мен кепілдемелері</p>	қоса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 50
	<p>Міндеттемелері мыналармен: Standard & Poog's агенттігінің "BBB"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен</p>	

14.	<p>(кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "A-" -тен "AA-" -ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың кепілдіктерімен (кепілдемелерімен) және сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистерімен; Standard & Poor's агенттігінің "BBB-"-тен "A-"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; Standard & Poor's агенттігінің "A-"-тен "AA-"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің бағалы қағаздарымен; Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың бағалы қағаздарымен толық қамтамасыз етілген банк аккредитивтері</p>	50
15.	<p>"Қазақстанның ипотекалық компаниясы" акционерлік қоғамынан ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша талап ету құқықтарын кері сатып алу бойынша ықтимал (шартты) міндеттемелер</p>	50
	<p>Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "A+" -тен "A-"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған</p>	

16.	ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+"-тен "kzA-"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	50
IV топ		
17.	Қаржы құралдарын банкке және банктің кері сатып алу міндеттемесімен сату туралы келісім	100
18.	Банктің өзге кепілдіктері (кепілдемелері)	100
19.	Банктің өзге аккредитивтері	100
20.	Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+"-тен "BBB-"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+"-тен "kzBBB-"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	100
21.	Банктің өзге шартты (ықтимал) міндеттемелері	100
22.	Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "BB+"-тен "BB-"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBB+"-тен "kzBB-"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	350

Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген

Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банктің ықтимал және шартты міндеттемелерінің есебіне түсіндірме

Нормативтердің 21-тармағына сәйкес нарықтық тәуекелі ескерілген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің есебіне қосылған шартты және ықтимал міндеттемелер валюталарды айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдарының есебіне қосылған шартты және ықтимал міндеттемелерді қоспағанда, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А"-тен төмен емес деңгейдегі ұзақ мерзімді борыш рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің қайтарымсыз және шартсыз кепілдігі түрінде қамтамасыз етуі бар банктегі кепілдіктер, оның сомасы көрсетілген кепілдіктер көлемінің кемінде 50 (елу) пайызын өтейтін сомаға қамтамасыз етудің түзетілген құнын шегергендегі 100 (жүз) пайыз конверсия коэффициентін ескере отырып, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылады.

Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "А"-тен төмен емес деңгейдегі ұзақ мерзімді борыш рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің кепілдігі түріндегі қамтамасыз етудің түзетілген құны кепілдік сомасының 95 (тоқсан бес) пайызына тең.

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
7-қосымша

Ескерту. 7-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Туынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесі
(пайызбен)

Өтеуге дейін қалған мерзім	Сыйақы мөлшерлемелері мен байланысты операциялар	Валюта және алтын бағамдарының өзгеруіне байланысты операциялар	Акциялармен байланысты операциялар	Алтыннан басқа бағалы металдармен байланысты операциялар	Бағалы металдардан басқа құндылықтармен байланысты операциялар
1 (бір) жыл және одан аз	0	1	6	7	10
1 (бір) жылдан 5 (бес) жылға дейін	0,5	5	8	7	12
5 (бес) жылдан көп	1,5	7,5	10	8	15

Ескерту:

Осы кестеде көрсетілген санаттардың ешбіріне жатпайтын туынды қаржы құралдарымен операциялар "Бағалы металдардан басқа құндылықтармен байланысты операциялар" санатында көрсетілген кредиттік тәуекел коэффициенттері бойынша мөлшерленуге тиіс.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемесіне, капиталының мөлшеріне 7-1-қосымша

Спот мәмілелер бойынша кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесі

Ескерту. Әдістеме 7-1-қосымшамен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Есептеу күнінен кейінгі жұмыс күндерінің саны	Тәуекел коэффициенті пайызбен
5-тен 15-ке дейін	8
16-дан 30-ға дейін	50
31-ден 45-ке дейін	75
46 және одан артық	100

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу

Ескерту. 8-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімі

Ескерту. 8-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 10.09.2019 № 151 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Австралия қор биржасы (Australian Stock Exchange).
2. Австрия қор биржасы (Wiener bourse AG).
3. АҚШ қор биржасы (National Association of Securities Dealers Automated Quotation, NASDAQ).
4. Америка қор биржасы (American Stock Exchange).
5. "Астана" халықаралық қаржы орталығы биржасы (Astana International Exchange, AIX).
6. Амстердамдағы "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Amsterdam).
7. Афина қор биржасы (Athens Exchange).
8. Бомбей қор биржасы (The Bombay Stock Exchange Limited, BSE).
9. Бразилия қор биржасы (Bovespa).
10. Брюссельдегі "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Brussels).
11. Варшава қор биржасы (Warsaw Stock Exchange).
12. Гонконг қор биржасы (Hong Kong Exchanges and Clearing).
13. Джакарта қор биржасы (Jakarta Stock Exchange).
14. Жаңа Зеландия қор биржасы (New Zealand Exchange).
15. Ирландия қор биржасы (Irish Stock Exchange).
16. Испания біріккен қор биржасы (BME Spanish Exchanges).
17. Италия қор биржасы (Borsa Italiana SPA).
18. Йоханнесбург қор биржасы (Оңтүстік Африка) (JSE Securities Exchange South Africa).
19. Копенгаген қор биржасы (Copenhagen Stock Exchange).
20. Құрамына Стокгольм, Хельсинки, Таллин және Рига биржалары кіретін біріккен қор биржасы (Hex Integrated Markets Ltd.).
21. Лиссабондағы "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Lisbon).
22. Лондон қор биржасы (London Stock Exchange).
23. Лондон халықаралық қаржылық фьючерстер биржасы (London International Financial Futures and Options Exchange).

24. Люксембург қор биржасы (Bourse de Luxembourg).
25. Малайзия қор биржасы (Bursa Malaysia).
26. Мальта қор биржасы (Malta Stock Exchange).
27. Мексика қор биржасы (Bolsa Mexicana de Valores, BMV).
28. Монреаль қор биржасы (Bourse de Montreal).
29. Неміс қор биржасы (Deutsche bourse AG).
30. Нью-Йорк қор биржасы (New York Stock Exchange).
31. Оңтүстік Корея қор биржасы (Korea Stock Exchange).
32. Осака қор биржасы (Osaka Securities Exchange).
33. Осло қор биржасы (Oslo bourse).
34. Париждегі "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Paris).
35. Ресей Федерациясының қор биржасы (ОАО ММВБ-РТС).
36. Сингапур қор биржасы (Singapore Exchange).
37. Стамбул қор биржасы (Istanbul Stock Exchange).
38. Стокгольм қор биржасы (Stockholm Exchange).
39. Токио қор биржасы (Tokyo Stock Exchange).
40. Торонто қор биржасы (Toronto Stock Exchange).
41. Үндістан қор биржасы (Delhi Stock Exchange).
42. Үндістан ұлттық қор биржасы (National Stock Exchange of India Limited).
43. Филиппин қор биржасы (Philippine Stock Exchange).
44. Франкфурт қор биржасы (Frankfurt Stock Exchange).
45. Француз халықаралық қаржылық фьючерстер биржасы (French International Financial Futures Exchange MATIF).
46. Чикаго мерзімді тауар биржасы (The Chicago Board of Trade).
47. Чикаго опциондар биржасы (Chicago Board Options Exchange).
48. Чикаго тауар биржасы (Chicago Mercantile Exchange).
49. Шанхай қор биржасы (Shanghai Stock Exchange).
50. Швейцария қор биржасы (SWX Swiss Exchange).
51. Шэньчжень қор биржасы (Shenchzhen Stock Exchange).

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
9-қосымша

Ескерту. 9-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Ашық позицияларды уақыт аралықтары бойынша бөлу

Аймақтар	Уақыт аралықтары	Ашық позициялар		Мөлшерлеу коэффициенті	Мөлшерленген ашық позициялар		Мөлшерленген жабық позициялар	Жиынтық мөлшерленген ашық позициялар	
		ұзақ	қысқа		ұзақ	қысқа		ұзақ	қысқа
1	1 айдан аз			0,00					
	1-3 ай			0,002					
	3-6 ай			0,004					
	6-12 ай			0,007					
	1-аймақ жиынтығы								
2	1-2 жыл			0,0125					
	2-3 жыл			0,0175					
	3-4 жыл			0,0225					
	2-аймақ жиынтығы								
3	4-5 жыл			0,0275					
	5-7 жыл			0,0325					
	7-10 жыл			0,0375					
	10-15 жыл			0,0450					
	15-20 жыл			0,0525					
	20 жылдан астам			0,06					
	3-аймақ жиынтығы								
Аймақтар бойынша жиынтығы									

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
10-қосымша

Ескерту. 10-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Жалпы пайыздық тәуекелді есептеу

Позициялардың атауы	Сомасы
Аймақтар бойынша өтемақы берілген, мөлшерленген позицияларды есептеу	
1-аймақ	
Уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген жабық позиция бойынша жиынтығы	
Мөлшерленген ашық позиция (ұзақ)	
Мөлшерленген ашық позиция (қысқа)	
Жиынтық ашық позициялар бойынша мөлшерленген жабық позиция	
Мөлшерленген ашық позиция	
2-аймақ	
Уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген жабық позиция бойынша жиынтығы	
Мөлшерленген ашық позиция (ұзақ)	
Мөлшерленген ашық позиция (қысқа)	
Жиынтық ашық позициялар бойынша мөлшерленген жабық позиция	
Мөлшерленген ашық позиция	
3-аймақ	
Уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген жабық позиция бойынша жиынтығы	
Мөлшерленген ашық позиция (ұзақ)	
Мөлшерленген ашық позиция (қысқа)	
Жиынтық ашық позициялар бойынша мөлшерленген жабық позиция	
Мөлшерленген ашық позиция	
1 және 2-аймақтар арасындағы жабық позиция	
2-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
1-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
2 және 3-аймақтар бойынша жабық позиция	
3-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
2-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
1 және 3-аймақтар бойынша жабық позиция	
1-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
3-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
Қалған мөлшерленген ашық позиция	
Аймақтар бойынша мөлшерленген жабық позициялар сомасының 10 пайызы	
1-аймақтың мөлшерленген жабық позициясының 40 пайызы	
2-аймақтың мөлшерленген жабық позициясының 30 пайызы	

3-аймақтың мөлшерленген жабық позициясының 30 пайызы	
1 және 2-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияның 40 пайызы	
2 және 3-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияның 40 пайызы	
1 және 3-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияның 100 пайызы	
Қалған мөлшерленген ашық позицияның 100 пайызы	
Жалпы пайыздық тәуекел жиынтығы	

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
11-қосымша

Ескерту. 11-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Сауалнама

Ескерту. 11-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 196 (ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Оригинатор банктің атауы

№	Сұрақтар	Жауаптар
1	Арнайы қаржы компаниясының атауы, орналасқан орны	
2	Секьюритилендіруді есептегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні	
3	Секьюритилендіруді есептегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні (шектеулі тәсіл)	
4	Банк басқармасының құрамынан секьюритилендірудің шектеулі тәсілін қолданудың мақсатқа лайықтылығын анықтауға жауапты тұлғалар айқындалған	_____ иә _____ жоқ

5	Арнайы қаржы компаниясы секьюритизлендірілген активтер бойынша төлемдерді борышкерлердің ықтимал төлемеуімен байланысты, оның ішінде оригинатордың банкроттығы (төлем қабілетсіздігі) жағдайында да барлық тәуекелдерді көтеретіні туралы заңгерлік қорытынды бар ма?	_____ иә _____ жоқ
6	Оригинатор жарғылық капиталға қатысу үлестеріне тура немесе жанама не арнайы қаржы компаниясында дауыс беру құқығы бар акцияларға ие ме?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, қатысу үлесі көрсетілсін
7	Оригинатор арнайы қаржы компаниясындағы директорлар кеңесі немесе басқарма мүшелерінің басым көпшілігін тағайындауға немесе сайлауға құқылы ма?	_____ иә _____ жоқ
8	Оригинатор шарт күшімен немесе өзге тәсілмен арнайы қаржы компаниясының шешімдерін айқындауға құқылы ма?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, қандай тәсілмен екені нақтылансын
9	Оригинатор арнайы қаржы компаниясынан секьюритизлендірілген активтерді сатып алу бойынша өзіне қандай да бір міндеттемелерді қабылдауға құқылы ма?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, міндеттемелер көрсетілсін
10	Оригинатор секьюритизлендірілген активтерге қатысты қандай да бір тәуекелдерді ұстап қалу бойынша міндеттемелерді өзіне қабылдауға құқылы ма?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, түсіндірілсін
11	Оригинатор секьюритизлендірілген активтер арнайы қаржы компаниясына берілгеннен кейін секьюритизденумен және арнайы қаржы компаниясының қызметімен байланысты шығыстарды өзіне қабылдайды ма?	_____ иә _____ жоқ
12	Арнайы қаржы компаниясы шығарған бағалы қағаздар оригинатордың төлем міндеттемелерін білдіреді ме?	_____ иә _____ жоқ
13		_____ иә _____ жоқ

	Секьюритилендіру мәмілесінде кері сатып алу опционы көзделген бе?	егер иә болса, кері сатып алу опционын іске асыру талаптары ашып көрсетілсін
14	Оригинатор секьюритилендірілген активтерді сатып алуға не оларды пулда басқа активтерге ауыстыруға құқылы ма?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, активтерді сатып алу немесе оларды ауыстыру қандай жағдайларда мүмкін болатыны ашып көрсетілсін
15	Оригинатор секьюритилендірілген активтерге қызмет көрсету бойынша қызмет көрсете ме?	_____ иә _____ жоқ
16	Оригинатордың секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асыру басталғанда қолдау көрсетуін қоспағанда, оригинатор мен арнайы қаржы компаниясының арасындағы шартта және арнайы қаржы компаниясы мен оригинатордың басқа құжаттарында оригинатордың арнайы қаржы компаниясына қандай да бір қолдау көрсетуіне тыйым салу көзделген бе?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, түсіндірілсін
17	Арнайы қаржы компаниясының бағалы қағаздар шығарылымының проспектісінде оригинатордың арнайы қаржы компаниясына көрсететін шарттық қолдауы туралы ақпарат бар ма?	_____ иә _____ жоқ
18	Оригинатордың, сондай-ақ оригинатормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалардың құжаттарында арнайы қаржы компаниясына қандай да бір нысанда жанама қолдау көрсетуге тыйым салу көзделген бе?	_____ иә _____ жоқ
19	Тартылған рейтингтік агенттіктер туралы ақпарат	
20	Бір секьюритилендіру мәмілесі шеңберінде транштарға берілген (сақталған немесе иеленген) кредиттік рейтингтер туралы ақпарат	
21	Секьюритилендіру мәмілесімен байланысты банкте туындайтын позициялар туралы ақпарат	
22	Құжаттарда өтімділік құралдарын пайдалану көзделген бе?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, қандай құралдар екені және оларды қолдану талаптары көрсетілсін

Банк сауалнамаға қоса берілген құжаттар мен ақпараттың дәйектілігіне, сондай-ақ уәкілетті органға сауалнаманың қаралуына байланысты сұралатын қосымша ақпараттың және құжаттардың уақтылы ұсынылуына толық растайды.

Қоса берілетін құжаттар (жіберілетін құжаттардың ат-атымен тізбесі және әрбір құжат бойынша парақтары көрсетілсін).

Басқарма Төрағасы _____

(қолы)

Директорлар кеңесінің Төрағасы _____

(қолы)

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
12-қосымша

Ескерту. 12-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенттерін есептеу туралы мәліметтер

Ескерту. 12-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 196 (ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

(мың теңгемен)

№	Компонент атауы	Секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асырудың алдындағы соңғы есепті күнгі мән	Секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асырғаннан кейінгі мән
1	Бірінші деңгейдегі капитал		
1.1	Негізгі капитал		
1.2	Үстеме капитал		
2	Екінші деңгейдегі капитал		
3	Негізгі капиталдан шегерілетін инвестициялар		
3.1	Үстеме капиталдан шегерілетін инвестициялар		

3.2	Екінші деңгейдегі капиталдан шегерілетін инвестициялар		
4	Меншікті капитал		
5	Банктің секьюритилендіру мәмілесі бойынша ұстап қалатын және Standard & Poor's агенттігінің "B+"-тен бастап және төмен халықаралық рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBB+" - тен бастап және төмен рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктерінің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас рейтингі не рейтингтік бағасы жоқ позициялар сомасы	X	
6	Негізгі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал талаптар, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар сомасына қатынасы (k1)		
7	Бірінші деңгейдегі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал талаптар, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар сомасына қатынасы (k1-2)		

8	Кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленген активтер		
8.1	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poog's агенттігінің "AAA" бастап "AA-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poog's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzAAA" бастап "kzAA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	
8.2	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poog's агенттігінің "A+" бастап "A-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poog's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+" бастап "kzA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	

8.3	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+" бастап "BBB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
8.4	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
9	<p>Кредиттік тәуекел ескеріле отырып, мөлшерленген шартты және ықтимал</p>		

	міндеттемелер, оның ішінде:		
9.1	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poog's агенттігінің "AAA" бастап "AA-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poog's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzAAA" бастап "kzAA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
9.2	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poog's агенттігінің "A+" бастап "A-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poog's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+" бастап "kzA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	

9.3	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+" бастап "BBB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктерінің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
9.4	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
	<p>Кредиттік тәуекел ескеріле отырып,</p>		

10	мөлшерленген туынды қаржы құралдары, оның ішінде:		
10.1	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poog's агенттігінің "AAA" бастап "AA-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poog's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzAAA" бастап "kzAA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	
10.2	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poog's агенттігінің "A+" бастап "A-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктерінің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poog's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+" бастап "kzA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	

10.3	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+" бастап "BBB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
10.4	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
	<p>Екінші деңгейдегі капиталдың есебіне енгізілмеген жалпы резервтер (провизиялар)</p>		

11	сомасына кемітілген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер жиынтығы		
12	Ерекше пайыздық тәуекел сомасы		
13	Жалпы пайыздық тәуекел сомасы		
14	С ы й а қ ы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекел жиынтығы		
15	Нарықтық құнның өзгеруіне байланысты жалпы тәуекел сомасы		
16	Нарықтық құнның өзгеруіне байланысты ерекше тәуекел сомасы		
17	Нарықтық құнның өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекел жиынтығы		
18	Айырбастау бағамының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекел сомасы		
19	Нарықтық тәуекел ескеріле отырып, есептелген активтердің және шартты және ықтимал талаптардың және міндеттемелердің жиынтығы		
20	Операциялық тәуекел сомасы		
21	Меншікті капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал талаптар, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар сомасына қатынасы (k2)		

Бірінші басшы немесе қол қоюға уәкілетті адам

(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (қолы)

Бас бухгалтер немесе қол қоюға уәкілетті адам

(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (қолы)

Орындаушы

(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (қолы)

Телефоны: _____

Есепке қол қойылған күні 20__ жылғы " ____ " _____

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
13-қосымша

Банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің кестесі

Ескерту. 13-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Есеп коэффициенті пайызбен
Бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтер		
1	Қолма-қол ақша	100
2	Ұлттық Банктегі депозиттер	100
3	Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, акцияларының жүз пайызы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі, кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын заңды тұлғаға шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне, шет мемлекеттердің орталық банктеріне және халықаралық қаржы ұйымдарына 0 (нөл) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін талаптар	100
	Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқарушы	

4	органдары шығарған, кредиттік тәуекел деңгейінің 0 (нөл) пайызы бойынша мөлшерленген мемлекеттік бағалы қағаздар түріндегі талаптар	100
5	Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша 0 (нөл) пайыздан жоғары мөлшерленген жағдайда, шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық банктеріне тиісті елдердің валютасында номинирленген талаптар	100
Екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтер		
А санаты		
6	Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдары шығарған, 20 (жиырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін мемлекеттік бағалы қағаздар түріндегі талаптар	85
7	Шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне, шет мемлекеттердің орталық банктеріне, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдарына, халықаралық қаржы ұйымдарына 20 (жиырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін талаптар	85
8	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес ұзақмерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар қаржылық емес ұйымдардың бағалы қағаздары	85
9	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес ұзақ мерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің міндеттемелері болып табылмайтын ипотекалық бағалы қағаздар	85
Б санаты		
10	Ипотекалық тұрғын үй қарыздарымен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар	75

11	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+" - тен "BBB -" - ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздар	50
12	Жай акциялар	50

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
14-қосымша

Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуінің кестесі

Ескерту. 14-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Ақша әкетілуі (келуі) коэффициенті пайызбен
Жеке тұлғалардың алдындағы міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі		
1	Тұрақты депозиттер	5
2	Тұрақтылығы төмен депозиттер	10
3	Жеке тұлғалар алдындағы міндеттемелер бойынша осы кестенің 1 және 2-жолдарына енгізілмеген өзге де ақшаның әкетілуі	100
Заңды тұлғалардың, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі		
4	Толық көлемі баламасында Америка Құрама Штаттарының 1 (бір) миллион долларынан аспайтын, шағын кәсіпкерлік субъектілері болып табылатын қаржылық емес ұйымдар орналастырған салымдар	10
5	Клирингтік, кастодиандық қызметпен, өтімділікті басқару қызметімен байланысты салымдар	25
6	Қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдары	2026 жылғы 1 қаңтардан бастап - 25
	Қаржылық емес ұйымдардың, Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің,	

7	Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарының, халықаралық қаржы ұйымдарының, шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің, шет мемлекеттердің орталық банктерінің, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдарының депозиттері	2024 жылғы 1 маусымнан 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін – 20 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап – 40
8	Қаржылық емес ұйымдардың (бір заңды тұлға басқа заңды тұлғаның ірі қатысушысы болып табылған, бұл ретте әрбір заңды тұлғаның міндеттемелерінің мөлшері банктің негізгі капиталының 0,5 (нөл бүтін оннан бес пайызынан асатын жағдайларда қаржылық емес ұйымдар топтарының) депозиттері банк міндеттемелері сомасының 5 (бес) пайызынан асатын сомада	60
9	Өзге заңды тұлғалардың алдындағы міндеттемелер, оның ішінде шығарылған бағалы қағаздар бойынша міндеттемелер	100
Заңды тұлғалардың алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілген міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі		
10	Бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген міндеттемелер	0
11	Қазақстан Республикасының Үкіметі және Ұлттық Банктің алдындағы міндеттемелер	0
12	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мемлекеттік бағдарламалары және ипотекалық тұрғын үй қарыздарын (ипотекалық қарыздарды) қайта қаржыландыру бағдарламасы шеңберінде тартылған міндеттемелер	0
13	Екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген міндеттемелер	15
14	Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша 20 (жиырма) пайыздан жоғары емес мөлшерленетін, бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын активтермен қамтамасыз етілген Қазақстан Республикасының жергілікті	25

	атқарушы органдарының, халықаралық қаржы ұйымдарының алдындағы міндеттемелер	
15	Өзге қамтамасыз етілген міндеттемелер	100
Шартты және ықтимал міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі		
16	Банктің ағымдағы рейтингінен 1 (бір), 2 (екі) не 3 (үш) сатыға дейін төмендеген кезде шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша өтімділіктегі қосымша қажеттілік толық көлемде	100
17	Туынды қаржы құралдары немесе өзге де операциялар бойынша позицияларды нарықтық бағалаудың өзгеру кезінде қосымша өтімділікке қажеттілік	Алдыңғы 24 (жиырма төрт) айдағы ең көп 30 (отыз) күндік ақшаның нетто әкетілуі
18	Туынды қаржы құралдары мен өзге де операциялар бойынша қамтамасыз етуді қайта бағалау кезінде қосымша өтімділікке қажеттілік (бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтерді қоспағанда)	20
19	Кез келген уақытта қайтарып алу көзделген туынды қаржы құралдары бойынша позицияны қолдауға байланысты банк ұстап қалатын қамтамасыз етудің асып кету мөлшері	100
20	Егер қамтамасыз ету ұсынылмаған жағдайда шарттың талаптарына сәйкес қарсы агенттің талап етуі бойынша банктің қамтамасыз етуді ұсынуы көзделетін операциялар бойынша қосымша өтімділікке қажеттілік	100
21	Қамтамасыз етуді сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын активтерге ауыстыру мүмкіндігімен байланысты қосымша өтімділікке қажеттілік	100
	Активтер бойынша, оның ішінде банк шығарған және өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар ақшаның	

22	келіп түсуімен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар бойынша (оның ішінде ипотекалық бағалы қағаздар бойынша) ақшаның әкетілуі	100
23	Активтер бойынша ақшаның келіп түсуімен қамтамасыз етілген және банктің еншілес арнайы ұйымдары шығарған, өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар бағалы қағаздар бойынша ақшаның әкетілуі (ұстаушының толық немесе бөлшек мөлшерінде мерзімінен бұрын сатып алуын талап ету құқығын көздейтін туынды қаржы құралдарын ескере отырып)	100
24	Жеке тұлғаларға және шағын кәсіпкерлік субъектілеріне берілген кредиттік желілер мен өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	5
25	Қаржылық емес ұйымдарға, Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарына және халықаралық қаржы ұйымдарына берілген кредиттік желілердің пайдаланылмаған бөлігі	10
26	Қаржылық емес ұйымдарға, Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарына және халықаралық қаржы ұйымдарына берілген өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	30
27	Басқа банктерге берілген кредиттік желілер мен өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	40
28	Банктер болып табылмайтын қаржы ұйымдарына берілген кредиттік желілердің пайдаланылмаған бөлігі	40
	Банктер болып табылмайтын өзге қаржы ұйымдарына берілген	

29	өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	100
30	Өзге заңды тұлғаларға (оның ішінде банктің еншілес арнайы ұйымдарына) берілген кредиттік желілер мен өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	100
31	Тауарлар мен қызметтердің экспортын және импортын қаржыландыруға байланысты міндеттемелер (факторинг және форфейтинг операцияларын жүргізуге байланысты кепілдіктер мен кепілдімелер, аккредитивтер бойынша)	5
32	Тауарлар мен қызметтердің экспортын және импортын қаржыландыруға байланысты емес кепілдіктер мен кепілдімелер, аккредитивтер бойынша міндеттемелер	10
33	Осы кестенің 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 және 32-жолдарға енгізілмеген міндеттемелер бойынша өзге де ақшаның әкетілуі	100
Ақшаның келуі		
34	Бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген қарыз операциялары	0
35	Екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген қарыз операциялары	15
36	Сапасы жоғары өтімді активтерге жатпайтын активтерді қамтамасыз етуге бағалы қағаздарды сатып алу-сатуды жасау үшін (маржалық мәмілелер) ұсынылған қарыздар	50
37	Өзге активтермен қамтамасыз етілген қарыз операциялары	100
38	Басқа банктер берген кредиттік желілер, өтімділік желілері	0
39	Басқа қаржы ұйымдарындағы клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар	0
	Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар	

40	қарыздарды қоспағанда, оның ішінде мыналарға берілген кредиттер бойынша ақшаның келуі:	
	жеке тұлғаларға және шағын кәсіпкерлік субъектілеріне	50
	қаржылық емес ұйымдарға	50
	қаржы ұйымдарына	100
41	Туынды қаржы құралдары бойынша ақшаның келуі	100
42	Өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде ақшаның келуі күтілетін шарттар бойынша операциялардан түсетін өзге де ақшаның келуі	100

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
15-қосымша

Қолжетімді тұрақты қорландыру міндеттемелерінің кестесі

Ескерту. 15-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Қолжетімді тұрақты қорландыру коэффициенті, пайызбен
1.	Меншікті капитал Нормативтердің 11-тармағында белгіленген шегерімдерге дейін қосылады (1 (бір) жылдан аз өтеу мерзімі бар екінші деңгейдегі капитал құралдарын қоспағанда)	100
2.	Капиталдың өзге құралдары және 1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар міндеттемелер	100
3.	Тұрақты депозиттер	95
4.	Аздап тұрақсыз депозиттер	90
5.	Қаржылық емес ұйымдар берген 1 (бір) жылдан аз қалған өтеу мерзімі бар міндеттемелер	50
	Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін	

6.	басқару қызметімен байланысты салымдар	50
7.	Қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдары	2026 жылғы 1 қаңтардан бастап – 50
8.	Шет мемлекеттердің орталық үкіметтері, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдары және халықаралық қаржы ұйымдары ұсынған 1 (бір) жылдан аз қалған өтеу мерзімі бар міндеттемелер	50
9.	Заңды тұлғалардың салымдарын қоса алғанда 6 (алты) айдан көп және 1 (бір) жылдан аз қалған өтеу мерзімі бар міндеттемелердің өзге түрлері	50
10.	Заңды тұлғалардың 6 (алты) айдан аз қалған өтеу мерзімі бар салымдары	0
11.	Заңды тұлғалардың шартсыз мерзімінен бұрын алу мүмкіндігі бар салымдары	2024 жылғы 1 маусымнан 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін – 50 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап – 0
12.	Өзге міндеттемелер, оның ішінде мерзімсіз міндеттемелер (мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері үшін ерекше режим белгілеумен)	0
13.	Егер міндеттемелер мөлшері туынды қаржы құралдары бойынша активтердің мөлшерінен асқан жағдайда, туынды қаржы құралдары бойынша активтерді шегергенде туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелер бойынша нетто тұрақты қорландыру коэффициенті	0
14.	Сатып алу күнінде қаржы құралдарын, шетел валютасын сатып алудан туындайтын төлемдер	0

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
16-қосымша

Талап етілетін тұрақты қорландыру активтерінің кестесі

Ескерту. 16-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.08.2024 № 63 (20.08.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициенті, пайызбен
1	Қолма-қол ақша	0
2	Ұлттық Банкке қойылатын талаптар	0
3	6 (алты) айдан аз қалған өтеу мерзімі бар шет мемлекеттердің орталық банктеріне қойылатын талаптар	0
4	Сату күнінде қаржы құралдарын, шетел валютасын сатудан туындайтын ақшаның келуі	0
5	Ұлттық Банктегі ақша қаражат пен резервтерді қоспағанда, банктің күндізгі өтімділігін басқару шеңберінде жасалған ауыртпалықсыз және 6 (алты) айдан кем мерзімге ауыртпалықсыз және ауыртпалықтар бірінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер	5
6	Қаржы ұйымдарына берілген 6 (алты) айдан аз қалған өтеу мерзімі бар, банк кепілге қайта беруі мүмкін бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген, ауыртпалық салынбаған қарыздар	10
7	Қаржы ұйымдарына берілген 6 (алты) айдан аз қалған өтеу мерзімі бар, ауыртпалық салынбаған өзге қарыздар	15
8	Ауыртпалық салынбаған екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтер	15
9	Өтеуге дейін 1 (бір) жылдан аз қалған мерзімі бар "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамына және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамына берілген қарыздар, Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берген қарыздар	25

10	Өтеуге дейін 1 (бір) жыл және одан көп қалған мерзімі бар " Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамына және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамына берілген қарыздар, Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берген қарыздар	30
11	6 (алты) айдан көп және 1 (бір) жылдан аз кезеңге ауыртпалық салынған сапасы жоғары өтімді активтер	50
12	6 (алты) айдан көп және 1 (бір) жылдан аз қалған өтеу мерзімі бар қаржы ұйымдарына, шет мемлекеттердің орталық банктеріне берілген қарыздар	50
13	Басқа банктердегі клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар	50
14	Қаржылық емес ұйымдарға қарыздарды, тұтынушылық банктік қарыздарды, шағын кәсіпкерлік субъектілеріне қарыздарды қоса алғанда, сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын, 1 (бір) жылдан аз қалған өтеу мерзімі бар өзге активтер	50
15	1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар, 35 (отыз бес) пайыздан көп емес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін ауыртпалық салынбаған ипотекалық кредиттер	65
16	1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар, 35 (отыз бес) пайыздан көп емес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін, қаржы ұйымдарына берілген қарыздарды қоспағанда, ауыртпалық салынбаған өзге қарыздар	65
17	Туынды қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша бастапқы маржа ретінде қамтамасыз ету болып табылатын ақша, бағалы қағаздар мен өзге активтер,	85

	орталық қарсы агентке міндетті төлем ретінде берілген ақша немесе өзге активтер	
18	Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша 90 (токсан) күннен артық мерзімі өткен берешегі бар қарыздарды қоспағанда, қаржы ұйымдарына берілген қарыздарды қоспағанда, 35 (отыз бес) пайыздан көп кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін және 1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар ауыртпалық салынбаған кредиттер	85
19	1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар, сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын және қор биржаларында айналыстағы ауыртпалық салынбаған бағалы қағаздар (акциялар)	85
20	Тазартылған алтынды қоса алғанда, қор биржаларында айналыстағы тауарлар	85
21	1 (бір) жыл және одан көп кезеңге ауыртпалық салынған активтер	100
22	Егер активтердің мөлшері туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелердің мөлшерінен асқан жағдайда, туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелерді шегергенде, туынды қаржы құралдары бойынша активтер бойынша нетто тұрақты қорландыру коэффициенті	100
23	1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар қаржы ұйымдарына берілген жұмыс істемейтін кредиттерді, қарыздарды қоса алғанда, өзге активтер	100
24	Қор биржаларында айналыста жоқ акциялар, материалдық активтер, банктің меншікті капиталынан шегерілген баптар, жинақталған сыйақы, сақтандыру активтері, еншілес ұйымдардағы үлес, мерзімі өткен борыш бойынша пайыздық мөлшерлеме	100

Банктің пруденциялық

нормативтерінің және сақталуы
 міндетті өзге де нормалары мен
 лимиттерінің нормативтік
 мәндері мен оларды есептеу
 әдістемелеріне, капиталының
 мөлшеріне
 17-қосымша

Ескерту. 17-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Талап етілетін тұрақты қорландырудың шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесі

Ескерту. 17-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 31.01.2019 № 19 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициенті, пайызбен
1	Кез келген клиенттерге берілген қайтарып алынбайтын және шартты-қайтарып алынатын кредиттік желілер мен өтімділік желілері (пайдаланылмаған көлемнің үлесі)	5
2	Мынадай құралдарды қоса алғанда, өзге міндеттемелер: шартсыз қайтарып алынатын кредиттік желілер мен өтімділік желілері; сауданы қаржыландыру бойынша міндеттемелер (кепілдіктер мен кепілдемелерді қоса алғанда); тауарлар мен қызметтердің экспортын және импортын қаржыландыруға байланысты емес кепілдіктер мен кепілдімелер; банк шығарған немесе құрылымдандырылған өнімдермен байланысты борышты сатып алуға ықтимал талаптарды қоса алғанда, келісімшарттық емес міндеттемелер	5

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды

Леверидж коэффициентін есептеу мақсатында туынды қаржы құралдары бойынша кредиттік тәуекелді есептеу әдістемесі

Ескерту. Әдістеме 18-қосымшамен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 15 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

ТҚҚ бойынша кредиттік тәуекел (ТҚҚКТ) мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{ТҚҚКТ} = \text{АКТ} + \text{ӘКТ} + \text{КТб},$$

мұндағы:

АКТ – контрагент өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда есепті күні шығындардың шамасын көрсететін ағымдағы кредиттік тәуекел (қаржы құралын ауыстыру құны);

ӘКТ – әлеуетті кредиттік тәуекел (базистік актив құнының қолайсыз өзгеруіне байланысты контрагенттің есепті күннен бастап валюталау күніне дейінгі мерзім ішінде өз міндеттемелерін орындамау тәуекелі);

КТб - шығарылған кредиттік ТҚҚ бойынша базистік активке қатысты кредиттік тәуекел.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімнің талаптарын қанағаттандыратын ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел актив болып табылатын барлық ТҚҚ-ның әділ құны сомасының міндеттеме болып табылатын барлық ТҚҚ әділ құнының сомасынан асып түсуіне тең.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімне енгізілмеген ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел актив болып табылатын ТҚҚ-ның әділ құнының шамасына тең. Неттинг туралы келісімге енгізілмеген сатылған опциондар бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел есептелмейді.

ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекелді есептеу кезінде ТҚҚ бойынша қамтамасыз ету сомалары, сондай-ақ ТҚҚ-мен байланысты басқа да қайтарымсыз төлемдердің және төленген вариациялық маржаның сомалары есепке алынбайды. Алынған вариациялық маржа, егер бір мезгілде мынадай талаптар орындалса, ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекелді төмендету үшін қабылданады:

клирингтік ұйымның (орталық контрагенттің) функцияларын жүзеге асыратын тұлғаның, сондай-ақ шетелдік юрисдикция нормаларына сәйкес

орталық контрагент деп танылған тұлғаның клирингке жатпайтын мәмілелер бойынша алынған вариациялық маржаны пайдалануға шектеулер жоқ;

тараптар арасындағы келісімге (шартқа) сәйкес вариациялық маржа күн сайын толық көлемде есептеледі және төленеді;

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге қосылмаған ТҚҚ бойынша әлеуетті кредиттік тәуекелдің шамасы Нормативтерге 7-қосымшаға сәйкес Туынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген және базистік активтің түрімен және көрсетілген қаржы құралдарын өтеу мерзімімен анықталатын қаржы құралдарының номиналды құнының кредиттік тәуекел коэффициентіне туындысы ретінде есептеледі. Валюталық-пайыздық своптарға алтын-валюта мәмілелерге арналған коэффициенттер қолданылады.

Базистік активтерді бірнеше рет айырбастауды көздейтін мәмілелер үшін әлеуетті шығындар көлемі базистік активтерді қалған айырбастау санының еселенген мөлшеріне ұлғаяды.

Әлеуетті тәуекелдің шамасы базистік актив сомасына есептелетін екі түрлі өзгермелі пайыздық мөлшерлеме негізінде есептелген, Тараптардың әрқайсысының екінші Тарапқа бірыңғай валютада ақша қаражатының сомасын төлеу міндетін көздейтін сатылған опциондар, сондай-ақ пайыздық своптар (валюталық-пайыздық своптарды қоспағанда) үшін есептелмейді.

Талаптары алдын ала белгіленген күндері қайта қаралатын мәмілелер бойынша валюталау күніне дейінгі мерзімде қайта қараудың келесі күніне дейін қалған кезең қабылданады.

"Бағалы қағаздар рыногы туралы" Қазақстан Республикасының заңына сәйкес ТҚҚ ретінде түсінілетін кредиттік ТҚҚ-ға немесе бір немесе бірнеше заңды тұлғалардың, мемлекеттердің немесе муниципалитеттердің өз міндеттерін орындамағанын немесе тиісінше орындамағанын куәландыратын мән-жайдың туындауына байланысты (кепілгерлік шарты мен сақтандыру шартын қоспағанда) шарт тараптарының немесе тарапының ақшалай сомаларды кезең-кезеңмен немесе біржолғы төлеу міндетін көздейтін шетел мемлекетінің заңнамасына немесе халықаралық шарт нормаларына сәйкес осындай деп танылатын ТҚҚ-ға, базистік актив мына өлшемшарттардың (бұдан әрі – біліктілік өлшемшарттары) біреуін қанағаттандыратын жағдайда 5 пайыздық коэффициент қолданылады:

халықаралық даму банкі немесе кез келген деңгейдегі атқарушы билік органы шығарған борыштық бағалы қағаз болып табылса;

мынадай рейтингтердің біріне ие борыштық бағалы қағаз болып табылса:

"Эс-энд-Пи Глобал Рейтингс" (S&P Global Ratings) немесе "Фитч Рейтингс" (Fitch Ratings) халықаралық рейтингтік шкаласы бойынша "BBB" - дан төмен емес деңгейден немесе "Мудис Инвесторс Сервис" (Moody 's Investors Service)

халықаралық рейтингтік шкаласы бойынша "Ваа" - дан төмен емес деңгейде шетелдік кредиттік рейтингтік агенттіктердің кемінде екеуі тағайындаған теңгедегі немесе шетел валютасындағы міндеттемелер бойынша ұзақ мерзімді кредитке қабілеттілігінің ағымдағы рейтингтері;

осы тармақта белгіленген деңгейде бір шетелдік кредиттік рейтингтік агенттік тағайындаған ұзақ мерзімді кредитке қабілеттілігінің ағымдағы рейтингі

Базистік активі біліктілік өлшемшарттарын қанағаттандырмайтын кредиттік ТҚҚ-ға 10 пайыз коэффициенті қолданылады.

Бірнеше базистік активтері бар кредиттік ТҚҚ-ға барлық базистік активтер біліктілік өлшемшарттарын қанағаттандырған жағдайда ғана 5 пайыз өлшемшарты қолданылады. Кері жағдайда, 10 пайыз өлшемшарты қолданылады.

Жоғарыда көрсетілмеген базистік активтермен жасалған мәмілелерге өзге тауар мәмілелеріне арналған коэффициенттер қолданылады.

ТҚҚ-ның номиналды келісімшарттық құны деп нормативті есептеу күніндегі сәйкес баланстан тыс шоттарда көрсетілетін ТҚҚ-ның құны түсініледі. Бұл ретте бивалюталық мәмілелердің номиналды келісімшарттық құны ретінде банкте талаптар қалыптастырылатын валюта қабылданады.

Мәміле тараптарының талаптары мен міндеттемелерінің сомалары ақша ағындарының сомасына баламалы болатын есеп айырысу валюталық форвардтары мен есеп айырысу ТҚҚ-ның номиналды келісімшарттық құны ретінде валютаның әрбір күнінде алуға жататын әрбір валютадағы ақша ағындарының нетто-шамасы түсініледі.

Өзге есеп айырысу ТҚҚ номиналды келісімшарттық құны базистік активті жеткізуді көздейтін шартқа (мәмілеге) ұқсастық бойынша айқындалады.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша әлеуетті шамалар мына формула бойынша анықталады:

$$\text{ӘКТ} = 0,4 \times \text{ӘТе} + 0,6 \times k \times \text{ӘТе},$$

мұндағы:

ӘТе – ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімді есепке алмай есептелген сол құралдар бойынша әлеуетті тәуекел шамасы;

k – ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша алмастыру құнының осы келісімді есепке алмағанда, ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша алмастыру құнына қатынасы ретінде айқындалатын коэффициент:

Алынған вариациялық маржа әлеуетті тәуекелді азайтуға қабылданбайды және "k" коэффициентін есептеу үшін қолданылатын шамаларды есептеуге енгізілмейді.

Егер алымдағы мән нөлден аз болса, "k" коэффициенті нөлге тең деп танылады.

КТб – шығарылған кредиттік ТҚҚ бойынша базистік активке қатысты кредиттік тәуекел негізгі капитал есебіне қабылданатын кредиттік ТҚҚ деректерінің теріс әділ құнын шегергендегі кредиттік ТҚҚ деректерінің базистік активтеріне (бұдан әрі - сатылған кредиттік қорғау) қатысты кредиттік ТҚҚ шығарған банктің ақшалай міндеттемелерінің жиынтық сомасы ретінде есептеледі.

Сатылған кредиттік қорғау сомасы мына талаптар бір мезгілде орындалған жағдайда, шығарылған кредиттік ТҚҚ-ның базистік активтері сияқты бір тұлғаның борыштық міндеттемелеріне қатысты банк сатып алған кредиттік қорғау сомасына азаяды:

банк сатып алған кредиттік ТҚҚ-ның базистік активі болып табылатын міндеттемені орындау кезектілігі банк сатқан кредиттік ТҚҚ-ның базистік активі болып табылатын міндеттемені орындау кезектілігінен төмен немесе оған тең;

сатып алынған кредиттік қорғауды өтеуге дейінгі қалған мерзім сатылған кредиттік қорғауды өтеуге дейінгі қалған мерзімге тең немесе одан да көп.

Қазақстан Республикасы
Ұлттық Банкі Басқармасының
2017 жылғы 13 қыркүйектегі
№ 170 қаулысына 2-қосымша

Ашық валюталық позицияларды есептеу қағидалары және лимиттері

1. Ашық валюталық позицияларды есептеу қағидалары және лимиттері (бұдан әрі – Қағидалар) "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Банктер туралы заң) 42-бабы 3-тармағының бірінші бөлігіне сәйкес әзірленді және ашық валюталық позицияларды есептеу тәртібі мен лимиттерін айқындайды.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.08.2025 № 52 (31.08.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Ашық валюталық позиция – банктің талаптарының (міндеттемелерінің) жеке шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасында немесе тазартылған бағалы металда сол шетел валютасында немесе тазартылған бағалы металда банктің міндеттемелерінен (талаптарынан) асып кетуі.

Ұзақ валюталық позиция – талаптар (активтер мен шартты талаптардың жиынтық сомасы) банктің сол шетел валютасында немесе тазартылған бағалы металда міндеттемелерінен (міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің

жиынтық сомасынан) асып кететін жеке шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасындағы немесе тазартылған бағалы металдағы ашық валюталық позиция.

Қысқа валюталық позиция – міндеттемелер (міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің жиынтық сомасы) банктің сол шетел валютасында немесе тазартылған бағалы металда талаптарынан (активтер мен шартты талаптардың жиынтық сомасынан) асып кететін жеке шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасындағы немесе тазартылған бағалы металдағы ашық валюталық позиция.

Валюталық позициялар есебіне мөлшері валюталардың айырбастау бағамының (тазартылған бағалы металдар құнының) өзгеруімен анықталатын, теңгемен көрсетілген талаптар (активтер мен шартты талаптардың жиынтық сомасы), міндеттемелер (міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің жиынтық сомасы) енгізіледі.

Мөлшері бір шетел валютасынан артық айырбастау бағамының өзгеруімен анықталатын, теңгемен көрсетілген талаптар (активтер, шартты және ықтимал талаптардың жиынтық сомасы), міндеттемелер (міндеттемелердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің жиынтық сомасы) Қағидалардың 2-тармағында белгіленген ашық валюталық позицияның ең төмен лимитін иеленетін шетел валютасындағы валюталық позициялар есебіне енгізіледі.

Әрбір шетел валютасы бойынша және әрбір тазартылған бағалы металл бойынша ашық валюталық позиция жеке есептеледі.

Жекелеген шет мемлекеттердің (шет мемлекеттер топтарының) валюталары (тазартылған бағалы металдар) бойынша ашық валюталық позицияларын есептеу кезінде бірінші кезекте активтер шоттарында халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес қалыптасқан резервтерді шегергенде және банктің міндеттемелері шоттарында ашылған әрбір шетел валютасы (тазартылған бағалы металы) бойынша шоттардың сальдосы есептеледі.

Одан кейін ХҚЕС сәйкес қалыптасқан резервтерді шегергенде, шартты талаптар шоттарында және шартты міндеттемелер шоттарында ашылған осы шетел валютасы (тазартылған бағалы металл) бойынша шоттар сальдосы анықталады.

Міндеттемелерден (талаптардан) шетел валютасындағы (тазартылған бағалы металдағы) талаптардың (міндеттемелердің) асып кетуін көрсететін сальдо өзара жиынтықталады, ал алынған нәтиже банктің шетел валютасы (тазартылған бағалы металы) бойынша ашық позициясының мөлшерін және түрін анықтайды.

Шартты талаптар шоттарында және шартты міндеттемелер шоттарында ашылған жекелеген шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасындағы туынды қаржы құралдары бойынша банктің ашық ұзақ және (

немесе) қысқа позициясы банктің меншікті капиталы мөлшерінің 50 (елу) пайызынан аспауға тиіс.

Банктің ашық ұзақ және (немесе) қысқа позициясын есептеу мақсаттары үшін туынды қаржы құралдарының тізбесіне банктер жасаған мәміле споты енгізілмейді.

Туынды қаржы құралдары бойынша банктің ашық ұзақ және (немесе) қысқа позициясын есептеу мақсаттары үшін олар бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі қарсы агенті болып табылатын туынды қаржы құралдарымен мәмілелер, 2 (екі) күн және одан аз валюталау күнімен валюталық құралдармен айырбастау операциялары, 2 (екі) күн және одан аз валюталау күнімен валюталық своп операциялары, базалық активтері ұлттық валютадан тұрмайтын валюталық жұп болып табылатын туынды қаржы құралдары енгізілмейді.

Банктің валюталық нетто-позициясы банктің барлық шетел валюталары (тазартылған бағалы металдары) бойынша ұзақ позициясының жиынтық сомасы мен барлық шетел валюталары (тазартылған бағалы металдары) және барлық шетел валюталары бойынша қысқа позициясының жиынтық сомасы арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Шетел валютасында көрсетілген талаптар және міндеттемелер осы талаптар және міндеттемелер көрсетілген (белгіленген) шетел валюталары бөлігіндегі валюталық позициясы есебіне енгізіледі.

Мәмілені жасаған күн болып табылмайтын, болашақ валюталау күні бар валюталық операцияларды жүргізу кезінде осы сияқты валюталық операциялар осындай мәмілені жасаған күннен бастап валюталық позиция есебіне енгізіледі.

Ескерту. 2-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-1. Банктер форвардтық келісімшарттарды банктің валюталық тәуекелін басқару мақсатында жасаған кезде және форвардтық келісімшарт бойынша контрагент мынадай талаптардың біріне сәйкес келген кезде олармен операциялар жасайды:

өз қызметін уәкілетті орган берген лицензияға сәйкес жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының резиденті-қаржы ұйымы болып табылатын болса;

өзінің орналасқан жерінің елінде банк, сақтандыру ұйымы, инвестициялық компания, инвестициялық холдинг, инвестициялық банк, брокерлік компания, басқарушы компания, сенімгерлік басқару компаниясы, биржада қаржы құралдарымен немесе туынды қаржы құралдарымен сауда бойынша мүшелігі бар

компания мәртебесі бар және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымына мүше мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент-заңды тұлғасы болып табылатын болса;

Standard & Poor's рейтинг агенттігінің "BB"-ден төмен емес кредиттік рейтингі немесе басқа рейтинг агенттіктерінің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар және тізбесі Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 20095 болып тіркелген, "Банктік және сақтандыру қызметінің, бағалы қағаздар рыногының кәсіби қатысушылары қызметінің және бағалы қағаздар рыногында лицензияланатын басқа да қызмет түрлерінің, акционерлік инвестициялық қорлар және микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдар қызметінің мақсаттары үшін офшорлық аймақтардың тізбесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2020 жылғы 24 ақпандағы № 8 қаулысымен белгіленген офшорлық аймақтарда тіркелмеген Қазақстан Республикасының бейрезидент-заңды тұлғасы болып табылатын болса;

өзінің қаржы-шаруашылық қызметі үшін форвардтық келісімшарт жасасқан Қазақстан Республикасының резиденті-заңды тұлғасы болып табылатын болса (контрагенттің төлем қабілеттілігіне, форвардтық келісімшарттың нысаналы мақсатына банк жүргізген талдаумен, контрагенттің шоттары бойынша айналымдармен және (немесе) форвардтық келісімшарт жасасу мақсатын растайтын өзге де құжаттармен расталады);

дауыс беретін акцияларының немесе жарғылық капиталға қатысу үлестерінің 50 (елу) пайызынан астамы мемлекетке тиесілі Қазақстан Республикасының резидент-заңды тұлғасы болып табылатын болса;

банктің орналастырылған (артықшылық берілген және банк сатып алған акцияларды шегергенде) акцияларының 50 (елу) пайызынан астамын тікелей немесе жанама иеленетін заңды тұлға болып табылатын болса.

Қағидалардың мақсаттары үшін форвардтық келісімшарт мынадай факторлар (бірақ олармен шектелмей) негізінде валюталық тәуекелі басқару мақсатында жасалған деп танылады:

мәміле банктің активтерін немесе міндеттемелерін валюта бағамдарының қолайсыз қозғалысынан қорғауға бағытталған құрал болып табылады;

мәміле бойынша оны орындау үшін негіздер бар;

мәміле оның мазмұнына, экономикалық тұрғыдан орынды болуына немесе ресімделуіне объективті мәселелер тудырмайды.

Ескерту. 2-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 21.09.2020 № 82 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен; жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 15.02.2021 № 31 (

алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3. Қағидаларда ашық валюталық позицияның мынадай лимиттері белгіленеді:

1) Standard & Poor's агенттігінің "A" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе Moody's Investors Service и Fitch агенттіктерінің (бұдан әрі – басқа рейтингтік агенттіктер) осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің шетел валютасы және "еуро" валютасы, сондай-ақ тазартылған қымбат металдар бойынша банктің меншікті капиталы шамасының 12,5 (он екі бүтін оннан бес) пайызынан аспайтын мөлшердегі ашық валюталық позиция (ұзақ және қысқа) лимиті;

2) Standard & Poor's агенттігінің "A" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің шетел валютасы бойынша банктің меншікті капиталы шамасының 5 (бес) пайызынан аспайтын мөлшердегі ашық валюталық позиция (ұзақ және қысқа) лимиті;

3) банктің меншікті капиталы шамасының 25 (жиырма бес) пайызынан аспайтын мөлшердегі валюталық нетто-позиция лимиті.

Қағидалардың ашық валюталық позиция лимиттерін сақтау жөніндегі талаптар Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауды жүзеге асыратын (жүзеге асырған) банктерге, сондай-ақ егер қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) мақұлдаған банктің қаржылық тұрақтылығын арттыру, банк қызметіне байланысты оның қаржылық жағдайының нашарлауын және тәуекелдердің ұлғаюын болдырмау бойынша ертерек ден қою шараларын көздейтін іс-шаралар жоспарында ашық валюталық позиция лимиттерінің мәні және ашық валюталық позиция лимиттерінің мәні қолданылатын мерзімі анықталса, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 19925 тіркелген Қаржы ұйымдарын жүйелік маңызы бар ұйымдар қатарына жатқызу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 23 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес жүйелік маңызы бар банк өлшемшарттарына сәйкес келетін банктерге қолданылмайды.

Ескерту. 3-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 18.06.2020 № 66 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4. Ашық валюталық позицияның лимиттері есепті апта ішінде кез келген шетел валютасы (тазартылған бағалы металл) бойынша асып түскен жағдайда кейінгі 3 (үш) апта ішінде бұзушылық жіберген банк үшін бұзылған валюталар (тазартылған бағалы металдар) бойынша ашық валюталық позициялардың лимиттері осы Қағидалардың 3-тармағында белгіленген ашық валюталық позиция лимиттерінен 5 (бес) пайыздық тармаққа азаюымен айқындалады.

Жеке алынған шетел валютасы (тазартылған бағалы металл) ашық валюталық позициясының лимиттерін бұзылуы болып мыналар есептелмейді:

0,09 (нөл бүтін жүзден тоғыз) пайыз шегінде;

банкке байланыссыз себептермен, сот шешімі бойынша банк берген қарыз валютасының өзгеру бөлігінде банк белгіленген лимиттерді асыруы.

Егер банкке қатыссыз, сот шешімі бойынша банк берген қарыз валютасының өзгеру бөлігінде банк ашық валюталық позицияларының лимиттерін асырған болса, банк ол туралы тез арада уәкілетті органға хабарлап, көрсетілген шектен асып кету айқындаған күннен бастап 3 (үш) ай ішінде жою бойынша міндеттемелер қабылдайды. Егер осы асып кету көрсетілген мерзімде жойылмаған жағдайда онда валюталар бойынша ашық валюталық позиция лимиттерінің асып кетуі көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап мұндай қалыптың бұзылуы ретінде қарастырылады.

Ашық валюталық позицияның лимиттері:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына теңгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты әрбір шетел валютасы немесе тазартылған бағалы металл бойынша банкке байланыссыз жағдайларда ашық валюталық позицияның лимиттерінен асып кетуі жағдайында 2022 жылғы 21 ақпаннан 2023 жылғы 28 ақпан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған деп есептелмейді.

Банк осындай асып кету анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде ашық валюталық позиция лимиттерін белгіленген ең жоғары мәндерден аспайтын деңгейге дейін төмендету жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың бесінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде жүзеге асырады.

Егер осы асып кету іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, ашық валюталық позиция лимиттері мәндерінің асып кетуі осы асып кету анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қарастырылады.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.06.2022 № 48 (қолданысқа енгізілу тәртібін 4 т. қараңыз) қаулысымен.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК